

Tysvær kommune
2015 - 2025

Kommunedelplan for kulturminne og kulturmiljø

INNHold

2. Dei verdifulle kulturminna.....	5	8.2 Kvernhus og sagbruk i SEFRAK- registeret.....	31
3. Korleis ta vare på kulturminna?.....	6	8.3 Meieri.....	32
3.1 Statleg lovverk og styring.....	6	8.4 Handel.....	33
3.2 Regional styring.....	6	8.5 Steinindustri.....	34
3.3 Kommunal styring.....	7	8.6 Nyare næringar og industri.....	34
3.4 Eigar si rolle.....	7	9.1 Ferdelsårer/vegar på 1800-talet.....	36
3.5 Frivillige organisasjonar.....	7	9.2 Bruer.....	37
4. Dei eldgamle tider: Forminne.....	7	9.3 Sluse.....	38
5. Bygningsvern og kulturmiljø.....	12	9.4 Samferdsel til sjøs.....	38
5.1 Freda bygg i Tysvær.....	12	10. Tru, kyrkjer og forsamling.....	40
5.2 Bygningsvern og SEFRAK.....	13	10.1 Kyrkjer.....	40
5.3 Bestemmelsar og føringar for SEFRAK-materialet.....	18	10.2 Gravplassar.....	40
5.4 Kulturmiljø.....	19	10.3 Kvekarhuset og gravplass på Stakland.....	41
6. Kulturlandskap og landbruk.....	21	10.4 Bedehus.....	41
6.1 Innmark og utmark.....	22	11. Andre offentlege og allmenne bygg.....	42
6.2 Skog.....	23	11.1 Offentlege bygg.....	42
6.3 Steingardar.....	24	11.2 Andre offentlege bygg.....	43
6.4 Torvmyr.....	24	11.3 Forsamlingshus.....	44
6.5 Hage.....	25	12. Nasjonale minoritetar.....	44
6.6 Falkefangst.....	26	13. Krigsminne.....	45
7. Maritime kulturminne og fiske.....	26	14. Fritid – hytter.....	46
7.1 Fiske.....	26	15. Spesielle tema for Tysvær.....	46
7.2 Båtbyggjartradisjon og skipsbygging.....	27	15.1. Cleng Peerson og utvandringshistoria.....	46
8. Næring - frå handtverk til industri.....	29	15.2. Lars Hertervig og Borgøy.....	47
8.1 Vassdrag og dammar.....	29	15.3 Nedstrand, ein hovudstad i Ryfylke.....	48
		16. Immaterielle kulturminne.....	48

16.1 Foto.....	49
16.2 Intervju og fortellingar.....	49
16.3 Stadnamn.....	49
16.4 Folkemusikk.....	49
16.5 Ord og uttrykk.....	50
17. Forhold til kommuneplan og kommunal sakshandsaming.....	50
18. Handlingsprogram 2015 – 2025.....	51
HANDLINGSPROGRAM - PRIORITERTE TILTAK 2015-2025.....	52
Kilder/ Referanseliste.....	56
Bildeliste.....	58
VEDLEGG FOR KOMMUNEDELPLAN FOR KULTURMINNE OG KULTURMILJØ TYSVÆR KOMMUNE 2015-2025.....	61
FORNMINNER I TYSVÆR KOMMUNE - Enkeltminner og lokaliteta frå Askeladden database.....	62
SEFRAK VERNEKATEGORI A.....	81
SEFRAK VERNEKATEGORI B.....	82
SEFRAK VERNEKATEGORI C.....	87
MILJØ.....	90
Kart med Matrikkelnavn.....	93
Kart kulturminneplan for Tysvær.....	94
Kart kulturminneplan for Kårstø.....	95
Kart kulturminneplan for Nes.....	95
Kart kulturminneplan for Nedstrand.....	96
Kartreferanse.....	97

1. Føreord

Både frå statleg og fylkeskommunalt hald er det dei siste åra påpeika at kommunane må laga kulturminneplanar. Tysvær kommunestyre vedtok 12.05.2012 planprogram for «Kommunedelplan for kulturminne og kulturmiljø>>». September 2012 starta sjølve arbeidet med oppstartsmøte i referansegruppe med deltakarar frå fylkeskommunen, kommunen , fleire museum og frivillige organisasjonar. Arbeidsgruppe vart etablert med følgjande deltaking:

Ingvar Frøyland, kultursjef, leiar for planarbeidet

Linda Christine Olsen, plansjef

Björg Tone Vikshåland, seksjonsleiar bygg og regulering

Anne Berit Hauge, landbruksrådgjevar

Lena Martinsen, konsulent, leigd inn som fagperson og sekretærar for planen

Januar 2013 arrangerte ein fire distriktstise opne møte med ca. 40 deltakarar. Det har vore rapportert til politisk styringsnivå, og eit siste møte vart halde i referansegruppa oktober 2014 for planen januar 2015 vert lagt fram for høyring.

Kulturvern omfattar svært mange tema og ein har hatt som mål at planen skal gi ei kort historie om ulike tema, og deretter peika på kva minne me har om kvart tema i Tysvær, primært fysiske minne.

Ved oppstarten av arbeidet med kulturminneplanen meinte Rogaland fylkeskommune at ein i planarbeidet burde prioritera ein ny gjennomgang av status for bygningar bygde for ar 1900, dei såkalla SEFRAK-bygningane. Dette har ein dermed brukt mest tid og ressursar på i dette planarbeidet og det er vektlagt dialog med eigarane av bygga.

Kulturminneplanen viser kulturminna og historia i Tysvær og vil kunne gje grunnlag for god kulturminneforvaltning i kommunen. Det er og eit ønske at planen skal bidra til auka interesse for kulturminne og historie hos Tysværarar i alle aldrar.

I handlingsplanen har ein med mange forslag til tiltak som ein meiner vil vera viktige og gjennomføra ut frå kulturvern fagleg synsstad. Tiltaka er ikkje tidfesta eller kostnadsrekna. Fleire tiltak er avhengig av at fleire samarbeidspartar samhandlar; både private eigarar, offentlege instansar eller ved dugnadsinnsats frå frivillige organisasjonar og museum. Gjennomføring vil dermed kunna gjerast når prioritering blir gjort gjennom offentlege budsjett og/ eller at tilhøva legg seg til rette gjennom privat engasjement og initiativ.

Tysvær kommunestyre vedtok 08.09.2015 kulturminneplanen.

Aksdal 05.08.2015

Harald Stakkestad

Ordførar

Arvid S Vallestad

Rådmann

2. Dei verdifulle kulturminna

Tysvær blir til

Når me skal planlegga for framtida er det viktig å sjå tilbake i historia og forstå kvifor menneska i tidlegare tider busette seg i vårt område. Kva slags kvalitetar var det dei fant her, og korleis har dei brukt og forma landskapet gjennom århundra. Kulturminna er ein viktig del av folk sin kvardag og kulturminnevernet er ein viktig premiss for samfunnsutviklinga.

Rogaland og Tysvær er ein del av det området der dei første veidefolka slo seg ned for mange tusen år sidan. For 15.000 år sidan låg innlandsisen tjukk over heile Skandinavia og det var ikkje fast busetnad i våre område. I eldre steinalder (før 5000 f.kr.) var deler av isen smelta, og på denne tida kom jegerar frå det europeiske slettelandet nordover langs elveløpa der me finn Nordsjøen i dag, på jakt etter reinsdyr og vilt. Me finn spor etter dette folket mange stader i Rogaland.

Tysvær var på den tida øyar og skjær med gode fiskeplassar og fangststadar for sel. Strandlinja låg ca. 30 meter høgare enn i dag. På slettene der me i dag finn det moderne Kårstøanlegget kan dette veidefolket ha jakta etter villrein. Etter som innlandsisen smelta og iskanten kom lenger inn i landet, endra landskapet seg til å bli gradvis meir fruktbart. Skog vaks til og jordbruk, fangst og fiske gav livsgrunnlag til stadig fleire etter som sivilisasjon og kunnskap vart betra gjennom generasjonane og gjennom impulsar og kontakt med omverda.

Kva er eit kulturminne?

Kulturminnelova § 2 definerer kulturminne og kulturmiljø slik:

«Med kulturminner menes alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, berunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelser, tro eller tradisjon til.

Med kulturmiljøer menes områder hvor kulturminner inngår som del av en større helhet eller sammenheng.»

Det er vanleg å dela kulturminne inn i to hovudkategoriar: immaterielle og materielle. Lokale tradisjonar, sagn, myter, historier, stadnamn, musikk og handverkstradisjonar er eksempel på immaterielle. Materielle kulturminne kan delast inn i faste kulturminne som til dømes gravhaugar, buplassar, bygningar, bruer og gjenstandar.

I denne planen har ein mest fokus på materielle kulturminne med unnatak av gjenstandar som i stor grad blir tekne vare på av musea. Ein kjem også litt innom immaterielle kulturminne.

I Tysvær har me spor av menneske truleg 10 000 år tilbake i tid. Fram til vår tid er det skapt ufatteleg mange spor og tradisjonar gjennom menneska sine handlingar. Kulturminna er vårt kollektive minne og dei er ein ikkje fornybar ressurs skapt av våre forfedre. Når ein verdifull bygning eller eit fotoalbum brenn, forstår me gjerne at fortida betyr noko for oss. Alle spora frå fortida kan me ikkje ta vare på, men me må ta vare på utval av desse både frå fjern og nær fortid slik at menneska som lever i dag og i framtida, kan forstå sin kultur og tenkemåte og oppleve å høyra til i ein samanheng.

Visjon

Kulturminne og kulturmiljø skal vera ein ressurs som er med og skaper særpreg og identitet i utvikling av bygder og stader samt formidlar kunnskap om Tysvær.

Mål for kulturminneplanen:

- Skapa ei samla oversikt over kulturminne i Tysvær kommune.
- Auka kunnskapen om kulturminna hos innbyggjarar, politikarar og sakshandsamarar.
- Målet er at denne planen skal hjelpe oss til å gjera bevisste val i det me vil bevare for ettertida.
- Kulturminne går frå «plunder og heft» til verdifull ressurs i stadutvikling.
- Kulturminne og kulturmiljø blir integrerte element i kommunale planar.
- Peika på handlingar som bør bli gjennomførte i samhandling mellom offentlege og private.

Oppbygging av planen:

Kvart tema startar med ei kort skildring av kulturminnetema for å gi forståing av kvifor det er kulturminne knytta til tema. Ein skriv så om kva kulturminne som

finnst knytta til kvart tema, drøftar evt. aktuelle problemstillingar før ein set opp forslag til tiltak. Dels brukar ein også tabellar for å visa kva som finnst av ulike typar kulturminne. Foto vert brukt for å visa eksempel på kulturminne, og ein tek også med nokre rammetekstar som fordjuping. Handlingsplanen er i liten grad prioritert ettersom konkrete handlingar må forankrast i offentlege årsbudsjet og tiltak som krev samhandling mellom private eigarar og frivillige organisasjonar.

3. Korleis ta vare på kulturminna?

3.1 Statleg lovverk og styring

Stortingsmelding no.16 (2004-2005): «Leve med kulturminner» dokumenterer at uerstattelege kulturminneverdiar er i ferd med å gå tapt og at kulturminne og kulturmiljø ikkje i tilstrekkeleg grad vert sett på som ein ressurs i samfunnet. Målet ein då laga for kulturminnepolitikken var m.a.:

- Mangfald av kulturminne og kulturmiljø skal takast vare på som bruksressurs og grunnlag for kunnskap, oppleving og verdiskaping.
- Eit representativt utval av kulturminne og kulturmiljø som dokumenterer geografisk, sosial, etnisk, næringsmessig og tidsmessig breidde, skal gjevast varig vern gjennom freding.
- Det årlege tapet av verneverdige kulturminne og kulturmiljø som følge av at dei blir fjerna eller forfell, skal minimaliserast. Innan 2020 skal tapet ikkje overstiga 0,5% årleg (pr.2004 forsvinn 0,7% årleg).

Stortingsmelding no. 35 (2012 – 2013): «Framtid med fotfeste» inneheld ei statusoppdatering pr. januar 2013 og tydeliggjer kva utfordringar som står att for at ein innan 2020 skal nå måla som blei vedtekne gjennom behandlinga av St.meld. nr. 16 (2004 – 2005): «Leve med kulturminner».

Målet med kulturminnepolitikken er å forvalta dei kulturhistoriske verdiane på lang sikt som eit kulturelt og miljømessig ressursgrunnlag for morgondagens samfunn.

Dei nye tiltaka som meldinga tek opp, omfattar alt frå ein smartare måte å jobba på, ein meir målretta pengebruk og satsing på kunnskap, register og oversiktar. Dette skal gi grunnlag for å kunne velja ut kva for kulturminne som er viktige å sikra for framtida:

- Videreutvikla Riksantikvaren si rolle som direktorat.
- Underbygga og støtta opp under fylkeskommunen si rolle som regional kulturminnemyndigheit gjennom blant anna å overføra større ansvar etter kulturminnelova.
- Støtta kommunane i deira rolle som lokal forvaltar av kulturminne.
- I samarbeid med Kunnskapsdepartementet og Kulturdepartementet styrka kunnskapsperspektivet i forvaltninga av automatisk freda kulturminne og skipsfunn ved å setja i gong eit arbeid med å vurdere endringar i ansvarsforskrifta til kulturminnelova.

Alle kulturminne som er eldre enn 1537, samt ståande byggverk som er frå før 1650, er automatisk freda gjennom Kulturminnelova. Det betyr at dei er freda i kraft av sin alder og dermed underlagt lova sitt vern mot øydelegging. Nyare kulturminne kan fredast gjennom enkeltvedtak.

Miljøverndepartementet er overordna myndighet, mens Riksantikvaren har ansvaret for at den statlege kulturminnepolitikken blir gjennomført.

3.2 Regional styring

Rogaland Fylkeskommune v/kulturavdelinga har ansvaret for å sjå til at freda fornminne og kulturanlegg vert bevarte eller frigjorde. Fylkeskommunen er også ofte uttalepart i samband med bygningsvern og har også sitt eige planverk der kulturvernet er med.

Rogalands fylkeskommune: Vernekriterier for nyere tids kulturminner
<i>Kulturminneforvaltningen må vurdere og kunne begrunne hvorfor akkurat det kulturminnet eller kulturmiljøet er mer verdifullt enn andre. Derfor er det nødvendig å redegjøre for hvilke vurderinger som foretas og utvelgelse av kulturminner og kulturmiljøer som blir gjort. Når vi skal vurdere om et kulturminne eller kulturmiljø er verneverdig, legges det vekt på en rekke kriterier:</i>
Representativitet:
<i>Det er viktig å bevare kulturminner og kulturmiljø som er representative for en stilperiode, en funksjon eller et område. Ved å bevare et representativt utvalg, er målet at de utvalgte kulturminnene skal illustrere et tverrsnitt av historien.</i>
Sammenheng og miljø:
<i>Kulturminner og kulturmiljø som viser sammenheng i tid og rom, funksjonelt og sosialt, vil bidra til større helhetsforståelse og heve et kulturminnes verneverdi eller motsatt.</i>

Autentisitet:
<i>Begrepet autentisitet kan oversettes med opprinnelighet. Vanligvis vil et kulturminne eller kulturmiljø med høy autentisitet vurderes til å ha høy verneverdi. Endringer som har skjedd underveis kan i noen tilfeller defineres som en del av kulturminnets eller kulturmiljøets opprinnelighet. I forbindelse med fredning vil høy autentisitet tillegges stor vekt.</i>
Identitet og symbol:
<i>Kulturminner kan ha betydning for opplevelse, gjenkjennelse og tilhørighet, noe som tillegges stor vekt ved vurdering av verneverdi.</i>
Arkitektonisk/kunstnerisk verdi:
<i>Her legges det vekt på at form, struktur, materialvalg og detaljutforming står i forhold til en kunstnerisk idé og fullførelsen av den.</i>
Bruksverdi:
<i>Hvis en bygningens tilstand er god, kan det være økonomisk lønnsomt å ta vare på en kulturhistorisk interessant bygning, fremfor å rive og bygge nytt. Om ønskelig kan eldre bygninger få en ny bruk.</i>
<i>Bruk er ofte det beste vern.</i>
Alder:
<i>Et kulturminne kan være verdifullt på grunn av høy alder og at det er få igjen.</i>
Historisk kildeverdi:
<i>Et kulturminne kan ha formidlingsverdi og historisk kildeverdi ved at det formidler bl.a en bestemt epoke, kunnskap o.l</i>

3.3 Kommunal styring

Plan- og bygningslova gir kommunane gode muligheter til å sikra bevaringsverdige bygningar tilstrekkeleg vern, både i arealplansamheng og i enkeltsaker. I kommuneplan kan kommunen leggja omsynssoner for enkeltanlegg eller større kulturmiljø. Kommunen har også heimel til å gi pålegg om utbetring av eksisterande bygningar, såframt det vil gi vesentleg forbetring av byggverket sin funksjon, av omsyn til bevaringsverdi.

Tysvær kommune deltek ut over forvaltning av lovverket også aktivt i tilrettelegging og bevaring gjennom bygdetun, tilskott til museum, bygdebøker og andre tiltak.

3.4 Eigar si rolle

Eigar kan ikkje sjølv bestemma over dei freda kulturminna, mens nyare kulturhistoriske bygningar og andre kulturminne ofte langt på veg blir påverka av eigar

si interesse for å ta vare på desse. Ut over lovverket har samfunnet nokre økonomiske tilskottordningar via Kulturminnefond, SMIL-midler via landbruk og også Riksantikvaren sine tilskott via fylkeskommunen eller Regionalutviklingsprogrammet (RUP) i fylket.

Fylkeskommunen og regionmuseet kan gi råd og rettleiing ved restaurering, mens Tysvær kommune ikkje har tilsett fagkompeanse for bygningsvern. Motivasjonen hos grunneigarar både når det gjeld bygningsvern og vern av kulturmiljø i kulturlandskapet er difor svært avgjerande for bevaring og evt. tilrettelegging. Mange eigarar ser verdien av kulturminna og har ein positiv haldning til bevaring av desse.

3.5 Frivillige organisasjonar

I Tysvær har me fleire frivillige organisasjonar som er aktive innan kulturvernet. Nedstrand Bygdemuseum har både teke vare på bygningar og eit stort tal gjenstandar. Leirong Kystlag har fokus på å ta vare på båtar og kystkultur i vid forstand. Arquebus krigshistorisk museum tek vare på og formidlar historia om andre verdskrig både gjennom gjenstandar og historieforteljing. Haugalandmuseene forvaltar både bygningar og samling av reiskapar i Tysvær. Det private bilmuseet til Rolf Wee dekkar deler av bilhistoria heilt tilbake til 1922. Tysvær Historielag formidlar mykje immateriell historie både gjennom bøker, foredrag og registreringsarbeid. Sluselaget formidlar samferdselshistoria i Skjoldastraumen. Husflidslag, bondelag, bygdekvinnelag og andre organisasjonar er ofte opptekne av kulturarv. Dei frivillige er viktige samarbeidspartnarar for det offentlege ved gjennomføring av ulike tiltak.

4. Dei eldgamle tider: Forminne

Fornminna eller fortidsminna er dei eldste kulturminna våre. I norsk lovgiving og forvaltning er begrepa erstatta med «automatisk freda kulturminne» som er kulturminne eller naturhistoriske minne frå steinalderen til middelalderen. I Noreg er alle kulturminna frå tida før reformasjonen (før år 1537) automatisk freda gjennom kulturminnelova. Desse og andre freda kulturminne er vist i Riksantikvaren sin kulturminnedatabase www.kulturminnesøk.no som er tilgjengeleg for innsyn for alle.

Tidsakse	
Eldre steinalder	10000 – 4000 f. Kr.
Yngre steinalder	4000 – 1800 f. Kr.
Eldre bronsealder	1800 – 1000 f. Kr.
Yngre bronsealder	1000 - 500 f. Kr.
Eldre jernalder	500 f. Kr. - 570 e. Kr.
Yngre jernalder	570 e. Kr. – 1000 e. Kr. (Vikingtid 800-1050)
Tidleg middelalder	1050 – 1150
Høgmiddelalder	1150 – 1350
Seinmiddelalder	1350 – 1537
Nyare tid	1537 – fram til i dag

I Tysvær finn me automatisk freda kulturminne eller fornminne frå alle dei historiske periodane vist i tidsaksen over.

Eldre steinalder 10000-4000 f. Kr.: Fangstfolk

På Haugsneset og andre stadar rundt Kårstø er det gjort funn frå eldste steinalder. Viktigast er funna frå Molvika som blei utgravne tidleg i 1980-åra. Desse buplassane, som den gong låg heilt i strandkanten, ligg nå rundt 16 – 20 m.o.h. Andre funn frå same tid er blant anna gjort på Leirvik. Frå seinare del av eldre steinalder er det registrert mange funnstader (buplassar) og fleire av desse er undersøkte, blant anna på Kårstø. På dette tidspunkt var klima blitt klart mildare og landområda var dekkja av frodig og tett lauvskog.

Kølle frå Tøpnes. Eldre steinalder. Foto: Terje Tveit, Arkeologisk museum, UiS.

Flintdolke frå Gismarvik. Yngre steinalder. Foto: Terje Tveit, Arkeologisk museum, UiS.

Yngre steinalder 4000-1800 f. Kr.: Dei første bøndene

Gradvis endra folk levestett. I starten av yngre steinalder byrja folk å halda husdyr (ku/sau/geit) og dei har levd som halv-nomadar sjølv om buplassfunn frå blant anna Kårstø viser at jakt/fangst/fiske stadig hadde stor betydning. Mot slutten av steinalderen – rundt 2200 f. Kr. - blir ein bufast, dvs. etablerer dei første gardane og begynnar med korndyrking. Det er fleire lausfunn av flintoldsaker – dolkar, sigdar m.m. som er laga av flint som vart grave fram i flintgruver i Nord Jylland i Danmark – tydeleg bevis på direkte kontakt over Skagerak.

Bronsealder 1800 - 500 f. Kr.: Store graver og maktsentrum

Skålgroper frå Vårå

Fleire stader i Tysvær finn ein gravrøysar som tyder på talrike, solide gardssamfunn her ved hovudleia langs Vestlandet og i leia mot Ryfylke. Dei store gravminna ligg alle nær sjøen og gjerne ved smale sund som ved Haugsneset, Våreneset, Susort, Vesterøy, Halsaneset, langs Skjoldastraumen og Skjoldafjorden m.fl. Berre to gravminne er fagleg undersøkte, begge på Kårstø. Her blei det avdekka enkle branngraver frå slutten av bronsealderen. Pr. dags dato kjenner ein ingen funn av bronsegjenstandar frå bronsealderen i Tysvær, noko som er merkeleg, men som nok er tilfeldig. Utanom enkelte steinar med skålgroper – t.d. på Nes i Førlandsfjorden – kjenner ein ikkje til helleristningar frå Tysvær.

Eldre jernalder 500 f. Kr. - 570 e. Kr.: Store gardar og rike gravfunn

I eldre jernalder aukar folketalet betrakteleg, noko ein først og fremst ser av mengda av gravfunn. Mesteparten av dei nær 300 gravrøysar/haugar som er registrerte i Tysvær, stammar frå dette tidsrommet. Frå slutten av romertid (300 e.Kr.) førest mange av husa opp delvis med steinveggar og desse er svært tydelege i landskapet. I Tysvær er det registrert meir enn 35 tufter/gardsanlegg kor mesteparten er forhistoriske. Berre ei delvis øydelagt tuft på Store Nessa er faglig undersøkt i 1933 og der det blei funne ein kvernstein. I særstilling er gardsanlegget på Vårå med ein imponerande bygning med ei lengde på 58 m – mulig meir enn 80 m! - og bredde på 7 m (kanskje største eksisterande bygning

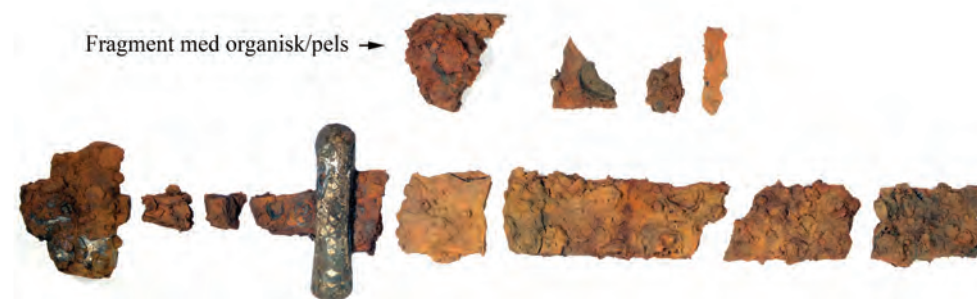
Illustrasjon av gardsanlegget på Vårå. Ill: Ragnar L. Børsheim

frå forhistorisk tid i Rogaland). Talet på gardar har derimot vore betydeleg større: Mange gardsanlegg er fjerna ved dyrking etc. i nyare tid, og på mange gardar er bygningane oppførte utan synlege steinveggar. Frå eldre jernalder er det fleire gullfunn: Betalingsringar funne på Skeiseid og perle av gullblad. Sikre bygdeborger kjennest ikkje frå Tysvær, men arkeolog H. E. Lund betekna Freiåsen som ei mulig bygdeborg, og Borgøy kan – som namnet tilseier – ha vore brukt også som bygdeborg.

Frå midten av 500-talet er det ein markant nedgang i talet på gardar og gravfunn. Ei mogleg forklaring er dels fimbulvintrane 536-37 e. Kr., resultat av vulkanutbrot på Island med katastrofale følgjer for bondesamfunna i store deler av Europa, og dels den Justinianske pesten som herja i Europa nokre få år seinare, og som truleg også spreidde seg til Noreg.

Yngre jernalder 570 e.kr -1000 e. Kr.: Skipsfart og mange gravfunn

Frå yngre jernalder er det registrert meir enn 40 funn. Mesteparten av funna er framkomne ved fjerning av gravminne og såleis mangelfullt opplyste. Mange lausfunna gjenstandar – som øksar og spyd av jern, spinnehjul – stammar frå øydelagde/fjerna gravminne. Nokre gravfunn stammar frå funnrike båtgraver,

Sverd frå Leiranger. Foto: Anke Kobbé, Arkeologisk Museum i Stavanger.

Sverdknapp frå sverdet i Leiranger. Foto: Anke Kobbe, Arkeologisk Museum i Stavanger.

imponerende steinvegger er det eit av dei største nausta me kjenner til.

Under dei massive veggene, som antakeleg er bygde i tidleg middelalder, er det spor etter eit eldre naust. Rett ved sida av naustet blei det funne eit sverd frå vikingtid – frå grav eller eit offerfunn.

Det er registrert 10 bautasteinslokalitetar i Tysvær. Fleire av desse er svært spesielle, som dei 7 bautasteinane på Smalatrete på garden Erland i Skjoldastraumen og dei 5 bautane i Grinde. Talet på lokalitetar med bautastein har vore betydeleg større.

Steinane er ramla ned og/eller brukt i nyare tids bygningar; eit godt døme er frå Øyrane i Sundfør, kor det har stått fleire bautasteiner og kor den eine er gjenbruka i ei notbrygga. Bautasteinane har fungert som minnestein eller grensemarkeringar og ikkje sjeldan finnst det graver i tilknytning til desse. Dei er vanskelege å datere og har antakelig vore reist gjennom heile jernalderen.

Det er svært spesielt på bakgrunn av det relativt store tal gravfunn, at ein ikkje kjenner til runestein frå Tysvær. Eit mindre skattefunn frå sein vikingtid/tidleg middelalder - sju myntar, «Haraldslåtta» prega i Norge rundt år 1070 e. Kr – er

t.d. på Sundfør og i Førre. På sistnemnde stad blei det ved arkeologisk undersøking i 2011 avdekka eit langhus frå vikingtid berre få meter frå funnet av båtgrav frå vikingtid, eit av dei få funna av gardar frå vikingtid som er undersøkte i Rogaland.

Dei fleste av dei 10 registrerte båtnausta i Tysvær daterast til yngre jernalder. I særstilling er naustet på Leiranger. Med si lengde på 34 m og bredde på 10 m og

funne på den gamle kyrkjegarden på Hinderåvåg.

Funn av slagghaugar, kolgroper m.m. viser at det i Tysvær har vore ein ikkje ubetydeleg produksjon av jern i yngre jernalder og tidleg vikingtid.

Naustoft i Leiranger.

Bautasteinar i Grinde

Leiranger

På garden Leiranger har ein eit unikt fornminne. Her ligg ei naustuft som er blant dei lengste i Sørvest-Noreg frå jernalder og tidleg middelalder. Den er heile 34 meter lang og 10 meter brei. Naustet ligg i ein polle som har eit smalt innløp og er ei framifrå og godt gøymd naturhamn med strategisk plassering på nordsida av Boknafjorden. Frå kollane på kvar side av innseglinga har ein utsyn til - og kontroll over - store delar av fjorden. Ut frå storleiken og den svært strategiske plasseringa, må naustet ha vore del av eit organisert kystforsvar. Sjøforsvaret i landet vart kalla leidang. Håkon den Gode etablerte leidangsordninga på midten av 900-talet, og kanskje naustet på Leiranger er frå før den tid? Naustet har ikkje vore grave ut, men ein har undersøkt noko. Sverdet ein fann her i 2012 var i 12 delar og er nå ferdig konserverert og ligg i utstillinga til Arkeologisk Museum i Stavanger.

Utval av enkelt-minne	Istid – steinalder	Bronse	Jernalder – viking-tid	Middelalder	Etter reform. 1537	Sum
Tuft, hustuft, nausttuft	6		26	1	6	39
Gravhaug/røys/gravkammer	32	1	256		5	294
Geil			2			2
Lausfunn	53		13	1		67
Grop/kolgrop/kokegrop/fangstgrop		2			2	
Rydningrøys	14		30	6	30	80
Innhegning			3			3
Bautastein			13			13
Steinlegning	1		20			21
Heller			4		2	6
Busetjing- aktivitetssområde	5		2			7
Åkerrein			8			8
Helleristning		1			1	2
Skålgropfelt		1	1			2
Gardfar	2		8			10
Buplass	50		2			52
Jernvinneanlegg/slagghaug	1	1	4			6
Bustad					4	4
Skipsvrak/funn/merker					6	6
Kyrkjestad/kyrkjegard				5	6	11
Andre			1		3	4
Sum	164	4	395	13	63	639

Middelalderen 1050-1537 e. Kr.

I Tysvær var det auke i folketalet frå vikingtid til første del av 1300-talet og nye område vart busette. I 1349 kom katastrofa Svartedauden og reduserte folketalet svært mykje. Nye pester følgde i åra fram mot 1600-talet. Det finst mange øydegardar som resultat av Svartedauden i Tysvær, og sjølvsagt fekk det store

konsekvensar når ein i heile landet reknar med at folketalet vart redusert til ein tredjepart.

Etter dei gamle skipreideordningane frå 1277 skulle kvart skipreide byggja og rusta langskip med opptil 80 mann, ca. 720 menneske i kvar skipreide. I Tysvær var det to skipreider; Leiranger og Hetland.

Bøndene eigde lite av jorda sjølve. Over halvparten av jorda, 63,5 %, var odelsods. Utstein kloster var den største enkeltgodseigaren frå 1600-talet. Klosteret eigde kring 15 gardar i Tysvær. Kongen eigde også partar i fleire gardar.

På Nedstrand var kongegodset samla, her eigde kongen Ringja, Solheim, Dokkskar og Hapnes. Garden Nessa er i ei særstilling i Tysvær og var den største og beste garden. Her går funn tilbake til bronsealderen og det er heile 15 større gravhaugar. På Nessa sat adelslekta Koll. Det var også kyrkje her i middelalderen.

Det er ikkje mange funn av kulturminne frå middelalderen, men me har ein del knytt til kyrkjetufter og gravplassar, mellom anna på Hinderåvåg og i Tysværåvåg.

Tilrettelagte fornminne i Tysvær	
Erland	Gravminne, bautasteinar, hidler
Grinde	Bautasteinar
Leiranger	Gravminne, nausttuft, leidanghamn
Leirå	Gravminne
Vårå	Gardsanlegg

Tiltak:

• Ikkje registrerte kulturminne

Registreringane i Tysvær kommune er ikkje tilfredsstillande. Det er ingen tvil om at det finst eit ikkje ubetydeleg tal synlege kulturminne – gravrøysar, tufter, rydningsrøysar, gardfar osv.– som ikkje er registrerte. Det er ønskeleg å føreta kontrollregistrering – «pilotprosjekt» - av eit utval av gardar i Tysvær kommune.

• Formidling

Ved nokre av fornminna i Tysvær er det sett opp informasjonstavler, men mange fleire fortener å bli skilta. Det er ønskeleg at fleire kulturminne vert gjort tilgjengeleg i deira naturlege miljø. Skular/barnehagar kan «adoptera» eit eller fleire kulturminne. Tilrettelagde fornminne ligg frå Grinde til Nedstrand, og ein bør i vidare prioritering tenkja på søre og ytre Tysvær. Tilrettelegging i Tysværåvåg

kring jernalder og middelalder bør prioriterast øvst. Det er tilrettelagt med skilt og brosjyre på Vårå, Grinde, Leirå, Erland og Leiranger.

Det bør også utarbeidast ein samla guide til utvalde fornminne i Tysvær.

Vedlegg: Oversyn alle enkeltminne og lokalitetar i Tysvær kommune.

5. Bygningsvern og kulturmiljø

5.1 Freda bygg i Tysvær

Sandsgård 1774. Foto: Rogaland fylkeskommune

Med heimel i kulturminnelova er alle ståande bygningar eldre enn 1650 automatisk freda. Riksantikvaren kan fatta egne fredingsvedtak i forhold til dette.

Fogdegarden Sandsgård

Fogden Nils Christensen kjøpte garden Sand i 1673 og busette seg der. Garden, som etterkvart fekk namnet Sandsgård, kom til å bli bustad for fogdane i ”Ryfylke Fogderie” i nær 200 år.

Fogden Christian Lerche Dahl kjøpte Sandsgård i 1772 og flytta dit. I 1774 bygde han det staselige hovudhuset på garden.

Den siste Fogden på Sandsgård var Børge Christian Petersen von Fyren, han var Fogd fram til 1838, deretter vart han sorenskrivar i Karmsund Sorenskriveri. Det er berre hovudhuset som Riksantikvaren har freda.

Sandsgård 1900

Tysvær prestegard

Ligg i Tysværåvåg. Hovudhuset er frå 1848 og er eit lafta tømmerhus etter Sverdrups/Linstows normalplan for prestegardar frå 1834. Det er ein klassisistisk bygning med seinempire deltar. Forpaktarbustaden er bygd ca.1850. Eldhuset er også freda saman med dei to andre bygningane. Det er fleire funn knytta til geistleg verksemd i dette området frå middelalderen og fleire gravminne frå jernalder.

Tysvær våg prestegård 1848

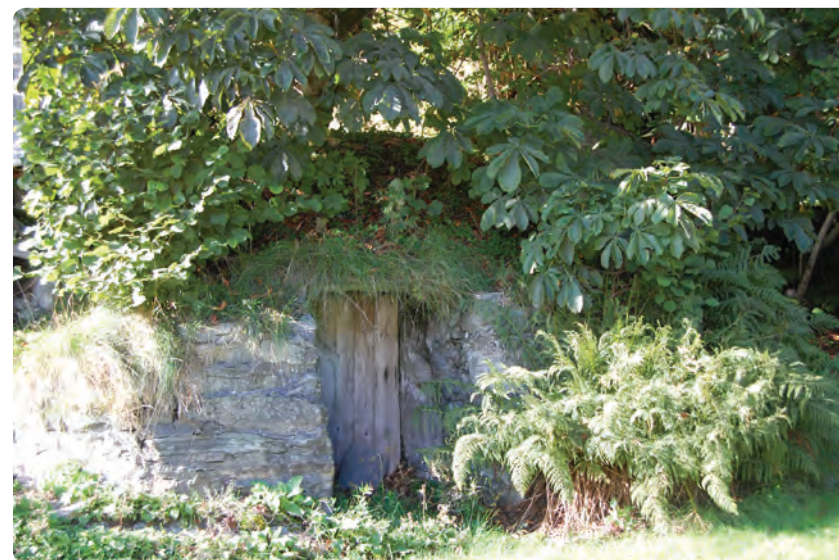
Freda bygg og anlegg i Tysvær
Tysvær prestegård
Fogdegarden Sandsgård
Tysvær kyrkje
Nedstrand kyrkje
Skjoldastraumen kyrkje
Skjoldastraumen bru (statleg verneplan)
Stranda (spesialområde bevaring)
Slåttevik (spesialområde bevaring)

«Villaen» er midlertidig freda, sjå kap. 13.

Tollbua står også innanfor eit prioritert kulturmiljø på Stranda, og det er forventet offisielt fredningsvedtak av Riksantikvaren når gjenreisinga er ferdig. (Eige kap. 15.3)

Tiltak:

- Sikra nødvendig vedlikehald og evt. brannsikring.

Jordkjellar på Nordtveit.

5.2 Bygningsvern og SEFRAK

Bygningar er ei kjelde til historie og gjev kunnskap om handverk, teknikkar og driftsformer. Dei skapar identitet og gjev eit særpreg til eit område gjennom byggjeskikk og kulturmiljø.

På midten av 1970-talet vart det starta eit nasjonalt prosjekt der målet var å registrera alle bygningar bygde før år 1900. Registrering Av Faste Kulturminner – eller SEFRAK. Stadig fleire kulturminne vart rivne eller øydelagde og viktig dokumentasjon og informasjon om bygningsarven gjekk tapt. På slutten av 1980-talet deltok Tysvær i denne landsomfattande registreringa.

I 1998 evaluerte Rogaland fylkeskommune dette materialet ut frå eit nasjonalt opplegg der ein delte bygningane inn i tre kategoriar:

- Klasse A: Verneverdige bygningar med eit fredingspotensiale.
- Klasse B: Verneverdige bygningar som er aktuelle for spesialregulering.
- Klasse C: Bygningar som kun bør underleggast plan- og bygningslova sine generelle bestemmelsar.

Status som A- eller B-objekt tyder ikkje at ein bygning er freda eller verna. Den er kun definert som fredings- eller verneverdig.

Fordeling av verneklasser i 1998 (oppgitt i tall): 1006 stk.

A: 63 stk.

B: 373 stk.

C: 555 stk.

Ikkje vurdert 15 stk.

Fordeling av verneklasser i 2014: 436 stk. (A+B)

A: 73 stk.

B: 249 stk.

C: 114 stk. (8 sett ned frå A. 106 sett ned frå B) + 555

Ikkje vurdert 15 stk.

Naust Sundførågen 1866

I 1998 var det til saman 436 stk. A+ B-objekt.

I 2014 var det 322 stk.

Det er 114 færre. Av dei 114 stk. som er sett ned frå verneklasse A og B, er 71 stk. rivne/borte sidan 1998.

Oversikt over SEFRAK-materialet ligg som vedlegg i Kulturminneplanen.

KORT OVERSIKT VERNEKATEGORI A		KORT OVERSIKT VERNEKATEGORI B	
Våningshus/bustadhus	24	Våningshus/bustadhus	75
Røykstove	2	Driftsbygning/løe/fjøs	40
Driftsbygningar/løe/fjøs	12	Eldhus/vedbu/uthus	58
Eldhus/vedbu/uthus	13	Naust/sjøhus	34
Naust/sjøhus	7	Jordkjellar	27
Sagbruk	1	Kvernhus	2
Jordkjellar	2	Reiskapshus	2
Skule	2	Butikk	2
Kvernhus	5	Bedehus	2
Smie	2	Utedo	2
Stabbur	1	Andre	5
Bedehus	1		
Gravplass	1		
	73		249
1998: 63 A objekt		1998: 373 B objekt	
2014: 73 A objekt		2014: 249 B objekt	
Av dei 63 i 1998 er 8 borte/reve(C), 2 sett ned til verneklasse B. 18 B-objekt er flytta opp til verneklasse A i 2014. 2 frå verneklasse C til A		Av dei 373 er 106 sett ned til verneklasse C. 18 er sett opp til verneklasse A	

I Tysvær har ein, som oversikten viser, eit høgt tal på bustadhus, heile 99 eller 101 hus, om ein tek med røykstovene. Ein har altså i høg grad teke vare på dei gamle husa frå 1800-talet. Samtalar med eigarar har synt at det er sær mange som driv vedlikehald og finn ein historisk identitet i det å ta vare på «gamlahuset» på gardane rundt om. For det er det SEFRAK-husa i hovudsak er; dei eldste husa på garden. Frå 1850 investerte mange i nye hus eller løer, og det er ein liten del som er frå tidlegare enn 1850.

Oppgangstider i siste del av 1800-talet fekk fleire til å byggja nye hus, og då desse igjen vart utdaterte, vart det i stor grad bygd nye hus igjen, men nå fekk mange av dei gamle husa stå att i tillegg. Ein del av husa vart fornya eller ombygd, til dømes med takheving og kvist, og på 1950-talet fekk mange store vindauger.

Til dømes i Vågen (nr 5, SEFRAK vedlegg) står eit flott hus truleg frå ca. 1825. Huset har ein eldre byggjemåte og påkosta lister og golv. Dette er eit av dei litt større husa frå 1800 tallet.

Det er fleire av dei litt mindre husa. Eit dømme på dei eldste står på Kringeland (nr 27, SEFRAK vedlegg). «Serina-huset» på Ytre Kvam eit anna.

Våningshus i Vågen 1825

Serrinahuset på Ytre Kvam. Tidleg 1800.

Eit anna dømme er på Nodland (nr 16) kor Rogaland fylkeskommune har teke del i restaureringa.

Våningshus på Nodland Tidleg 1800

Store trehus som knytta storbonden til embetsverket er også representert i SEFRAK-materialet. Til dømes har Årvik, Øverland og Store Nessa store trehus, alle frå før 1850. Huset på Årvik kan ha delar som er frå 1600. To har fungert som lensmannsgardar, Årvik og Øverland, medan Øverland og Store Nessa har same byggmeister.

Lensmannshuset på Årvik. Eldste del frå 1632

Lensmannshuset på Øverland frå 1824

Våningshuset på Store Nessa 1825

Talet på løer/driftsbygningar er noko lågare. Dette heng saman med drift og modernisering av jordbruket. Etter kvart var ein ikkje tent med dei gamle løene og det var for kostbart å ha både ny og gamal. 52 løer er der likevel og nokre er ombygde og endra. Ei lita løe står på Sandbekken, denne er flytta frå Førland, verneklasse B.

Større løer er det ikkje mange av. Løa på Stakland er eit flott dømme på ei større

Løe på Ytre Kvam frå 1860

Løe på Sandbekken frå slutten av 1800. Flytta frå Førland

løe frå ca.1870. Ei mindre løe står på Ytre Kvam. Begge desse er verneklasse A.

Løa på Stakland er delvis bygd av stein, og på Aksland står det ei større løe i stein, elles har me mindre løer og sommarfjøs i stein.

Løe på Stakland frå 1869

Eldhusa i kommunen er også gjerne bygd i stein. Dei er det 71 stk. av. Til dømes er eldhuset på Øvre Helle eit flott eldhus med steintak. Her er det antydning på høg alder sjølv om byggjeåret er ukjent.

Særleg i Nedstrandsområdet er det fleire flotte eldhus, men også nokre flotte kvernhus. Steinarbeidet er her særst fint.

Kvernhusa frå Dalva og Ytre Kvam er begge verneklasse A.

I SEFRAK- materialet er det og andre kvernhus. I Slogvik har kommunen ansvaret for eit kvernhus.

Steinløe på Aksland frå 1870

I Dalbygda i Skjoldastraumen, er det eit tilnærma autentisk kvernhus, og det står eit i Musland. Det er berre 7 kvernhus registrert i kommunen, så det er særst viktig å ta vare på desse.

Smier er det berre to av i kommunen. Det eine er på Sandsgård. Det andre, Slettebøsmia på Kårstø, har Karmsund Folkemuseum ansvaret for.

Gammal sag er det berre eit dømme på. Den ligg på garden Sætre i Heskjadalen og er i ganske autentisk stand og eit flott dømme på eit sagbruk. Dette vart utdjupa i kap. 9.1 Vassdrag og dammar.

Eldhus på Helle. Ukjent byggeår, men 1600-tallet er antydning

Kvernhus på Dalva. Ukjend byggeår

Kvernhus på Ytre Kvam frå 1855

Naust og sjøhus i SEFRAK- materialet er i svært varierende forfatning. Nausta i kommunen ligg spreidd og det er ikkje mange autentiske naust frå 1800-talet. At bygga ligg tett til sjøen gjer at dei er meir utsette, og dermed også har kravd meir vedlikehald. Vedlikehald er nokre stader utført i tråd med tradisjonen bygget vart oppført i. Dermed finst det nokre fine naustmiljø i buktar og vikar, til dømes i Muslandsvågen. Det er få steinnaust att i kommunen, men nokre små steinnaust finst. Karmsund Folkemuseum forvaltar eit på Kårstø. Store steinnaust finst berre på Nedstrand; eit i Vikjå, Hinderåvåg, og eit på Sandsgård. (kap. 6.1 Kulturmiljø)

Haldningane hos eigarane til å ta vare på desse ulike gamle husa er i stor grad positiv rundt i kommunen. Det er utført mykje godt vedlikehald, og då særleg av tak slik at bygga er tette. Eigarar etterlyser ofte større økonomisk støtte. Dette gjeld kanskje særleg dei som har større bygningar, då desse vert stadig dyrare for eigarar å vedlikehalda og restaurera. Kunnskapen om eldre bygg ligg hos færre, og kostnadane blir stadig høgare, «for eit bygg ingen brukar». Fleire eigarar uttrykker både skam og skuld for hus som står til nedfalls i tunet.

Naust på Kårstø. Ukjend byggeår

5.3 Bestemmelsar og føringar for SEFRAK-materialet.

Plan og bygningslova er den generelle lova som nyttast ved handsaming av SEFRAK-materialet. Eit utdrag:

Plan- og bygningslova (PBL) i kulturminneforvaltninga:

PBL er et av kommunens verktøy i forvaltningen av kulturminner, og hensynet til disse nevnes flere steder i loven:

§ 11-8 omhandler ulike hensynssoner: "Kommuneplanens arealdel skal i nødvendig utstrekning vise hensyn og restriksjoner som har betydning for bruken av areal. Hensyn og forhold som inngår i andre ledd bokstav a til f, skal markeres i arealdelen som hensynssoner med tilhørende retningslinjer og bestemmelser".

Bokstavene c) og d) knyttes til kulturminner:

c. Sone med særlige hensyn til landbruk, reindrift, friluftsliv, grønnstruktur, landskap eller bevaring av naturmiljø eller kulturmiljø, med angivelse av interesse.

d. Sone for båndlegging i påvente av vedtak etter plan- og bygningsloven eller andre lover, eller som er båndlagt etter slikt rettsgrunnlag, med angivelse av formålet.

§ 11-9 slår fast at kommunen, uavhengig av kommuneplanens arealformål, også kan vedta bestemmelser om ulike hensyn. Disse kategoriseres i 8 punkter, hvorav det nest siste omhandler kulturminner:

7. hensyn som skal tas til bevaring av eksisterende bygninger og annet kulturmiljø.

Dette spesifiseres i enda større grad i § 12-7 som gjelder bestemmelser i reguleringsplan.

Punkt 6 omhandler kulturminneverdier:

6. Bestemmelser for å sikre verneverdier i bygninger, andre kulturminner, og kulturmiljøer, berunder vern av fasade, materialbruk og interiør, samt sikre naturtyper og annen verdifull natur.

I tillegg til dei generelle føringane i plan og bygningslova følger kommunen også generelle prinsipp for antikvarisk bygningsvern(RFK). Det vil variere frå sak til sak, men ein skal strekke seg så langt som mogleg mot desse prinsippa, då særleg i verneklasse A i SEFRAK.

Retningslinjer for bygningsvern

Skift så lite som mogleg	Bruk rett listverk
Bevar konstruksjonsmåtar	Bruk tradisjonell takteking
Bruk god materialkvalitet	Sjå til liknande bygg i området
Bruk høvla panel	Jordfargar tilpassa miljøet
Behald originale vindauger	Søk råd hos faginstansar

For kulturmiljø (kap.6.3) er det laga egne bestemmelsar i tillegg til desse.

Kulturminnelova:

Bygningar eldre enn 1850 er meldepliktige etter kulturminnelova § 25 kor det står:

De statlige, fylkeskommunale og kommunale organer som kommer i berøring med tiltak som omfattes av loven her, har plikt til å sende melding til departementet eller til vedkommende myndighet etter denne loven.

Kommunen plikter å sende søknad om riving eller vesentlig endring av ikke fredet byggverk eller anlegg oppført før 1850 til vedkommende myndighet senest fire uker før søknaden avgjøres. Vedtak om riving eller vesentlig endring av slike byggverk og anlegg skal umiddelbart sendes vedkommende myndighet, dersom denne myndigheten har uttalt seg mot riving eller vesentlig endring.

Saker som gjeld bygg oppført frå før 1850 skal altså sendast for uttale hos Rogaland Fylkeskommune. Dette gjeld bygg frå alle verneklassane i SEFRAK og bygg som også kan vera oversett ved registrering.

Rogaland Fylkeskommune og Haugalandmuseene har den faglege rådgjevinga innan bygningsvern utover retningslinene nemnd ovanfor.

Materialet ovanfor viser at ca. 1,5 % av bygningane innan vernekategori A og B-objekt har forsvunne pr. år i Tysvær i perioden 1998 – 2014, mens det samla nasjonale målet for landet og kulturminne samla er eit svinne på 0,5 % pr. år i 2020.

I møte med eigarar av hus blir ein ofte møtt med spørsmålet om kva økonomiske verkemiddel det offentlege har, og sjølv om ein innan landbruket då aktivt marknadsfører SMIL-ordninga, er det klart at ein har svært små økonomiske tilskott i forhold til behova.

Tiltak:

- Utarbeide økonomiske støtteordningar som tilskott og andre verkemiddel for å ta vare på prioriterte objekt i SEFRAK-materialet.
- Utarbeide lett tilgjengeleg informasjon om lokale, regionale og nasjonale støtteordningar for eigarar av SEFRAK-bygg eller miljø.
- Laga oversyn over kven som har god kompetanse innan bygningsvern og som kan bistå kommunen, musea og einskildpersonar med både rådgjeving og

utføring av arbeid. Handkraft er eit lag av handverkerar på Haugalandet som ønskjer å samla kunnskap kring det å ta vare på eldre bygningar og som held kurs og samlingar og som kan inngå i eit slikt oversyn.

- Digitalisering av arbeidet i matrikkel og nasjonale fora, som Kulturminnesøk/Askeladden.
- Etterregistrering av SEFRAK-materiale, då særleg for Nedstrand.
- Utarbeide føringar for handtering og registrering av bygg frå 1900-talet.

5.4 Kulturmiljø

Ein foreslår 20 kulturmiljø kategoriserte som omsynssoner i kommuneplanen. Dei omfattar naustmiljø, bygningsmiljø, kaiar eller andre transportmiljø langs sjø, sag eller spesielle tun. Nokre av desse har allereie eit sterkt vern, mens nye tiltak i desse områda bør vurderast nøye. I tillegg til gjeldande bestemmelsar for SEFRAK-bygg, er det utarbeida bestemmelsar som gjeld for kulturmiljø:

Småhusa i Vikjå er frå ca.1870

Bestemmelsar for kulturmiljø

Alle tiltak innanfor omsynssone for kulturmiljø skal godkjennast av kulturavdelinga i kommunen.

Ved tiltak bør ein ta særleg omsyn til eksisterande kulturmiljø ved utforming og materialval.

Tiltak som reduserer dei kulturhistoriske kvalitetane i området bør ikkje tillatast.

Innanfor strandstaden Nedstrand bør nye bygg vere kvite, eller lyse tilpassa fargar, ha saltak, og ha dimensjonar som harmonerer med eksisterande bygningsmiljø på staden.

For naust skal ein strekka seg etter å bruke dei eldre elementa, og i særleg grad retta seg etter miljøet naustet står i. Fargane for naust er mørkare jordfargar som går frå mørk beis til raud. Det er mogleg å gjera unntak, då særleg for store naust knytt til handel og handelstader; desse har ofte vore kvite. Dei generelle prinsippa for bygningsvern gjeld sjølvsagt også her.

KULTURMILJØ alfabetisk

Hinderåvåg	Fint villamiljø på begge sider av vegen mot Tveit Jordbrukskole. Ikkje Sefrak registrert, men tidlig 1900-talsmiljø. Kaien er teken med i dette miljøet.
Leiranger	Fornminner med naust og gravrøys. Del av leidangen. I samråd med Arkeologisk Museum ei ekstra omsynssone med naustet og området rundt dette.
Leirongsvika	Uregistrert naustmiljø. Det er eit gammalt miljø fordi det er naturleg god hamn. Det har truleg stått gilje på sørsida og nottørke på nordsida. Her er også statleg fortøyningsringar.
Leirå	Skulemuseum. Bygget er flytta hit, men det er også eit miljø med mange fornminne og rik kulturhistorie.
Muslandsvåg	Naust- og kaiområde. Spesielt fint miljø med naust frå 1800-tallet, sag og kaianlegg for dampskip.
Nessa	Eit særst fint miljø med unike store trebygningar og husmannsplassen «Veien». Rik historie knytta til Koll-slekta og middelalderen. Fleire fornminne.

KULTURMILJØ alfabetisk	
Nodland	Eit fint opprinneleg miljø frå siste halvdel av 1800-tallet. Eit av få opprinnelege tunmiljø i ytre Tysvær
Sandbekken	Fint miljø. Fleire av bygningane er flytta hit. Det er mogleg at saga på Sætra burde inkludrast i miljøet. Cleng Person er symbolsk knytta til eit av husa. Stort formidlingspotensial.
Sandsgård	Fint opprinneleg miljø frå siste halvdel av 1700-talet og første del av 1800-talet. Hovudhuset er freda av Riksantikvaren.
Skjoldastraumen	Slusa og sjøvegen inn i Skjoldafjorden. Ei av to saltvass-sluser i Noreg og bruer som viser utvikling i samferdsel. Den gamle slusebrua er verna av Vegvesenet på nasjonalt nivå. Her er og eit eid frå eldre historisk tid og ei gravrøys.
Slåttevik	Butikk og kai, frå 1800-talet av. Dampskipsanløp, utgangspunkt for veg til Aksdal. Sær fint handelsområde.
Stakland	Særleg fint opprinneleg miljø. Eit større område med kvekerforsamlingshus og gravplass. Eit opprinneleg gardstun like ved som er velhalde. Fleire flotte steingardar.
Stranda	Eit større område med bustadmiljø frå 1800-talet. Tollbu og strandstad under utvikling. Vernesona bør utvidast. Det er fleire uregistrerte eldre bygg. Viktig handelstad gjennom fleire hundreår.
Strannå, Årvik	Eit fint opprinneleg miljø, med uvanleg mange fine steingardar frå 1800-talet.
Sundførpågen	Eit naustmiljø med både eldre og nyare naust. Bygningshistorie. Her er også fornminne. Fiskevåg kjent for «Sundforkastet».

KULTURMILJØ alfabetisk	
Sætra, Heskjadalen	Sag frå siste del av 1800-talet. Det er truleg den siste saga i Tysvær. Bekken som gav vasskraft har rester etter bruken av saga. Stem lenger oppe i elva. Saga har fleire opprinnelege element. Stort formidlingspotensiale.
Tiljemyrå, Løvland	Eit fint opprinneleg miljø. Husmannsplass som ligg midt i regulert industriområde på Kårstø. Tilknytting til industri, frå Slettebøsmia til Kårstøanlegget av idag.
Tysværpå Kyrkjestad	Tunmiljø med freda hus på prestegarden. Fornminne med gardsanlegg, middelaldergravplass og gravminne.
Varaleite, Leiranger	Hovudgard og husmannsplass. Naust. Fint opprinneleg miljø. Hovudgarden er ikkje tatt med i omsynssona. Området har mange fornminne og er eit miljø som Arkeologisk Museum meiner det er viktig å ta omsyn til.
Vikjå, Hinderåvåg	Sær fint opprinneleg miljø. Husmannplassar med tilknytting til sjøen. To eigedommar, den eine er registrert, naboeigedommen bør registrerast.

Naustmiljø i Leirongsvika

I kulturmiljøa er det tatt med nokre som ikkje ligg i SEFRAK-materialet. Dette gjeld sluse, bru og mur langs kanal i Skjoldastraumen og villamiljø på Hinderåvåg. Leirå og Leiranger er kulturmiljø som krev ekstra bandlegging/omsyn til fornminne (Kap.4).

Tiltak:

- Fotografera miljø som eit større område. Nokre miljø er det eldre bilete av.
- Registrera Hinderåvåg, Vikjå og Leirongsvika i SEFRAK.
- Setja opp informasjonstavler.
- Laga rettleiar for estetikk i strandsona og kulturmiljø.

Nedstrand prestegard er ikkje freda, men verneklasse A i SEFRAK. Prestegarden har tre bygningar; våningshus, stabbur og uthus. Våningshuset er bygd delvis i 1848 og delvis i 1886. Bygningen blei flytta i 1919-20 og ved gjenreising fekk den klassisistisk preg. Stabburet er også flytta og har ukjend byggeår. Prestegarden er eit viktig kulturmiljø. Nedstrand prestegard stod på fredingsvurdert liste frå Riksantikvaren, men blei ikkje med i den nye

Nedstrand prestegard 1848. Flytta 1920

fredingsvurderinga i 1993. Rogaland Fylkeskommune har prestegarden med i fylkesplanen for kulturminne, under fredingsklasse.

Tiltak:

- Sikra nødvendig vedlikehald og evt. brannsikring.
- Prestegarden på Hinderåvåg er eit viktig kulturmiljø. Det bør opprettast ei omsynsone/spesialområde bevaring for prestegarden ved neste rullering av kommuneplanen.

6. Kulturlandskap og landbruk

Tysvær er ein stor landbrukskommune i Rogaland. Det finst over 330 gardar med eit samla jordbruksareal på ca. 50 000 dekar. Jordbruket var tilbake i tida hovudnæringa i Tysvær med ein oppsving frå fyrste del av 1800-talet grunna handelsblokkade og sildeeksport. Betre reiskapar og meir kunnskap gav auka avlingar, og attåttnæringar som fiske var også viktig for bonden.

Bonden hadde ein høg posisjon i samfunnet, og det vart rekna som skam å selje ættegarden og fleire gardar i Tysvær har lange tradisjonar langt tilbake i tid. Utover på 1800-talet auka talet på gardsbruk raskt oppover. Frå ca 67% sjøleigar i 1835 til 94% i 1875. Med mykje og tungt arbeid kom behovet for meir arbeidskraft, og med auke i befolkninga kom behovet for meir mat. Ei god inntekt og eit alternativ til å dele opp gardane var ordninga med husmenn. I 1802 hadde garden på Odland 5 husmannsplassar, garden Sandsgård hadde heile 14 familiar og strandsitjarar under seg i 1774.

Husmann er ei nemning på ein jordbrukar som leigde eit jordstykke av ein gardbrukar. Som motyting måtte husmannen arbeida for gardeigaren,

Tuntre i Vassenden

eller betala leige, eller begge delar. Husmannen måtte ofte sjølve huset og kunne ta dette med seg om han flytta.

Husmannen hadde gjerne nokre husdyr, men måtte ofte ha anna arbeid attåt, til dømes innan fiskeri eller handverk. Ein husmann som berre leigde hus nedmed sjøen vart kalla "strandsitjar", og er knytt til små tettstader. Ein strandsitjar kunne då vera alt frå fattig fisker til kjøpmenn med nokså god råd.

Husmannsvesenet i Noreg utvikla seg frå 1600-talet, og hadde ein topp midt på 1800-talet. Befolkninga vaks kraftig og dårlegare tider førte til auke av unge som emigrerte til byane og til USA. I 1928 kom det ei lov som gav husmennene rett til å kjøpe tomta som huset deira stod på og tidleg på 1900-talet vart husmannsvesenet avvikla.

Tysvær kommune kan ein dele i ytre og indre område. I dei ytre delane er det kring gardane Gismarvik, Odland, Haukås, Førland, Tysvær, Kvinnesland, Årvik, Falkeid og Hervik veksten i folketal er størst. Her auka folketallet med 6,55 % i åra frå 1801 til 1825, mot 1,58 % i resten av kommunen. Tilflytting av husmenn

er ei årsak til auken. I 1758 var det her 16 husmannsbruk, i 1801 var det 44, og i 1835 var det 84.

Det var stor skilnad på husmannplassar i Tysvær. Nokre var store og gav god inntekt, til både husmann og bonde. Andre klarte ikkje å brødfø ein familie. Mange husmannsplassar gjekk tilbake til garden eller vart eigne bruk utover på 1900-talet.

På Nedstrand var det ein auke i folketallet på 1700-talet, og nedgang på 1800-talet. Staden gjekk frå å vera ein yrande tettstad til fråflytting. Særskild for Nedstrand var strandsitjarar. I 1707 var det 36 strandsitjarar på Stranda. Dei fleste er fiskarar, men handtverkarar av ulike slag og tidlegare soldatar freista lukka på tettstaden med mange små strandsitjarhus langs sjøkanten.

Steintrapp på Kallakodt

Strandsitjarhus på Stranda frå slutten av 1800

6.1 Innmark og utmark

Det tradisjonelle "gamle" kulturlandskapet var prega av at alle tilgjengelege ressursar måtte nyttast. Den beste jorda vart nytta til åker. Elles blei det beita, slått og sankt "alle stader"; heime på garden, i utmark, skog og fjell.

Kulturlandskapet endra seg ved utskiftinga rundt midten av 1800-talet. Teigane vart meir samla og åkrane vart større. Då plogen avløyste spaden fekk ein rydda bort meir stein og åkrane såg også annleis ut. Det vart i hovudsak dyrka havre, poteter og gras. Kornet var viktigast for bøndene, men fôr til dyra var nesten like viktig; å skaffa nok høy og få det tørt i hus.

Styvetre i Vikja

Høyning ein sommardag på Sagbakken. Anna Askeland og tanteungen Minny Næss. 1926

Ein slo gras og lyng i utmarka og langs bekkefar. «Skrapslått» var med å skapa kulturlandskapet i utmarka. Lyngen bruka dei fersk, og gammal lyng brende ein slik at det kom ny ung lyng. Bøndene lauva/styva trea og brukte småbuskar og lauv til for. Dette, saman med beiting heldt vegetasjonen nede i utmarka. Dette kulturlandskapet er i ferd med å forsvinna ved at det veks igjen, og dette er ei stor utfordring i dag.

Tiltak:

- Musea har teke vare på mange reiskapar frå jordbruket. I Førre finn ein restar av ei «Hestevandring» som er ei innretning for å nytta hestar til å trekkja roterande maskinar, til dømes treskeverk eller torvstamper. Denne kan vera interessant å ta vare på.
- Ta i bruk landskapet slik at kulturlandskapet kan visast igjen og hindra ytterlegare gjengroing.
- Ta vare på minne om husmenn og strandsitjarar.

Hestavandring i Førre. Foto: Hartvig Waage

Hestavandring. Maleri av Robert T. Hayes

6.2 Skog

Skogarealet i Tysvær kommune utgjer om lag 163000 dekar, tilsvarende 42 % av fastlandsarealet i kommunen. 778 eigedommar står oppført med eit produktivt skogareal.

Skogareala var frå gammalt av tilvaksne med drivverdig skog; mest furu, men også varmekjære treslag som eik. Mykje tømmer vart eksportert til Skottland, England og Nederland, mest frå områda Lindanger, Yrkje, Hinderå, Lysevatnet, nord- og austsida av Nedstrandshalvøya.

Tollbua på Nedstrand var sentral i trelasthandelen. Sagbord og furubjelkar utgjorde mykje av eksporten.

Mykje av denne skogen, og den beste av han, vart avverka på 1400 til 1600-talet. Ut på 1600-talet kom fleire restriksjonar på hogst, saging og utførsel. Under dei gode tidene i trelasteksporten var det mange oppgangssager i bruk, særleg frå Skjoldastraumen og utover Skjoldafjorden og rundt Nedstrand. Tidleg på 1700-talet var det ikkje drivverdig skog av god kvalitet i Nedstrand og Skjold.

Trelasthandelen fekk ein ny auke på 1760-talet, og det vart hogd hardt i skogane også framover 1800-talet, men etterspunaden var ikkje like stor som i glansdagane på 1500 og 1600-talet.

Etter 2. verdskrig var det ei sentral oppgåve å byggja opp landet sine ressursar. Det blei då sett i gong ei storstilt skogreising. Målet var å ta i bruk unytta eller svakt utnytta utmarksressursar til næringsretta aktivitet.

Tiltak:

- Synleggjera eventuelle spor etter sager.

6.3 Steingardar

Steingard på Høie

Steingardar vart brukte som gjerde. Desse heldt ikkje så godt sau og geit, men var nytta i geilar og skilje mellom innmark, utmark og eigedomar. Skogen vart stadig meir uthoggen og då vart stein nytta i staden for tregjerde.

Steinfjøs i Førre. Foto: Hartvig Waage

Eit døme er steingarden som skulle skilje innmark og utmark i Førre. Det vart her bygd fjøs for husdyra inn i steingarden slik at denne utgjorde eine veggen. Avsaget gav god gjødseleffekt på innmarka nedanfor.

Tiltak:

- Steingardar er ein viktig del av kulturlandskapet og det skal søkast til kommunen ved endring eller riving. Søknad skal sendast byggesak, og kultur skal uttale seg.
- Registrere unike steingardar.

6.4 Torvmyr

Plukking av torv på Høie. Bertha Kallevik og Mathias Høie. 1925

Torv brukt til brensel er ein gammal tradisjon. Det er to typar uthenting av torv; spatorv og maskinering. Torva vart nytta til alle typar fyring, frå eldhus og våningshus, til å varma drikkevatn til dyr eller kløyva steinar på jordene. Ein spadde gjerne 10-14 dagar under «Torvinnå». Det skulle ca. 40 lass til for eit års forbruk, så inngrepa i naturen var ikkje ubetydelege. Reiskapen var torvspade, torvgreip, torvbåre og torvljå. Etter kvart nytta ein maskin, kalla maskinering,

med eit arbeidslag på om lag 9 mann. Då kunne ein nytta lausare torv og meir torvmold, og ved hjelp av hest og vatn stampa ein torva. Frå 1900-talet var det folkedrevne maskinar for då kunne ein komme nærmare myra, og nytte endå våtare torv.

Tiltak:

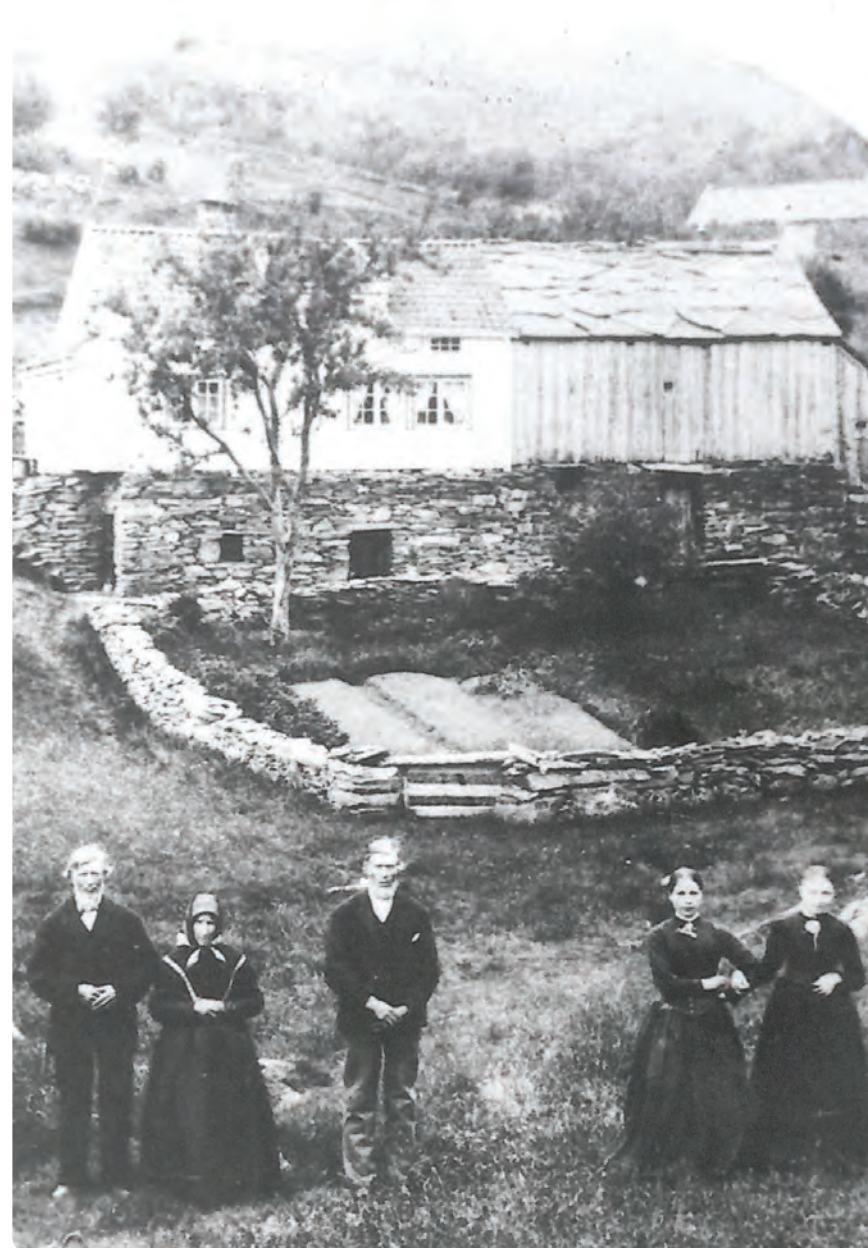
- Informasjonstavle ved tidligare torvmyr i Førre.

6.5 Hage

Hagebruk var meir knytta til strandstaden Nedstrand enn i resten av Tysvær. Hagedyrking som attåtnæring går heilt tilbake til 1600-talet og gav god inntekt. Det vart dyrka krydder, timian og krusemynde som dei sendte til Bergen. Kål, gulrot, bønner og charlottlauk gav god inntekt til strandsitjarane. Bær og frukt vart dyrka og sende både til Stavanger og England. Nedstrand hadde dei fleste frukttrea i heile Ryfylke. Frukthagane var ofte i nærleiken av tunet. Ein del av dei gamle frukttrea står nå i utmark. Sjølv om handel med frukt, bær og urter er knytt til Nedstrand, vart det nok dyrka i mindre skala til heimebruk på gardane rundt i Tysvær.

Steinmur rundt hage i Gismarvik. Foto: Vidar Aarhus

Hage i Folgedalen, Kleiberg 1889

Tiltak:

- Registrere restar etter hagar; Gismarvik, Leiranger og Solstrand.

6.6 Falkefangst

Falkefangst som næring er dokumentert heilt tilbake til 1100-talet og kanskje enda lengre. Ein bruka falk til jakt, og det vart sett på som ein kunst å trenast ein god jaktfalk. Grunna terrenget var bruken av jaktfalk i Noreg beskjeden samanlikna med land lengre sør der jakta føregjekk frå hesteryggen og i stor fart. Små hytter, nærare torvgammar, vart sette opp i fjellet. Det vart og sett opp stolpar med tauverk til lokkedua, og eit nett vart kasta over falken.

Restane etter slike hytter er det ikkje mange av, men det finst ein del geografiske namn i tilknytning til falkefangsten.

Fangsten i Noreg ebbar ut mot midten av 1800-talet.

I Tysvær har me namn knytt til falkefangst, til dømes Valhest, og på Nedstrand er det fleire namn: Falkanibbå (Seldal), Falkehytten (Dalva), Falkeskytteskaret (Dalva).

Tiltak:

- Rekonstruera falkehytte på Dalva.

Illustrasjon av fangsthytte og stolpe med lokkedue

7. Maritime kulturminne og fiske

7.1 Fiske

Sildefiske ved Sandsgård. 1901

Fiske har vore ein stor del av næringsgrunnlaget i Tysvær. Kystlinja er svært lang og med fjordarmar hadde mange tilgang til sjøen. Den såkalla fiskarbonden spedde på inntekta si med det ein kunne tena på sildefiske. Mest kvar gard hadde ein båt, og dei fleste hadde også tilgang til naust, på eigen eller annan manns grunn. Fisk var og ein stor del av kosthaldet og ein fiska med garn, nøter og glip til husbruk.

Vårsildefiske går langt tilbake i tid, men fiske gav særleg god inntekt på 1800-talet og tidleg på 1900-talet, og mange investerte i gardane sine. Etter kvart kom tilreisande, særleg frå Telemark og Hardanger for å delta på fiske, og då gjekk fortjenesta noko ned, men det var likevel ei god inntekt. I tillegg til sild fiska ein og etter hummar, makrell, torsk og laks.

Dei heime måtte og vera med på arbeidet med fiskeria. Kvinnene måtte strikka og veva kleda. Dei deltok også i sortering og salting av silda, her måtte også barn

Sildasløye på Glette. 1930

delta. Dette var tungt og kaldt arbeid, og tempoet måtte vera høgt då betalinga var for mengda. Dei mennene som ikkje fiska, deltok gjerne i anna arbeid, som lossing og tonneproduksjon.

I 1855 var det heile 28 salterier i Tysvær og Bokn. Til dømes var det i Muslandsvågen fleire salteri og i Toftøy stod det eit stort 3-etasje salteri. I Vassendvik var det fiskemottak.

Naust nytta til salteri på Odland. Foto: Vidar Aarbus

Fiske i Yrkjevågen og Sundførpågen skil seg litt ut frå andre gode kaste- og fiskevågar. Yrkjevågen er nemleg ein av få som er privat eigd og med eige matrikelnummer. Her sat dei i gilje på skift. Inne i vågen hadde dei eit nothus og eit lite stovehus. I Sundførpågen var også fisket godt, og her stengde dei av fjorden for å kasta etter sild og makrell. Her var ikkje fjorden privat, men det fungerte jamvel nesten slik. Her vart «Sundførkastet», notkast inst i vågen kjent, og andre fiskarar vart jaga bort.

Tiltak:

- Synleggjera og formidla historia.
- Registrera salteri: Muslandsvåg, Odland.
- Registrera naustmiljø.
- Registrera giljer, nottørker.

Yrkjevågen fiskeri

7.2 Båtbyggjartradisjon og skipsbygging

Ein har ikkje mykje dokumentasjon på båtbyggjartradisjonane i eldre tider. Det vil ikkje seie at det ikkje var nokon aktivitet. Ein veit at tradisjonen endra seg lite frå vikingtid til slutten av 1800 talet. Overgang til motor og moglegheit for masseproduksjon, samt at reiskapen endra seg, gjorde at byggemåte vart endra.

Barken "Constant" 1886. Skipper Overland var frå Nedstrand

Sist og ikkje minst var overgangen til plast ei stor endring. Desse faktorane var med på å undergrave handverket.

Mange mindre båtar vart bygde rundt om i bygdene. I Tysvær kommune sto båtbyggjartradisjonen sterkast i Nedstrandsområdet. Ein snakkar gjerne her om Kollevågbåtar og Stølsvikbåtar. Etter kvart fekk båtane motor og båtane vart også større.

På Nedstrand er det lange tradisjonar for skipsbygging. Det vart bygd store utanriksgåande fartøy allereie på 1600-talet, og framover på 1800-talet kom ny framgang i tal på skip som vart bygde.

Det vart i Rogaland då bygd om lag 600 skip, 300 av dei i Stavanger. I 1840 – åra var Nedstrand ein av tre stader med omfattande båtbygging i Ryfylke. Det var skipsbyggjarvervar på Hapnes, Hinderåvåg, Stranda, Indre Amdal, Toftøy, Bakkevik, Stølsvik og Sandvik, samt

Galease «Progress» bygd i 1876 i Sandvik av Sigve Stølsvik. Foto: Hangesund rederiforening/ Karmsund folkemuseum.

Bådsvik i Skjoldastraumen og Årvik ved Kårstø. På slutten av 1870 åra gjekk konjunkturane ned og skipsbygginga gjekk konkurs.

Båtbyggjaren Eirik Andreas Torsteinsen (Gard og ætt, Tysvær Sokn, bind 2, s 245.) var verkeleg med å utvikla båtbygginga. Han kom frå Årvik i Tysvær, ein av stadene ein bygde skip. Han reiste til Lista for å læra båtbygging av Gjert Gundersen. Han var ein kjent båtbyggjar. Her vart Listerskøytene utvikla. Dette var byrjinga på dei overbygde båtane. Dei tålte lengre turar med dårleg ver, og ein fall ikkje så lett over bord når ein fiska. Torsteinsen flytta nordover i landet og vidareutvikla skøyta der. Nokre andre båtbyggjarar er Ole Halvorsen Bådsvik og Sigve O. Stølsvik.

Det er teke vare på ein del utstyr knytta til sjøen; kister og reiskap. Nokre båtar er også tatt vare på. Karmsund Folkemuseum har både reiskap og båtar i si samling. Det er nokre fine naustmiljø i kommunen, til dømes Muslandsvågen. I Leirongsøyla står husbonden og husmannen sine naust tett saman med gamlebåtar i. Leirong Kystlag har ein visjon om å ivareta kompetansen innan kystkultur. Kystlaget ønskjer ikkje å vera eit museum, men ein arena for vern gjennom bruk. Dei jobbar også med kor og korleis ein skal ta vare på båtar. Musea og fylkeskommunen er rådgjevande instansar regionalt.

"Hilding" bygd i 1876. Frakta m.a. sand og sild. Foto: Sameie Hilding

Riksantikvaren har eit ønskje om styrking av fartøyvern og har lagt fram ein fartøyvernplan for 2010-17 med nasjonal freding av opptil 40 fartøy. Leiaren i Leirong Kystlag tek vare på båten Hilding.

Nokre båtar frå Tysværområdet		
Notbåt. Bygd 1880-90 av Lars Kollevåg	Muslandsvågen	Karmsund Folkemuseum
Vengbåt. Bygd av Ommund Ommundsen Baustad 1840-50. Klinkebygd	Baustad	Karmsund Folkemuseum
Notbåt/seksæring "Fanten"	Sundfør	Karmsund Folkemuseum
Storfæring	Vargarvika	Leirong Kystlag
Seksæring	Varaleite	
Færing	Kodlevågen	Leirong Kystlag
Færing	Toftøysund	Privat
Færing	Topnes	Privat
Notbåt	Varaleite	Privat
Færing	Amdal	Privat
Færing	Skjoldastraumen Skuleskyss	Sluselaget
Seglkutter "Hilding" bygd 1875, engl.	Brukt i Tysvær.	Leirong Kystlag

Tiltak:

- Synleggjere historia knytta til sjøen og båtbyggjartradisjonen gjennom registrering og evt. skilting der ein finn spor etter interessant aktivitet.

8. Næring - frå handtverk til industri

8.1 Vassdrag og dammar

Vasskrafta er ein viktig ressurs og vart nytta flittig i eldre tider. Det skulle ikkje store bekken til før ein kunne nytta den til kvern eller sag. Registrering av dei fysiske spora er kulturminneplanen sitt hovudfokus. Det er gjort noko arbeid med å registrera og skaffa oversyn over stemmar/demningar i forbindelse med kverner og sager, men ein del registrering står att.

Lista på nedanfor inneheld registreringar hos ulike etatar over vassdrag og dammar.

Stemmen ved Skorpevatnet. Foto: Dagfinn Silgjerd

Stemmar og dammar alfabetisk
Dammar som er registrert hos NVE: 3stk
Sandvikvatn I og II (Attholdtsdam og hovuddam)
Stakkestadvatn
Dammar registrert i Tysvær kommune: 14stk
Bakkavikvatnet, stem og kvernrester, Liarvåg
Gamla Torvmyrå, Hustoft
Holmavatnet
Krokavatn, Bjelland
Lauvskarvatnet, Sandvik

Leirangerstemmen, Silgjerdsdalen
Lysevasstemmen, Lysevatnet
Sagbakken I og II
Sandvikstemmen I og II (nemt hos NVE)
Stem i Kvamsvatnet
Straumsbekken, Skjoldastraumen
Stølstjødnå, Hustoft
Tednalsstemmen, Skorpevatnet
Vassbotn
Kjente dammar/stemmar, ikkje registrert: 16stk
Aksdalsvatnet
Badnavatnet
Bjelland
Eikeskog
Hesthammer
Høievatnet
Ikdal
Klovning
Nodland
Rønneviksstemmen
Sandbekken
Silgjerd
Staua
Stemmevatnet , Sætre (til sag, Sefrak A Gbnr 31-1/1146-210-021 Sagbruk)
Storestemmen og Littlestemmen, Stakkestadvatnet
Tveit
Udnavika /Kvernmyrå
Årvik

Årvikelva, eller Falkeidelva, er eit godt døme på kor rik bruken av ei elv kunne vera:

I denne elva har det vore tømmerfløting, kvern, stampa og laksefiske.

Tømmeret blei henta ut i skogen rundt Bringedal og Håland og ført nedover Storevatnet. I Årvikelva var det to stemmar. Stemmen ved Austbø stengde dei att og let elva stiga slik at tømmeret kom seg nedover. Store deler av Austbø sto då under vatn. Så stengde dei Falkeidstemmen og slusa tømmeret ned «fossen». Elva er ikkje særleg brei, slik at ein kunne styra mykje av tømmeret langs land. Tømmeret blei ført ned til Elvaosen og Sandholmen. Det er framleis fortøyningsringar etter skipa som henta tømmeret her.

Ved stemmen ved Falkeid var det tidligare ei kvern. Kornet blei tørka i ei korntørke ved Osen, som også var lager for mjøl som skulle skipast til Stavanger. Her var det ikkje kai, så der sto nokre lastebommar for først å lasta varene over i mindre båtar, og så over i dei større skipa. I huset med korntørka skal det også ha vore kvern ei tid og seinare kraftstasjon under lensmannsgarden Årvik.

Ved Falkeidstemmen var det og ei stampa, og vadmelen ein laga var av god kvalitet. I tilknytting til stampa var ei systove, der ei kvinne, truleg Siri Larsdatter, sydde vadmelsdressar. Ho var vevar og stova blei kalla Siristova.

Smier var det to av; ei ved Falkeidstemmen og ei på Slettebø. Det var store førekomstar av myrmalm nord for Stølen. Myrmalmen blei nytta i smiene, men også frakta ut med dampskipa. Smia ved Sørhaug laga mykje spiker. Slettebøsmia hadde ein meir allsidig produksjon.

Årvikgarden hadde rett til laksefiske i elva, og tok inn leige for vassfall for både kvern og tømmer. Det var eit vasshjul som dreiv stampa og smia.

Tiltak:

- Fullstendig registrering av stemmar og dammar, og dokumentasjon av historia kring bruken av desse.
- Leggja dammar/stemmar inn på kart og setja opp informasjonstavle på særskilte interessante stader som Årvikelva.

Sager på 1660- og 1700-talet.

8.2 Kvernhus og sagbruk i SEFRAK- registeret

Tysvær har i tidligere tider hatt mykje skog og handel med trelast som ei viktig inntektskjelde. Det var i Nedstrandsområdet at ein handla mest, og dermed er det også her det var flest sager. Trelasthandel starta for alvor ved Skottefarten

Saga på Sætre. Bygd 1850-70

på midten av 1500-talet, og skipa hadde med varer til områda, og trelast heim. Kraftig uthogging av skogen førte til ein nedgang på slutten av 1600-talet. Men ein liten oppsving på 1700-talet og utover på 1800-talet førte til nytt liv i sagbruka.

Kadd på kverna i Musland

Det står berre ei og ei halv sag att i Tysvær. Den eine halve er Tendelandsaga i Muslandsvåg, denne har ukjent byggjeår og har vore naust i lengre tid. Lite er att av saga. Den andre står på Sætre i Heskjadalen og er frå 1850-70. Saga på Sætre er i sær opprinneleg stand. Det er også rester av stemmar i den tilhøyrande elva.

I Tysvær har ein dyrka noko korn, men historia syner at ein dyrka mindre enn det ein trong. Utover på 1800-talet mangla dermed dei fleste korn, og ein kjøpte gjerne korn frå Jæren. Men i ein del bekkar vart det sett opp kvernhus. Nokre gjekk saman om å mala kornet, og andre tok betaling for å mala for andre.

Tysvær har 5 kvernhus i verneklasse A. Kvernhuset i Slogvik er det Tysvær kommune som har tilsyn med, og denne kverna er i god stand. Denne er lafta, og kvernene både i Dalbygda og på Sandsgård er i tre. Kvernhusa på Dalva og Ytre Kvam er i stein.

Kvern i Dalbygda

Kvernhus vernekategori A	
6	Gbnr 34-1 Slogvik Hundsnes
31	Gbnr 115-6 Dalbygda Skjoldastraumen
53	Gbnr 182-1 Sandsgård Nedstrand
61	Gbnr 187-3 Dalva Nedstrand
70	Gbnr 191-1 Ytre Kvam Nedstrand
Kvernhus vernekategori B	
90	Gbnr 104-10 Grinde
174	Gbnr 155-2 Musland Nedstrand
Sagbruk vernekategori A	
4	Gbnr 31-1 Sætre Heskjadalen
44	Gbnr 159-1 Muslandsvåg Nedstrand - (Naust med rester frå saga)

Tiltak:

- I ein kommune der skoghogst har vore viktig er det naturleg å ta vare på den eine saga som er att på Sætre. Det er omfattande arbeid som må gjerast. Her er det stort formidlingspotensiale då saga ligg i nærleiken av Sandbekken.

- Utbetret kvernhuset på Sandsgård: Kvernhuset på Sandsgård er ein del av kulturmiljøet der, og det er i dårleg forfatning, elva fløymer til tider inn i huset. Huset kan ha vore eit lite strandsitjarhus på Stranda før det vart flytta til Sandsgård.

8.3 Meieri

Mjølka var ei viktig inntektskjelde for bøndene. I ytre delar av Tysvær begynte ein tidleg å gå med mjølkebør eller kløv til Haugesund. Dette gjorde at vegane vart tidleg utbetra her. Men i indre delar kunne ein ikkje levera fersk mjølk til Haugesund og det vart kinna og ysta heime. Eit av dei fyrste meieria i Rogaland låg difor på Nedstrand. Dette vart truleg oppretta i 1876. Det kom fleire meieri i Tysværområdet, og ikkje alle hadde like lang levetid. Kring 1920-talet hadde dei fleste begynt å levera mjølka til Haugesund. Baustad ysteri på Nedstrand produserte like fram til 1937-38.

Eit av dei fyrste meieria låg på Stranda

Meieri i Tysvær	
Nedstrand meieri	1876
Baustad ysteri	1907
Falkeid meieri	1908
Slåttevik meieri	1909
Førland meieri	1909
Steinbru, Vordenes ysteri	1912

Tiltak:

- Huset til Nedstrand meieri står endå på Stranda. Dette huset er innafor bevaringsona på Stranda og er merka ut til bevaring på reguleringsplanen. Huset som Baustad ysteri var i, står også endå. Begge desse bygningane bør registrerast.

8.4 Handel

Handelstaden og sjøhus Solstrand. Bygd ca. 1908

Etter kvart som samfunnet utvikla seg og varer gjekk over frå å vera varebyte til handelsvare med pengar, vart det skapt handelsplassar ved viktige

samferdselsstader. Desse låg ved kaiar så lenge sjøen var hovudferdselsåre, og det var mange slike handelsstader i Tysvær.

Nokre handelstader - dei fleste ved kai	
Auklandsvik	Nordre Askeland
Espevik	Skjoldastraumen
Hervik	Slåttevik
Hinderåvåg	Solstrand, Høie
Lervik	Stranda, Nedstrand

Prioritert

Kulturhistorisk ser ein for seg to handelstader i Tysvær som ein for framtida bør ha kulturhistorisk fokus på:

Nedstrand med Stranda strandstad, og Slåttevik handelstad. (Nedstrand Strandstad sjå kap. 15.3.)

Handelstaden Slåttevik 1930

Slåttevik utvikla seg frå 1800-talet til ein viktig handelsstad etter at der kom landhandel og gjestgjeveri for reisande i 1851. Etter kvart vart Slåttevik også det viktigaste knutepunktet for båttransport mot Stavanger og Kopervik for tidlegare

Handelstaden Stranda 1935

Tysvær kommune. Her var også bakeri og stallar der ein kunne setja hestane når ein var på reise. Butikken her ber framleis preg av å stå i ein lang historisk tradisjon. I kommuneplanen er området *Omsynssone med båndlegging* etter lov om kulturminne.

Tiltak:

- Slåttevik og Stranda som handelstader må følgjast opp i planarbeid slik at ein sikrar dei kulturhistoriske særtrekka.

8.5 Steinindustri

Ei granittåre går frå Bakkevikholmane og langs fjorden til Espevik, over søre delen av Borgøy og vidare til Herviklandet og Djupedalen på vestsida av Hervikfjorden. I dette området finnst mange spor etter steinhoggarar og steinindustri. Langs fjorden Skiftesvik – Narravik på Nedstrand er der mange synlege spor etter tidleg steinhogst. Det same er tilfellet på Svartaberget søraust på Borgøy der Tysvær Steinhuggeri heldt til 1909 – 1912. I 1912 flytta verksemda til Djupedalen i Hervik under namnet Hervik Steinhuggeri.

Det største og mest kjente er macadamverket på Borgøy. I området her vart det drive steinindustri i perioden 1924 til 1938 og på det meste var her opp til 75 tilsette. Det vart produsert gatestein i granitt og seinare pukk. Stein var

Macadamverket på Borgøy. 1938

sendt både til norske byar og ikkje minst eksportert til ulike storbyar i Europa som London, Amsterdam og Brussel. På 1950- og 60-talet vart det også drive kvartsuttak i Hervik. Kvartsen vart sendt til fajansefabrikkane i Stavanger, Figgjo og Egersund.

Tiltak:

- Steinhoggarhistoria bør syneleggjerast gjennom tilrettelegging. I området Skiftesvik – Narravik ligg det i naturen godt til rette for å visa fram den tida ein hogg stein med handemakt.
- Vidare kan macadamverket på Borgøy med meir industrielle spor også vera aktuelt for synleggjering.

8.6 Nyare næringar og industri

Det var ikkje mykje ein kunne kalle industri i Tysværområdet på 1800-talet. Ser ein skipsbygginga og steinindustrien for seg sjølv, er det meieria, sagbruka, smiene og stampene som kan kallast den spede byrjinga til industri. Det var sjølvstekt ein del handtverk rundt om, men ikkje i stor skala. Nemnast bør tønneproduksjon på Nedstrand. På Førland vart det produsert kjerrer og hjul for sal. I Slettebøsmia vart det frå 1900 produsert, mellom mykje anna, sagblad til sagene rundt om i distriktet, t.d. til saga på Sagbakken. Her var det også mølle, likeeins på Steinbru og i Grinde. I Grinde var det også stampe. Men det er kanskje Slettebøsmia

Mølla på Sagbakken. 1920

som peiker seg ut med både maskinar og produksjon i større skala. Denne er forvalta av Karmsund Folkemuseum.

Tidleg på 1900-talet begynte ein å kartleggja ulike fossar for bygging av kraftverk. Undersøkingane synte at berre Svinalielva og Sagbakkeelva var store nok. I 1916 vart det reist elektrisitetsverk på Sagbakken. Også andre stader var det mindre kraftverk. Jordbrukskulen på Nedstrand hadde eige kraftverk frå 1911, Steinbru frå 1918. Nokre år seinare deltok Tysvær i eit interkommunalt samarbeid om kraftforsyninga; Haugesundshalvøens og Karmøys kraftselskap.

Førre fekk tidleg straum frå 1930, medan Gismarvik fekk frå 1958, og gardane langs Lysevatnet måtte vente heilt til 1961. Hervik hadde eige kraftverk frå 1947, og Bjelland, Kvam og Årvik frå 1948.

I Hervik starta Rogaland Konservefabrikk i

Kraftverket på Sagbakken er bygd av Stolt-Nielsen i 1916

1939. Her vart det handla med frukt og bær til produksjon av saft og syltetøy. I 1964 starta også ein liten konfeksjonsfabrikk som laga m.a. kjeledressar.

På 1960-talet kom det også meir industri til Førrefjorden frå Haugesund. Her var det betre tilgang på tomter og A/S Treco, Vestbetong A/S og Norsy etablerte seg. Det vart to slags sentrum i kommunen, eit kring nærings på Førre/Frakkagjerd og eit kommunalt senter i Aksdal, med rådhus i 1971.

Emil Lundervold utanfor Sjukeheimen i Aksdal

I Aksdal vart det også bygd sjukeheim og psykiatrisk senter. Aksdal Senter vart bygd i 1984. Året etter vart Kårstøanlegget opna, og med dette var storindustrien komen til Tysvær. I 1993 vart Tysvær kulturhus opna, og seks år etter kom badeanlegget.

Tiltak:

- Aksdal si plassering som trafikkknutepunkt gjer at ein her bør formidla det heile Tysvær har å by på av historie til forbipasserande og turistar, t.d. ved informasjonstavle.

9. Samferdsel på land og sjø

9.1 Ferdelsårer/vegar på 1800-talet

Skulle ein kome seg nokon veg før bilen kom, måtte ein bruka eigne føter. Sjølvsaft hadde ein hest, men den vart nytta når ein skulle gå med større last. Vegane vart ofte til mellom kaiane, eller frå kaiane og ut i bygdene. Kaiane var naturlege møtestader, og der kunne ein få varer til og frå byane. Stavanger var den store byen, men Haugesund og Kopervik var og store handelsenter.

Kjerrehjul frå Høie

Vegen frå Dåven til Eide. Foto: Sverre Nordbo

Båt vart mykje nytta, både til kyrkje og handel, men skulle ein mellom bygdene, måtte ein gå og det var ikkje gjort i ei hand vending. Nokre hovudtrasear er fleire hundre år, t.d. er postvegen frå Haugesund til Ølen frå ca. 1560.

I Tysvær var ein av dei fyrste vegane, som ein kunne køyre med hest og kjerre, frå Søvik til Tysvær kyrkje. Denne vegen vart kalla Prestevegen og er frå 1837. Det var på 1800-talet at ein byrja å opparbeida vegar, det er også då dei større dampskipa kjem. Handelen tek seg opp og ein ser nytta av betre vegar. Rutebussar kjem så frå 1920-talet. Desse vegane er i stor grad dei vegane me køyrer på i dag, og nokre stader går «gamlevegen» litt ved sida av, eller så tek den ei slynge ut til ei bygd, til dømes rundt Nes i Skjoldastraumen.

Kulturkontoret har samla informasjon om ein del av vegane frå Nedstrand Bygdemuseum, Tysvær Historielag, andre informantar og Historiske Amtkart:

Nedstrand:

Sandvik/ Espevik - Stranda, utbetring 1837 (rideveg)
Espevik kai - Skjoldastraumen 1891, (rideveg)
Espevik kai - Borgenvik - Bakkevik - Liaskaret - Li - Voll - Topnes - Vik-
Borgenvikdalen - Borgenvik (postvegen)
Sandvik - Hustoft - Silgjerd - Hinderåvåg (kyrkjevegen)
Stranda - Sandsgård- Vaulen - Holmen- Baustad - Smittet (Nedre vegen)
Stranda - Indre Amdal
Doskar - Støla - Hetland
Vassendvik kai - Vassenden
Vassendvik - Hinderåvåg, om Amdal
Vassendvik - Stølsvik
Vassendvik - Doskar - Hapnes
Alstveit - Tendeland
Silgjerd - Oskedalen
Vik - Sørtveit, Leiranger
Bjelland - Skorpe (Kjorkjeskaret)

Yrkje/Skjoldastraumen:

Vik - Lindanger
Vågen - Hustoft (kyrkjeveg)
Vågen - Grasdalen - Seltjørna
Søllesvika (Yrkje kai) - Austerli - Lindanger (likvegen)
Søllesvika (Yrkje kai) - Austerli - Hestadalen (soldatvegen)
Stråtveit - Skjoldastraumen, usikkert kva side av Måvatnet ein gjekk
Indraland - Skjoldastraumen
Stakland - Romsaland - Dueland - Skjoldastraumen

Hervik:

Hundsnes kai - Heskja
Rossadal - Hersdal
Rossadal - Hervik (skuleveg)
Hervik kai - Hundsnes kai

Førland:
Søndenå – Nordre Askeland
Krabbatveit – Hetland
Hetland - Aksdal
Tysvær Sør:
Hetland - Odland kai
Odland kai - Eikje (båt + skuleveg)
Hersdal - Hesthammar - Årvik
Bjørklund – Hesthammar skule
Sandvik - Hesthammer skule
Stårhogg - Hesthammar skule
Årvik - Hervik
Tysvær kyrke - Slåttevik kai (presteveg)
Tysvær kyrke - Førland - Aksdal
Tysvær kyrke - Førland - Amdal - Søvik (Prestevegen)
Tysvær - Hervik
Tysvær - Årvik (Kårstø)
Slåttevik kai - Susort
Stranda - Hersdal (sti, murt av «Ola Steingal», frå husmannsplass til hovudgard)
Førre/Aksdal:
Førre - Nodland
Førre - Stakkestad - Stakkestaddalen - Nonsfjellet - Årek - Våg (biske-/pilgrimsveg)
Våg - Hodnafjell(nordsida) - Fjellheim - Vesterå - Meland - Skjold (biske-/pilgrimsveg)
Førre - Krosshaug - Avaldsnes (biske-/pilgrimsveg)
Førre - Høie
Veim - Aksdal
Førre- båt ut fjorden til Aksnes - Vormedal - Avaldsnes (kyrkjeveg)
Skjold/Grinde:
Haugesund - Skjold
Grinde - Skjoldastraumen

Dalbygda - Langeland - IndreTveit.

Stakland - Svinali

Førland - Brekke - Svinali

Svinali - Klubben

Svinali - Straum

Tiltak:

- Gå eldre vegar opp med GPS og registrere dei med tidfesting, funksjon o.a.
- Digitalisera dei og få dei inn på kartlag.
- Tiltetteleggja nokre av dei til opparbeida turveggar med tilhøyrande historieformidling lang traseen.

Ein av dei fyste bussane mellom Haugesund og Tysvær. 1920

9.2 Bruer

Brua i Skjoldastraumen er ei fagverksbru, og den vart rekna som svært viktig for både Nedstrand, Skjold, Haugesund og til dels også delar av Tysvær. Det tok lang tid frå dei første vedtaka vart gjort i 1910 til brua endeleg vart opna i 1933. Dette var ei stor hending i kommunikasjonshistoria i distriktet.

Brua i Skjoldastraumen 1933.

Elva frå Aksdalsvatnet mot Fuglavatnet: Her er tre generasjonars bruer og området er merka av i kommuneplanen som kulturminne.

Tiltak:

- Skjoldastraumen bru er teken med i SEFRAK-miljø. Her må ein vera oppmerksam på heile dette området, spesielt dei mura kantane langs kanalen både nord og sør for brua.
- Registrere rester etter bruer ved Aksdalsvatnet.

9.3 Sluse

I Skjoldastraumen har me Noregs einaste saltvassluse som framleis er i bruk. Planar for «Skjoldestrømmens farbargjørelse» starta på byrjinga av 1800-talet. Dei første tiltaka med muring og mudring betra gjennomfarten i sjølve straumen for mindre båtar, men ønskje var også å få dampskipa gjennom. Vedtaket om å lage ei kammersluse vart gjort i 1895. Den skulle vera 3 m djup, 10 m brei og med 460 m lang kanal. For så også å få bilar over, blei Skjoldastraumen slusebru bygd i 1932. Når båtar skulle gjennom slusa, måtte brua sveivast med handdregen sveiv.

I 1987 blei brua tatt ned og erstatta av ei vippebru. Den gamle svingbrua blei i 1995 sett opp igjen nokre meter sør for der den stod opprinneleg.

Skjoldastraumen bru er tatt med i «Nasjonal verneplan for veger, bruer og vegrelaterter kulturminner.» (2002)

Tiltak:

- Slusa er tatt med i SEFRAK- miljø. Sjå til at området rundt vart lite endra på. Det er fornminner i nærleiken til slusa.

Bygging av Slusa

9.4 Samferdsel til sjøs

I fjordarmene i Tysvær har ein alltid nytta mykje båt. Binæring til jordbruket var for dei aller fleste fiske. Fjordane gjer at ein kjem seg godt rundt, men ein kunne ikkje ferdast på sjøen i all slags ver. Det kravde kunnskap om sjøen. Dei som utmerka seg på sjøen tok på seg arbeidet med å frakta for andre; alt frå å ro kista til kyrkja til å få fe og varer til byen. Det kom stadig større båtar, og tidlig på 1800-talet kom hjuldamparen «Ryfylke» innom Nedstrand. Rutebåttrafikken tok seg opp utover på 1800-talet og fleire bygder fekk anløp av dampskipa.

Ein har samla oversikt over kaiar som det er knytt vegar til. Nokre kaiar er tatt med som SEFRAK-miljø for å bevare denne historia, og også for å sikra allmennheita tilgang til sjøen i framtida.

Kaiar

Kaiar med historie knytta til handel og ferdselsårer i kommunen, og dermed også sentrum for bygdene. Dei fleste var anløp for dampskip:

Kaiar - kaiar i Sefrak-miljø *	
Espevik kai	Muslandsvåg kai *
Gismarvik kai	Odland kai
Hinderåvåg kai *	Slåttevik kai *
Hundsnes kai	Yrkje kai
Kårstø kai	

Dei første kaiane var trebrygger, men då det offentlege tok meir ansvar vart det vanleg med steinbrygger, men kommunen hadde ikkje råd til å byggja kaiar så fleire handelsmenn i Tysvær bygde eigne kaiar til handel og damskipstrafikk.

Ferjeleie i Skjoldastraumen på austre side, 1923.

Dampskipa stoppa ved **Kårstø** frå 1896, men det kom ikkje kai før i 1948. Verhardt og langgrunt som der var førte til dyre kostnader som fylket og kommunen tok halvparten av og folket tok resten.

Slåttevik kai vart bygd i 1896 av Kornelius Jørgensen då han overtok handelen og postopneriet etter far sin, men han gav brygga til fylket i kring 1907. Då vart brygga utgangspunkt for hovudvegen frå Slåttevik til Aksdal.

I **Yrkje** var det Statens vegvesen som bygde brygge i 1889 i samband med veg frå Yrkje til Skjoldastraumen. Denne brygga vart nytta fram til slusa kom i 1908.

Hinderåvåg er kyrkjebygda så her har ein lagt til med båt langt tilbake i tid. Hinderåvåg var den einaste staden som fekk offentleg dampskipsbrygge på Nedstrand, mens andre kaiar var private. Jordbruksskulen var ein pådrivar og kaien sto ferdig i 1908. Fylket tok her ansvaret med vedlikehald, noko som til vanleg var kommunalt ansvar, men kommunen måtte opparbeida og vedlikehalda vegen opp til kyrkja.

D/S Robert på veg gjennom slusa. 1908

Dampskipanløp i Tysvær frå 1800-talet	
Nedstrand	Espevik
Elfarvik, seinare Vassendvik	Skjoldastraumen (Littlestraumen/Pettersenkaien og slusa)
Hinderåvåg	Yrkje
Muslandsvåg	Lindanger, bording
Liervåg	Slåttevik
Vik, bording	Årvik/Kårstø, bording
Toftøy, bording	Hervik
Bakkavik, bording	Hundsnes
Etter slusa i 1908	
Våråneset	Fikstveit
Straumsnes/Hedleneset	Auklandsvik

Nylund	Aarek
Skjoldevik (Vindafjord kommune)	Grinde
Isvik (Vindafjord kommune)	

Tiltak:

- Sikra tilgong til sjøen og frå sjøen for offentlegheita og synleggjera utvalde kaiar si historie.
- Nokre kaiar er i dårleg forfatning og treng opprusting.

10. Tru, kyrkjer og forsamling

Tysvær kyrkje 1852

Til alle tider har menneska hatt behov for å forstå og setja tilveret inn i ein samanheng eller eit rammeverk. Ein har gjennom tidene prøvd å blidgjera guddommar og få maktene over på si side. Kult og religiøs aktivitet frå førkristen tid finn ein truleg i t.d. skålgrop på Vårå. Bautasteinar kan ha vore knytta til religiøse handlingar.

Etter at kristendommen kom til landet, vart det bygd kyrkjer. Kyrkjene er viktige formidlarar av kultur og difor verdifulle kulturminne. Sakrale bygningar har i mindre grad enn verdslege bygningar gjennomgått ombygging. Kyrkjene er også bygde med ein klar funksjon i formen og innbyr ikkje til påbygg. Dei eldste kyrkjene både frå Nedstrand og Tysværvåg eksisterer ikkje i dag. I Tysværvåg vart det bygd ei kyrkje som ein kjenner til kring 1630.

Det er Opplysningsvesenets Fond og kyrkjelyden som i dag eig og forvaltar kyrkjer, gravplassar og inventar.

10.1 Kyrkjer

I dag er det fem kyrkjer i Tysvær kommune:

Namn	Bygd	Arkitekt
Tysvær kyrkje	1852	Hans Ditlev Franciscus von Linstow
Nedstrand kyrkje	1868	Conrad Fredrik von der Lippe/Hans Ditlev Franciscus von Linstow
Førre kirke	1893	Tjerand T. Solheim
Skjoldastraumen kyrkje	1910	Einar Halleland
Aksdal kyrkje	1995	Stein Jarle Helgeland

I kyrkjene er der kulturhistorisk interessant inventar som altertavler, døypefontar, lysekroner og maleri. Orgel er skifta ut i dei fleste kyrkjene og det eldste no er frå 1973 og står i Tysvær kyrkje.

Orgelbyggjar Andreas Landrog (1877-1940) hadde namnet sitt frå Nedstrand og kona hans, Anne Margrete Leranger, var fødd der. Landrog hadde orgelfabrikk i Haugesund frå 1909 till 1924. Nedstrand kyrkje fekk naturleg nok orgel frå Landrog i 1907, Tysvær kyrkje i 1915, Førre kirke i 1916 og Skjoldastraumen kyrkje (Vordeneset kapell) i 1938. Dette var små kyrkje instrument og typiske for si tid. Ingen av desse eksisterer i dag.

10.2 Gravplassar

Gravplassar i Tysvær	
Nedstrand	Eldste frå 1200-talet, ny frå 1910 og seinare utvidingar
Skjoldastraumen	1893
Tysvær	Middelaldergravplass og ny frå 1852
Førre	1890
Stakland	Kvekergravplass: 29 graver, brukt frå 1859 til 1990

Ved Nedstrand kyrkjegard står eit spesielt kulturminne. Der står steinen ein bruka som gapestokk. Det er truleg ein gamal bautastein, og den har tydelege spor etter fotlenkene nede på steinen. Det er og rissa inn eit kors i steinen lenger oppe.

Gapestokken på Hinderåvåg. Foto: Dagfinn Silgjerd

10.3 Kvekarhuset og gravplass på Stakland

Kvekarhuset på Stakland er eit forsamlingslokale i særklasse ved at det er det einaste forsamlingshus for kvekarar i Norden som er bevart i sin opprinnelege tilstand og på sin opprinnelege stad. Vennesen Samfunn kjøpte huset i 1867

Kvekarhuset på Stakland frå 1867

og bygde det om til sitt spesielle formål, og det er framleis i eige av Vennesen Samfunn Kvekerne og blir brukt til andakt ein gong i året.

Ikkje langt frå kvekarhuset ligg ein gravplass som har vore i bruk frå 1859 - 1990. Det er 29 graver på plassen som er omgjeven av ein steingard. Vennesen Samfunn Kvekerne har bedt om at Tysvær kommune tek over vedlikehaldsansvaret for denne gravplassen. Der er ikkje aktive kvekarar i Tysvær i dag og Vennesen Samfunn Kvekerne gjorde i 2012 vedtak om at gravplassen ikkje lenger skal nyttast til gravlegging. Ein tilrår i denne planen at kommunen overtek dette ansvaret og at gravplassen vert skjøtta som ein spesiell gravplass med stor kulturhistorisk verdi.

Gravplassen på Stakland frå 1859

Tiltak:

- Tysvær kommune overtek ansvaret og vedlikehaldet for gravplassen til Vennesen Samfunn Kvekerne på Stakland.

10.4 Bedehus

Etter kvart som lekmanstrøsla vart sterkare, dels som eit supplement til kyrkja og dels i opposisjon, vart det bygd mange bedehus rundt omkring i bygdene. I Tysvær kom eit av dei første bedehus i landet så tidleg som i 1848. Tømmeret av dette huset er i Apeland bedehus i dag, og dette bedehuset er i kulturplanen peika på som det bedehuset ein for framtida bør taka spesielt vare på ut frå ein kulturhistorisk synsvinkel.

Apeland bedehus frå 1935

Bedehus i bruk i dag	Frå år
Stranda bedehus (Betel):	1908
Soknatun/Lasshidler	1920 – 1974, så kyrkjelydshus
Neset bedehus:	1933
Betania Liarvåg (DFEV):	1901- Tidlegare Neset skule
Skjoldastraumen bedehus:	1980
Vatland bedehus:	1920
Hettersvik/Borgøy bedehus:	1941
Heskja bedehus:	1928
Tysvær soknehus:	1999
Sagbakken bedehus (Saron):	1918
Førland bedehus (Nasaret):	1907
Apeland bedehus:	1935 (Tømmer frå første bedehuset i Tysværsvåg frå 1848)
Førre bedehus:	1907

Bedehus i bruk i dag	Frå år
Stegaberg bedehus (Zoar):	1908
Bedehus som står, men er bruka til anna	
Helgeland bedehus:	1906 , bedehus frå 1962
Silgjerd bedehus:	Tidleg 1900
Lindanger bedehus:	1974
Hundsnes bedehus:	1937
Hervik bedehus (Betel):	1929
Falkeid bedehus:	1925
Eikje bedehus:	1925/26
Tysværsvåg bedehus:	1935 – ca 1997 (Rive og erstatta med soknehus)
Gismarvik bedehus:	1956
Hetland bedehus:	1956
Grinde bedehus:	1926
Tveit bedehus:	1923

Eksisterande bedehus er alle bygde etter år 1900 og fortel om ein svært aktiv periode i misjons- og lekmannsrørsla i vårt distrikt. Det siste ti-året er fleire bedehus lagt ned og selde til private føremål og nokre har fått ein vidare grendehusbruk.

11 bedehus/soknehus søkte driftstilskott i 2015 mot 26 på 1980/90-talet

Tiltak:

- Ta vare på Apeland bedehus.

11. Andre offentlege og allmenne bygg

11.1 Offentlege bygg

I 1827 kom lova om almueskulen. No vart det krav om faste skular, altså bygningar med skule som formål.

1860 kom Landsskulelova, og no vart det bygd skulehus rundt i kommunen.

Hesthammar skule frå 1863 er det eldste skulehuset i Tysvær og er teke vare på

Hesthammar skule frå 1863

sin opprinnelege stad på Falkeid av Haugalandmuseene. Nessa skule frå 1864 er flytta og teke vare på av Nedstrand Bygdemuseum på Leirå. Vidare disponerer Nedstrand Bygdemuseum gamle Stranda skule som museumsbygg saman med lærarbustaden på Stranda.

Den første faste skulen i ytre del av Tysvær heldt til i Tysvær bedehus i 1856. Fleire stader leigde ein stover til skule. Her tek me med dei stovene som etterkvart vart bygde som skulehus. Skulekrinsane vart endra og slått saman, det er ikkje krinsen, men staden skulehuset sto som blir oppgitt her.

I Hinderåvåg har det vore driven jordbruksskule frå 1877 og deler av bygningane på Tveit vidaregåande skule fortel om ei lang skulehistorie her.

Tidlegare skulebygg som står i dag: alfabetisk		
Stad	År	Status
Bringedal	1896	privat
Dueland	1905	offentleg/lag/forening
Eikje	1924	offentleg/lag/forening
Erland	1888	privat
Espevik	1959	privat
Falkeid	1958	privat
Førland	1960	privat
Førland m/lærarbustad	1896	privat

Helgeland	1905	privat
Hervik	1952	offentleg
Hesthammar	1863	museum
Hinderåvåg	1920	bedehus
Hinderåvåg m/lærarbustad	1860	privat
Liarvåg	1954	lag/forening
Liarvåg, flytta frå Li	1901	privat
Muslandsvåg, til Espevik 1898	1877	privat
Nessa	1864	museum
Stranda	1875	museum
Stranda m/gymsal	1938	lag/forening
Yrkje	1888	privat

11.2 Andre offentlege bygg

På 1900-talet vart det etter kvart bygd nokre bygningar for tuberkulose; i Tveitskogen på Hinderåvåg og i Førresfjorden. Aldersheimar kom også og nokre av desse finnst framleis, men er no privathus som i Førre, Grinde og på Gjerde.

Kommunehuset på Hinderåvåg er også privat bustad.

Doktorbustad på Nedstrand frå 1921

Doktorbustaden på Nedstrand er eit flott eksempel på 1920-tallsklassisisme i Tysvær. Huset er frå 1921. Grunna aukande offentlege legar vart det kring 1918 utarbeida nasjonale planteikningar for distriktslegebustader i regi av arkitektane Nielsen og Sund.

Tiltak:

- Registrere doktorbustaden.

11.3 Forsamlingshus

På 1900-talet vart det bygd ungdomshus i fleire av bygdene. Dei var dels knytta til ungdomslag som igjen var forankra i Noregs Ungdomslag og del av nasjonal ungdomsrørslé. Fram mot 1960-talet hadde desse møter og aktivitetar knytta til norskdom og skreiv lokale lagsaviser. På 1960- og 70-talet vart dei fleste av ungdomshusa mest brukte som dansestader gjerne med nasjonale band og med ungdom frå heile regionen som deltakarar i helgene. Baustad ungdomshus er teke vare på som museum av Nedstrand Bygdemuseum og som eit regionalt døme på denne type hus.

Ungdomshus i Tysvær
Førre ungdomshus – Førre frilynde ungdomslag
Stegaberg ungdomshus/grendahus – Stegaberg Grendalag
Heimtun - Førland Ungdomshus
Sjonar – Kvinnesland frilynde ungdomslag
Rygjatun – Hervik ungdoms- og idrettslag
Nordtveit ungdomshus - Rive
Nedlagde (som bygningsmessig eksisterer):
Liarvåg ungdomshus - Privat
Baustad ungdomshus – Museumsbygg – regionalt eksempel på ungdomshus
Straumen ungdomshus – Privat bedrift

12. Nasjonale minoritetar

Romanifolket har vore ein del av den norske befolkninga frå 1500-talet. Folkegruppa har eit felles språk, romani, og dei har hatt eigne tradisjonelle ervery, og levemåten har vore reising, særleg i sommarhalvåret. Til Tysvær har romanifolket kome med båt, hest, kjerre, til fots og etter kvart med bil. Dei «båtreisande» nytta færing fram til andre verdskrig, og dei reiste gjerne gjennom

*Statue av Petter Strømsing.
Foto: Trond Martinsen*

Skjoldafjorden og over Haraldseidet til Ålfjorden. Frå 1950-talet kom dei ofte i større skøyter.

Haugalandmuseene har registrert ti stader der romanifolket enten budde eller oppheldt seg ofte. Det er «Fantahidleren» mellom Ringja og Amdal, den såkalla «Villaen» på Øverland, båthamn på Stranda, bustadhus i Muslandsvåg og husmannsstove på Silgjerd. Vidare var Skjoldastraumen ei gjennomfartsåre og overnattingsstad, og på «Smidjura» på Gaupås vart Petter Strømsing fødd i 1759. Slåttevik og Urdholmen like utfor Slåttevik var også møtestader, og det same var Gismarvik.

I 2009 reiste Tysvær kommune i samarbeid med Foreningen Romanifolkets Kystkultur ein skulptur av Petter Strømsing, laga av Vidar Bratlund Mæland, ved slusene i Skjoldastraumen. Strømsing vart ein svært kjent felespelar som har fleire folketonar oppkalla etter seg. Ein tradisjon seier at det var han som laga «Per Spelemann».

Rogaland fylkeskommune har verna det vesle huset «Villaen» på Øverland på Nedstrand.

«Villaen» på Nedstrand. Foto: Karmsund Folkemuseum

Tiltak:

- Ta vare på "Villaen", må formidle historia om dei reisande, stadene, båtane. Informasjonstavler.

13. Krigsminne

I Tysvær er der få fysiske restar etter andre verdskrig. Dramatiske hendingar var der mange av og munnlege minner om fleire slike er fortalde om i intervju. I Førre og Grinde var der leirar, og på Stemnestaden er der framleis bygningar som står etter at tyskarane bygde dei opp. Ovanfor Stemnestaden er der også utsprengt ein vaktpost som er synleg i dag.

Arquebus krigshistorisk museum er eit av dei fremste museum i sitt slag i Europa og formidlar mykje regional krigshistorie. Der får ein også informasjon om flystyrt i Langavatnet på Stegaberg. På Fot, Askeland, står hytta som Milorg-gruppa på Haugalandet brukte mykje gjennom krigen.

Minnestøtte over falne ved Tysvær kyrkje

Fysiske krigsminne	
Kleiberg	«Tyskerhaugen», skyttergraver, utsiktspunkt.
Førre	Skytefelt Veim-Stakkestad, leir, hestestallar
Grinde	Stemnestaden, skytestillingar, ammunisjonslager
Nordre Askeland – Svinali	Opplæringssenter, øvingssenter for motstandsfolk
Sagbakken	Knutepunkt, kraftstasjonen
Askeland, Fot	Hytte for motstandsfolk
Gismarvik	Heimefronten gøymde folk i ei hole
Soldal/Kreppene	Syverthåla
Minnestøtter:	
Førre kirke	Heming Skre
Tysvær kirke	Falne under krigen

Tiltak:

- Bevaring av «Milorg-hytta» på Askeland.
- Skilting om krigshistoria på Stemnestaden og på skytefelt på Stakkestad og i Førre.

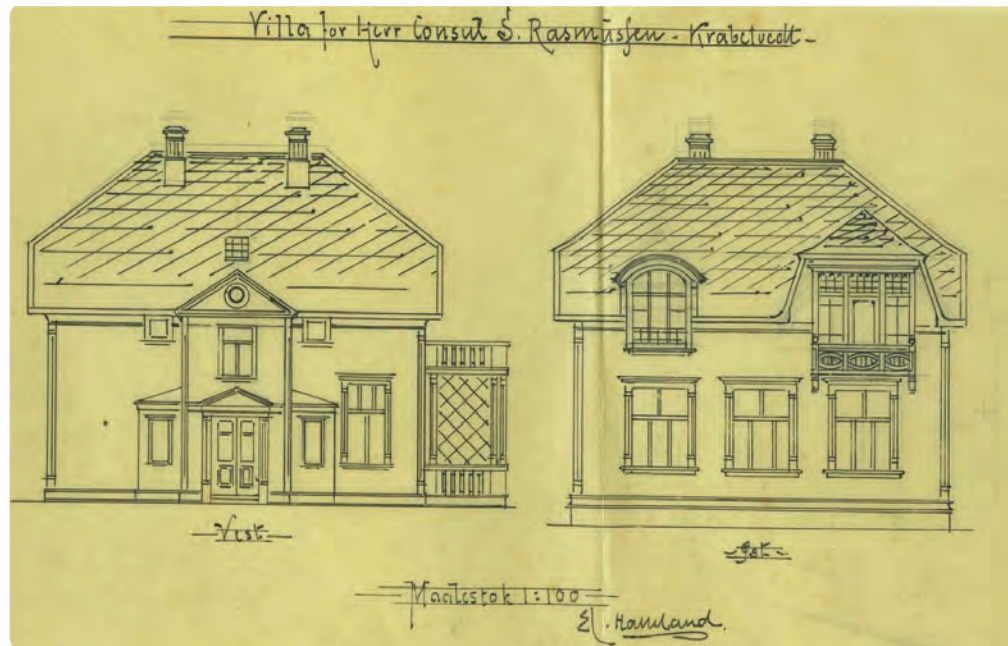
Jakthytta som Milorg bruka under 2. verdskrig

14. Fritid – hytter

På slutten av 1800-talet kom nokre av nasjonalromantikken sine tankar til uttrykk gjennom å søkja seg tilbake til naturen, finna det sær norske og nye sunnheitsideal. Det førte til ein gryande turisme, og folk med relativt god råd og dels høg sosial status drog ut frå byane for å utforska landskapet. Friluftsliv og jakt blei populært, men også det å dyrka mat til hushaldet.

Stolt-Nielsen kjøpte ein større eigedom på Askeland kring 1900. Denne familien er eit eksempel på personar frå byen som både dreiv gard og som brukte av sine midlar til beste for bygda. Stolt-Nielsen kosta veg frå Askeland til Førland og sette som vilkår at den skulle heita «Fru Louise Stolt- Nielsens vei».

Rundt 1920 kjem ein ny framvekst av velstående som kjøper seg fritidseigedommar. Nokre har aner frå Tysvær og får skilt ut eigedom hos slekta, mens andre får kjøpa fine område av bøndene, og desse fritidseigedommane ligg gjerne langs fjordane. For å komma seg «på landet» måtte ein nytta bil, og det var ikkje alle stader det var lovleg å køyra. I 1920 vart det gitt løyve til å køyra på «Fru Louise Stolt-Nielsens vei» og frå Aksdal til Slåttevik til villaeigarar frå Haugesund. Dermed slår mange seg ned i området kring Førlandsfjorden, men

Teikning av arkitekt Einar Halleland, Karmsund folkemuseum

både i Våg, Grinde, Førresfjorden og Nedstrand vart det bygd hytter i denne tida. Fleire av desse hyttene står i dag.

Etter kvart som velstanden auka etter 2.verdskrig, fekk mange frå det breie lag av folket også kjøpt seg eigedommar og gjerne sett opp ei lita hytte. Mange småbruk har seinare blitt fritidseigedommar, og mange gamle hus er i dag fritidshus. Mange stader flytta bondefamilien opp i loftet eller ut i eldhus for å leiga vekk til byfolk som ville feriera på landet.

Tiltak:

- Registrera fritidsbustader. Dokumentera utviklinga av byggeskikk på fritidsbustadar.
- Dokumentera historia kring friluftsliv og ferieliv i Tysvær.

15. Spesielle tema for Tysvær

15.1. Cleng Peerson og utvandringshistoria

Utvandringshistoria er eit tema som det knytter seg både materielle og immaterielle kulturminne til i Tysvær. Cleng Peerson, som er rekna som «Den norske utvandringa sin far», var fødd på garden Lervik i 1783 og vaks opp på Hesthammar. 20 personar av dei 52 som var om bord på «Restauration» i 1825, kom frå Tysvær. Desse hadde alle ei form for kvekartilknytting. «Restauration» sin overfart til New York var den første norske organiserte utvandrar-reisa, og Cleng Peerson tok imot i USA og organiserte så vidare busettingar. Dei kring siste 15 år av livet sitt budde han i Clifton, Texas, der han døydd i 1865. I Tysvær er det reist to minnebautaar for Cleng Peerson; i Tysværåvåg og på Hesthammar. I tillegg er det såkalla Cleng Peersonhuset flytta frå Hesthammar til Sandbekken og del av bygdetun der. Kvekartru kom tidleg til Tysvær og Rogaland og var ei direkte årsak til at utvandringa starta då den gjorde. Kvekarhuset på Stakland er dermed også ein viktig del av dei fysiske kulturminna som understrekar Tysvær som ein viktig stad for starten på norsk utvandring. Frå 1993 har Tysværtunet hatt utstillinga «Reisen til Amerika» ståande til den blei tatt ned i 2015.

Tiltak:

- Cleng Peerson har fått ei revitalisering den siste tida dels gjennom oppbygging av Cleng Peerson Institute i Clifton, Texas, tysværbuen Thomas Mannes sitt kjøp av garden i Clifton der Cleng Peerson budde på slutten av sitt liv, og også sterkt engasjement frå Tysvær Historielag. Planar for eit Cleng

Cleng Peersonhuset. Ukjend byggeår

Peersonsenter i Tysvær som både knytter saman den dramatiske historia frå 1825 med dagsaktuelle migrasjonsutfordringar er under utgreiing og bør gjennomførast.

- Det er eit mål at Tysvær skal bli sett på som staden der utvandringa frå Noreg starta, og at Tysvær ved 200-årsjubileet for den norske utvandringa i 2025 skal ha ein sentral plass i denne. Som del av dette vil ein utvikla årlege aktivitetar og modernisera utstillingsformidling av historia.

Frimerke med Cleng Peerson

15.2. Lars Hertervig og Borgøy

Kunstmalaren Lars Hertervig vart fødd på Borgøy i 1830 og budde der til familien flytta til Stavanger 7-8 år seinare. Frå 1859 – 1865 budde han på ny på Borgøy hos onkelen på Østebøvik. Lars Hertervig er ein av Norges fremste kunstmalarar. På Borgøy finst husmurane på fødestaden samt ei minneplate der. Ein har laga planar for «Hertervig observatorium – Lyset på Borgøy», og desse omfattar både stiar og installasjonar. Første byggesteg med ein ny kultursti og toalett er realisert, mens det meste står igjen å utføra. Ein har starta utvikling av eit undervisningsopplegg på Borgøy om kunst og Lars Hertervig. I Aksdal står

Borgøy

statua av Lars Hertervig laga av Svein Magnus Håvardstein. Tusenårsplassen i Tysvær ber også hans namn. Tysvær kommune eig 16 originale skisser som Lars Hertervig har teikna. Det vart i 2014 laga ein ny film om kunstnaren.

"Fra Borgøy" Lars Hertervig 1867

Tiltak:

- «Hertervig Observatorium – Lyset på Borgøy» bør vidareutviklast i tråd med tilgang på investeringskapital.
- Undervisningsopplegget om kunst og Lars Hertervig bør vidareutviklast og bli ein fast del av Den kulturelle skulesekken i Tysvær.

15.3 Nedstrand, ein hovudstad i Ryfylke

Nedstrand er omtala som ”ein hovudstad i Ryfylke”.

Nedstrand har ei rik historie heilt tilbake til 1500 talet, som strandstad, tollstad og bustad for fogdane i ”Ryfylke Fogderie”.

Tollaren og Fogden sto for ein stor del av inntektene til statskassen, og var difor viktige embedsmenn for kongen i København. Det er nok også årsaka til at dei dansk/norske kongane Kristian 5. og Fredrik 4. vitja Nedstrand med berre 19 års mellomrom. Sjå kap. 5.1 om Fogdegarden Sandsgård.

Tollbua på Nedstrand, Foto: Dagfinn Silgjerd

”Ryfylke Toldsted”

Det starta med oppgangssaga driven med vasskraft. Oppgangssaga kom til Vestlandet på midten av 1500-talet. Frå nokre få sager i Ryfylkefjordane på 1560-talet finn ein heile 83 sager i drift i toppåret 1621. På Nedstrand vart det tidlig kravd inn toll av skutene som kom frå Skottland, Holland og Tyskland for å henta trelast i fjordane. Då Kristian 4. i 1630 innførte nye tollforskrifter, vart det oppretta tollstasjon med kongens tollar, tollskrivar og betjentar på Nedstrand, og stasjonen vart kalla ”Ryfylke Toldsted”.

Trelastskutene frå Europa hadde og med seg handelsvarer som vin, brennevin, korn, krydder, finare tøystoff og mange andre varer.

Denne store aktiviteten førde til at handelsmenn, skipsreiarar og handtverkarar av mange slag slo seg ned på strandstaden. Her var skipsverv der jekter og havgåande skuter vart bygde, gjestgiveri og skjenkestover.

Eit av husa frå tollstasjonen har blitt teke vare på og er nå gjenreist og restaurert inne i eit vernebygg ved kaien på Stranda.

Ryfylke Fogderie

Tiltak:

- Gjenreising av tollstaden skal bli ein viktig formidlingsstad for Nedstrand si historie.
- Utvikla undervisningsopplegg for Tollbua til Den kulturelle skulesekken i Tysvær.

16. Immaterielle kulturminne

Gjennom bygdebokserie på 10 bygdebøker – derav 7 gards- og ættesoger og 3 generelle historiebøker – samt andre bøker, er Tysvær kommune si historie framstilt breitt.

16.1 Foto

På slutten av 1980-talet og starten av 1990-talet gjennomførte kulturkontoret i samarbeid med Statsarkivet i Stavanger fotoinnsamlingar i dei ulike skulekrinsane, og mange bilete blei avfotograferte og er delvis tilgjengelege via biblioteket sine nettsider.

Tysvær kommune kjøpte inn Widerøe sine flyfoto frå 1950-åra og desse er no også tilgjengelege via Nasjonalbiblioteket og biblioteket sine nettsider.

Tysvær Historielag har dei siste åra overteke mykje av Tysvær Bygdeblad sine foto og digitaliserer vel 4000 foto som også blir tilgjengeleg via biblioteket sin fotoportal.

Tiltak:

- Sikra foto og gjera dei tilgjengelege for framtida

Bensinstasjon i Bådsvik, ca 1952-53

16.2 Intervju og fortellingar

Kulturkontoret gjennomførte på slutten av 1980-talet og starten av 1990-åra intervju med rundt 100 eldre tysværbuar. Dei fleste intervju blei gjort av Leif M. Bjørkelund og også avskrivne på papir. Intervjua er brukte i samband med bygdebokskriving. Desse intervjua gir mykje kulturhistorisk informasjon og bør digitaliserast slik at ein også kan høyra dei.

Gjennom desse intervjua har ein fått mange forteljingar sikra for framtida, men der vil alltid vera interessante munnleg forteljingar som burde vore sikra for ettertida.

Ein del familiar lagar sine egne verdifulle slektshistorier som sikrar deler av denne kulturarven.

Kulturkontoret har også intervju og filma m.a. alle ordførarane som sat i perioden 1968 – 2007.

Tiltak:

- Digitalisera intervju med eldre tysværbuar.

16.3 Stadnamn

På slutten av 1980-talet vart det i Rogaland gjennomført ei omfattande stadnamninnsamling som også Tysvær deltok i, organisert via kulturkontoret og gjennomført på dugnad i samarbeid med bondeorganisasjonar og andre. Innsamla stadnamn via skulane på 1930-talet kartfesta ein også så langt ein hadde kunnskap om dei ca 50 år seinare. Ca. 10 000 stadnamn vart innsamla og kart- og oppmålingskontoret har seinare digitalisert desse på kart.

Tiltak:

- Det er behov for kvalitetskontroll av dette arbeidet.

16.4 Folkemusikk

Musikk har alltid vore ein del av mennesket si historie. Ulike seremoniar og samlingar har sin musikk. Vikingtida sine lange viser og kvad er kjent til ein viss grad, men det var nasjonalromatikken si felespeling som fekk hovudfokus når innsamlingar for ettertida tok til. Materialet frå innsamlinga er prega av kva ein såg som «folkesjela», det var fjellbønder frå innlandet som hadde den mest upåvirka «sjela». Først etter 2. verdskrig tok arbeidet med innsamling i Rogaland til for alvor.

Felespel og munnspele var hovudinstrument ei tid tilbake. Ein del felespelerar vart kjende. Leif Andreassen Rørvik frå Skjoldastraumen, Ola Olsen «Gullhaugen» frå Ikdal, og Petter Strømsing er nokre av desse. Sigvald Johannes Eikeland frå Fikstveit var både spelemann og felemakar. På slutten av 1800-talet tok trekkspel meir over for fela med vals og reinlendar. Denne tradisjonen er i liten grad dokumentert.

Salmar, religiøse songar og anna song var også ein stor del av folk sine liv. Ein del salmar er innsamla på band i kommunen, men barnesullar og andre viser er mindre dokumentert.

Utover på 1900-talet kom det orgel i kyrkja. Dette gav ein ny form for musikk.

Tiltak:

- Samla inn barnesongar, songleikar og viser.

Illustrasjonsfoto: Fele

Ola Li spelar fele. 1926

16.5 Ord og uttrykk

Språket er alltid i endring, og stadig fleire eldre ord og uttrykk forsvinn ut av språket. Det er fleire komplekse grunnar til dette; yngre generasjonar bryt med eldre og skapar nye ord. Fleire typar arbeid finst ikkje lenger, og då forsvinn orda og forklaringane og. Nye gjenstandar og handlingar treng nye ord og uttrykk. Det kan gå mykje informasjon tapt om ein ikkje samlar inn noko av det særegne og forskjellar i språket i Tysvær.

Døme på ord og uttrykk som neppe yngre tysværbuar brukar: Såls (=slik), håtta (=sansa, legge merke til), tårskodel (=dørstokk), ister(=animalsk fett til matlaging)

Nokre døme på nyare ord: kult (=kjekt, tøft), surfa på nett (= søka på internett), lysslange (=plastikkslange med lys til dekorasjon)

Engelske ord kjem stadig meir inn i språket, til dømes: Subsea (=arbeid eller teknologi i sjøen), chatta (=skriva tekst til kvarandre på telefon eller internett).

Dei unge brukar også andre former av ord, til dømes se i staden for sjå, skole/ skule, ikke/ikkje.

Tiltak:

- Samla ord og uttrykk som går ut av bruk.

17. Forhold til kommuneplan og kommunal sakshandsaming

Kulturminne og kulturminnevern er omtala i samfunnsdelen sitt temakapittel og i kapittelet om tenestene i kommuneplanen. I arealdelen er det vist omsynssoner for kulturminne og kulturmiljø. Områda omfattar dei viktigaste automatisk freda kulturminna, og i tillegg område rundt bygningar frå etter reformasjonen og som er freda ved lov.

Kommuneplanen har generelle føringar for korleis kulturminne skal behandlast. Kulturminne i nye planområde skal så langt det er mogleg takast vare på, dette gjeld også moderne kulturminne som ikkje er verna etter kulturminnelova. I byggesaksbehandling og planbehandling vert nasjonale databaser som viser automatisk freda kulturminner og andre kulturminner, vurdert i forhold til ønska arealbruk og tiltak. Fylkeskommunen si kulturavdeling og kulturkontoret lokalt får og planar og konkrete byggesaker på høyring.

Så langt som råd er, skal steingardar og andre kulturminne takast vare på ved utforminga av dei ulike områda i reguleringsplanar. Kommunen kan setje krav til fagleg vurdering dersom det er tvil om verdien eit objekt eller eit område har som kulturminne, jf pbl § 11-9 nr.7

Riving av steingard er søknadspliktig etter § 20-1, og det skal hentast uttale frå kulturkontoret og andre myndigheiter med interesse i saka.

I planarbeid skal det alltid takast omsyn til automatisk freda kulturminne. Ved vurdering av sikringssone rundt kulturminne, bør det visast omsyn til omgivnaden rundt det verna området eller minnet, då det kan utgjere ei viktig ramme for å kunna tolka og forstå i kva samanheng kulturminna vart til, kva ressursar som vart utnytta og kva samfunnsstruktur som tidlegare rådde i området, jfr pbl § 11-9 nr.2

Bygg som er registrert i SEFRAK- registeret må i samband med ein byggesøknad sjekkast ut i høve til vernekategori bygget er plassert i.

Søknad om endring, tilbygg, ombygging eller riving av bygg som er registrert i vernekategori A, B eller C skal alltid vurderast av kulturkontoret i kommunen før vedtak blir gitt.

Dersom bygget er registrert i vernekategori A eller B og kommunen er positiv til det omsøkte tiltaket (tilbygg, ombygging, riving), skal søknaden alltid sendast over til Rogaland fylkeskommune for uttale før kommunen kan gi endeleg vedtak i saka.

Saker som gjeld alle bygg frå før 1850, skal alltid sendast til Rogaland Fylkeskommune for uttale.

Temakartet vert ein del av kulturminneplanen og vil vise følgjande:

- Område med båndlegging etter lov om kulturminner K_H730
- Omsynssone kulturlandskap K/B_H550
- Omsynssone for bevaring av kulturmiljø KM_H570
- Sefrak bygg, A,B C vert vist med blå trekant.
- Kulturminner registrert i Askeladden og vist i Temakart-Rogaland.no

Desse tema vert ein del av kommunen sitt GIS system som skal nyttast i all planbehandling og byggesaksbehandling.

Oppdatering av systemet vil skje jamleg ved endringar i kulturminnedatabasen www.askeladden.no og vil bli revidert når kommuneplanen og kulturminneplanen vert revidert.

18. Handlingsprogram 2015 – 2025

Oppsummert:

Tysvær kommune har gjennom 12 bygdebøker utgjevne i perioden 1990 – 2014 gjort eit stort arbeid med å skriva både Tysvær si generelle historie, gards- og ættehistorie samt visa fram mykje innsamla fotomateriale. I tillegg til dette ligg også mykje anna innsamla materiale av immateriell art som stadnamn, foto og intervju med eldre personar.

Lokale tema og særskilde personar knytta til Tysvær si historie er også trekte fram i ulike bøker og gjennom utstillingar. Det er også teke vare på ein god del fysiske gjenstandar gjennom museums-arbeid av organisasjonar og private. Fleire fornminne er tilrettelagde med informasjonstavler.

Gjennom arbeidet med kulturminneplanen konstaterer ein at mange bygningar som har prega kulturlandskapet i bondesamfunnet forsvinn. Det vil difor framover vera ei utfordring både i plansamanheng og i konkrete handlingar i samarbeid med private eigarar å ta vare på den fysiske kulturarven. Ein har prioritert evaluering av SEFRAK-bygningar og fokusert også på korleis sakshandsaming av desse skal føregår for å minska fråfallet av verdifulle bygningar.

I denne planen legg ein også opp til handlingar som skal bringa endå meir kunnskap og informasjon fram om kulturminne i tysvørnatur; t.d. kor vegar gjekk og bruken av naturressursane i tidlegare tider. Formidling av denne kunnskapen og kva som er særlege for Tysvær vert eit viktig fokusområde i planperioden og ut over denne. For nokre tema har ein i teksten sagt kva som bør prioriterast, t.d. handelsstader, mens ein i vedlagt handlingsprogram har vore tilbakehalden med å prioritera mellom ulike tema. Ofte kan tiltak gjennomførast når avtalar legg seg til rette mellom grunneigar og kommunen, eller ut frå eit initiativ frå ein frivillig organisasjon. Mange tiltak vil også vera avhengig av løyvingar i kommunale eller andre offentlege budsjett og treng grundigare planlegging før ein har eksakte kostnader. God samhandling mellom det offentlege og frivillig sektor vert viktig for å gjennomføra mange av tiltaka, både når det gjeld tidspunkt for gjennomføring og tilgang på ulike ressursar.

HANDLINGSPROGRAM - PRIORITERTE TILTAK 2015-2025

Kapitel i planen	Tiltak	Ansvar for oppfølging	I samarbeid med	Kommentar
3. Korleis ta vare på kulturminna?	Utarbeide veiledarar. Skilting. Informasjon.	Kultur, TK, RFK	RFK	Tysvær kommune (TK), Rogaland fylkeskommunen (RFK)
4. Fornminne/ Dei eldgamle tider	Tilrettelegge kring fornminna i Tysværvåg	TK	RFK, AMS, grunneigarar	Arkeologisk Museum Stavanger (AMS)
5. Bygningsvern og kulturmiljø 5.1 Freda bygg i Tysvær	1. Sikra nødvendig brannsikring.	Riksant. RFK	TK	
5.2 Bygningsvern og SEFRAK	1. Utarbeide økonomiske støtteordningar som tilskot og andre verke-middel for å ta vare på prioriterte objekt i SEFRAK- materialet. 2. Utarbeide informasjon om nasjonale, regionale og lokale støtteord-ningar ovanfor eigarar av SEFRAK-bygg eller miljø. 3. Digitalisera SEFRAK-materiale i matrikkel og nasjonale fora som Kulturminnesøk/ Askeladden. 4. Etterregistrering av SEFRAK-materiale, då særleg for Nedstrand. 5. Føringar for handtering og registreringa av bygg frå 1900-talet.	Kultur, TK, RFK	RFK, TK, Riksantikvar, grunneigarar	”Handkraft” er eit lag av handverkerar som ønskjer å samle kunnskap kring det å ta vare på eldre bygningar. Dei held kurs og samlingar.
5.3 Kulturmiljø	1. Registrera i Vikjå, Leirongsvika og Hinderåvåg. 2. Informasjonstavler ved utvalde kulturmiljø. 3. Omsynssone Hinderåvåg Prestegard.	TK	Grunneigarar	
6. Kulturland- skap og landbruk 6.1 Innmark og utmark	1. Tilrettelegge kring restar av «Hestevandring» i Førre. 2. Ta i bruk landskapet slik at det ikkje veks igjen. Bruk av sau, rydding. 3. Bruke tilskottsordningar i landbruket -SMIL-ordningar- aktivt. 4. Ta vare på minne om husmenn og strandsitjarar	TK, RFK	Grunneigarar, frivillige, ”Sjå kulturskattane på Haugalan- det”	
6.3 Steingardar	Registrera unike steingardar.	TK	Frivillige	
6.4 Torvmyr	Informasjonstavle ved tidligare torvmyr på Stakkestad.	TK	Frivillige	
6.5 Hage	Registrera rester etter hagar. Gismarvik, Leiranger og Solstrand	TK	Frivillige	

Kapitel i planen	Tiltak	Ansvar for oppfølging	I samarbeid med	Kommentar
6.6 Falkefangst	Rekonstruera falkehytte på Dalva	”Sjå kultur-skattane på Haugalandet”	Nedstrand 2020, Nedstrand bygde-museum	
7. Maritime kulturminne og fiske 7.1 Fiske	Registrera salteri i Muslandsvåg og Odland. Registrera naustmiljø Registrera giljer, nottørker o.l	TK	Leirong Kyst-lag	
7.2 Båtbyggjartradisjon og skipsbyggjing	Synleggjere historie, båtbyggjartradisjonen- korleis	TK	Leirong Kyst-lag	
8. Næring - frå handtverk til industri. 8.1 Vassdrag og dammar	1. Fullføra påbyrja registrering av stemmar og dammar, og historia kring bruken. 2. Synleggjere historia til Årvikelva som eit døme på mangfoldig bruk av elva og vasskraft. Informasjonstavler	TK		
8.2 Kvernhus og sagbruk i SE-FRAK- registeret	1.Sikra at oppgangsgaga på Sætre vart teken vare på. 2.Kvernhuset på Sandsgård er ein viktig del av miljøet og bør restaurast.	TK	RFK, Riksant. grunneigarar,	
8.3 Meieri	Registrera bygningar som var brukte som meieri. Eks. Stranda og Baustad.	TK		
8.4 Handel	Slåttevik og Stranda: Sikra kulturhistoria i planarbeid.	TK		
8.5 Steinindustri	Steinhoggarhistoria bør syneleggjerast gjennom tilrettelegging i området Skiftesvik – Narravik. Macadamverket på Borgøy med meir industrielle spor kan også vera aktuelt for synleggjering.	TK	RFK	

Kapitel i planen	Tiltak	Ansvar for oppfølging	I samarbeid med	Kommentar
9. Samferdsel på land og sjø 9.1 Ferdelsårer/vegar på 1800-talet	1. Gå opp eldre vegar med GPS og registrere dei digitalt på kart og få dei inn på kartlag. 2. Gjennom informasjonstavle og moderne teknologi formidla kulturhistorie i turområde.	TK	Tysvær historielag, Frivillige	
9.2 Bruer	1. Oppgradering av areal langs austsida av kanal i Skjoldastraumen. 2. Registrere rester etter bruer i Aksdalvatnet.	TK		
9.4 Samferdsel til sjøs	Ta vare på eit utvalg kaiar der også den kulturhistoriske bruken er eit kriterium.	TK	Karmsund Havnevesen	
10.3 Kvekerhuset og gravplass på Stakland	Overta ansvaret og vedlikehaldet for gravplassen til Vennenens Samfunn Kvekerne på Stakland.	TK	Venner Samfunn Kvekerne, Riksantikvar	
10.4 Bedehus	Ta vare på Apeland bedehus.	Eigar	TK	
11.1 Offentlege bygg	Registrera doktorbustaden på Nedstrand	TK	RFK	
12. Nasjonale minoritetar	Ta vare på «villaen», formidle historia om romanifolket "dei reisande", stadene, båtane. Informasjonstavler og tilrettelegge	Musea, RFK	TK, grunneigarar	
13. Krigsminne	1. Bevaring av «Milorg-hytta» på Askeland. 2. Skilting om krigshistoria på Stemnestaden og på skytefelt på Stakland og i Førre.	RFK, Haugaland -museene		
14. Fritid – hytte	Registrere fritidsbustader og dokumentere utviklinga av byggesikk på fritidsbustader og historia kring ferieliv i Tysvær.			
15. Spesielle tema for Tysvær 15.1. Cleng Peerson og utvandringshistoria	Utarbeide planar for Cleng Peersonssenter som både knyter saman den dramatiske historia frå 1825 med dagsaktuelle migrasjonsutfordringar. Det er eit mål at Tysvær skal bli sett på der utvandringa frå Noreg starta og at Tysvær ved 200-årsjubileet for den norske utvandringa i 2025 skal ha ein sentral plass i denne. Som del av dette vil ein utvikla årlege aktivitetar og modernisera utstillingsformidling av historia.	TK	RFK, Det norske utvandrarsenteret	

Kapitel i planen	Tiltak	Ansvar for oppfølging	I samarbeid med	Kommentar
15.2. Lars Hertervig og Borgøy	1. «Hertervig Observatorium – Lyset på Borgøy» bør vidareutviklast i tråd med tilgang på investeringskapital. Undervisningsopplegget om kunst og Lars Hertervig bør vidareutviklast og bli ein fast del av Den kulturelle skulesekken i Tysvær. 2. Visning av film og Hertervighistorie i Aksdal.	TK	Private	
15.3 Nedstrand, ein hovudstad i Ryfylke	1. Gjenreising av tollstaden. 2. Utvikla undervisningsopplegg for Tollbua til Den kulturelle skulesekken i Tysvær.	TK	Nedstrand bygdemuseum	
16. Immaterielle kulturminne 16.1 Foto	Sikra foto for framtida.	Tysvær Historielag	TK	
16.2 Intervju og fortelingar	Digitalisera eksisterande intervju med eldre tysværbuar.	TK		
16.3 Stadnamn	Det er behov for ei kvalitetskontroll av innsamla materiale på eit tidspunkt.	TK	Frivillige	
16.4 Folkemusikk	Samle inn barnesongar, songleikar, viser.	Frivillige		
16.5 Ord og uttrykk	Samle ord og uttrykk som går ut av bruk	Frivillige		

Kilder/ Referanseliste

Aadnøy, Alf: Bygd og by i Norge. Rogaland. 1979.

Arkeologisk museum i Stavanger/Universitet i Stavanger: Konserveringsrapport for metallgjenstandar frå sikringsgraving ved Leirong, Tysvær kommune.

Arkeologisk museum i Stavanger: Avaldsnes Norges eldste kongesete

Arkeologisk museum i Stavanger: Fornminner i Rogaland – Tysvær, bind 4 og 5, 1978

Bjørkelund, Leif M./ Lokalhistorisk stiftelse: Sjøfolk i krig. Haugalandinger ser tilbake – 50 år etter

Falkeid, Kolbein: Torv - slit og trivsel på Haugalandet

Fylkesmannen i Rogaland / Anders Lundberg: Kulturlandskapsregistreringar

Førdesfjorden Sokneråd: Guds hus og himlens port. Førdesfjorden kyrkje 100 år. 1993

Gjesdal kommune: Kulturminneplan 2012 - 2020

Golf, Olav: Religiøse minoriteters utvandring. Kvekere og Haugianere fra Rogaland pionertida. Oslo 1999

Hellesøy, Dagfinn: Tysvær kyrkje gjennom tidene. Eit tilbakeblikk på kyrkjebygg, prestar og kyrkjelyd. 150 års jubileet oktober 2002.

Hustoft, Sveinung: Skjoldafjorden – en reise gjennom historien, Registrering av kulturminner langs Skjoldafjorden, 1998

Haugalandmuseene: Romanifolkets kulturminne – Rapport frå registreringar i Tysvær kommune og Vindafjord kommune 2006

Haugalandmuseene: Årbøker

Karmsund Folkemuseum: Hesthammer skule

Karmsund Folkemuseum: Slettebøsmia

Karmsund Folkemuseum: Landbruksmagasinet på Tveit

Karmsund Folkemuseum: Årbøker

Karmøy kommune: Karmøys historie bind I, II og III

Karmøy kommune: Kulturminner i Karmøy 2008-2012 Kulturminneplan

Kleppa, Johannes og Alf Henry Rasmussen: Reise i bedehusland. Bedehusene i Rogaland. Sambåndet forlag 2003.

Lie, Klara: Røykstova på Lie. Brosjyre 1993

Marvik, Eli Ubøe: Nedstrand kyrkje. Nedstrand Sokneråd 1993

Myhre, Lise Nordenborg: Historier fra en annen virkelighet. Fortellinger om bronsealderen ved Karmsundet.

Nedstrand Bygdemuseum / Tysvær kommune: Nedstrand Bygdemuseum. Brosjyre.

Nedstrand sokneråd: Nær Straumen. Skjoldastraumen kyrkje 100 år. 2010

Norges bebyggelse, 1957

Norges vassdrags- og energidirektorat: Dammer som kulturminne 2013

Næss, Hans Eyvind: Vakre trehus i Rogaland

Rogaland fylkeskommune: Regionalplan for museum 2011-2014, Fylkesutvalget 4.10.2011

Rogaland fylkeskommune: Fylkesplan for kulturminner, 1989

Rogaland fylkeskommune: Vakre Landskap i Rogaland, 1995

Rogaland fylkeskommune: FINK, 1995

Rogaland fylkeskommune: Nordsjøløypa. Gode tider – gode havner. Gamle strand- og handelssteder langs Rogalandskysten, 2005

Rogaland fylkeskommune: Nordsjøløypa. Gamle Nedstrandsvegen

Rogaland fylkeskommune: Nordsjøløypa. Mellom Hinderåvåg og Nedstrand/Stranda

Rogaland fylkeskommune: Handlingsplan for spesialmusea og samlingane

Rogaland fylkeskommune: Handlingsplan for konservering

Rogaland fylkeskommune: Handlingsplan for fotobevaring

Rogaland fylkeskommune: Handlingsplan for sikring av musea i Rogaland

Rogaland fylkeskommune: Handlingsplan for lokalmusea/ friluftsmusea

Rogaland fylkeskommune: Kulturarv Rogaland: Rutegående kulturminne i Rogaland – båtar, ferjer, tog, bussar, fly

Rogaland Historielag : Årsheftene –artikler fra Tysvær

Rogaland Historie og Ættesogelag: Folketelling 1801 Rogaland

Stegaberg Bygdalag / Daniel Kallevik: Gardshistorie for Stegaberg krinsen. 1987

Stavanger kommune: Kommunedelplan for kulturminner 2010-2015

Titlestad, Torgrim: Kampen om Nordvegen. Nytt lys over vikingtiden.

Tjeltveit, Njål: Bygda sitt hjarta. Båtstoppestader i Ryfylke. Ryfylkemuseet 1993

Tjeltveit, Njål: Kaiane våre. Rutekaiutvikling i Rogaland. Statens Vegvesen 2000.

Tysvær Historielag: Matkultur i Tysvær

Tysvær kommune: Kommuneplanen frå 2007 + ny kommuneplan 2012-2024

Tysvær kommune: Kulturplan 2007-2017

Tysvær kommune:

- Tysvær gard og ætt, bind 1 - 2, Nils Dybdal Holthe
- Tysvær gard og ætt, bind 3, Arnvid Lillehammer, Nils Dybdal-Holthe
- Tysvær gard og ætt, bind 4 – 5, Nils Olav Østrem
- Tysvær gard og ætt, bind 6 – 7, Hans Eyvind Næss
- Slik levde dei fram til 1820, bind 8, Svein Ivar Langhelle

- Slik levde dei frå 1820-1920, bind 9, Svein Ivar Langhelle
- Slik levde dei frå 1920-1970, bind 10, Svein Ivar Langhelle

Tysvær kommune: Bautasteinane i Grinde. Brosjyre

Tysvær kommune: Fornminnene på Erland. Brosjyre

Tysvær kommune: Leiranger. Brosjyre

Tysvær kommune: Vårå Liaråsen. Brosjyre

Tysvær kommune: Slogvik kverna. Ei annleis bekkekvern. Brosjyre

Tysvær kommune: Slusene mot Straumen. Historia om Skjoldestrømmens Farbargjorelse. Brosjyre

Tysvær kommune: Lars Hertervig- Lysets malar frå Borgøy. Brosjyre.

Tysvær kommune: Sandbekken. Gammalt bygdetun og kommunal leirskule. Brosjyre

Tysvær kommune: Skysstasjonen i Aksdal. Brosjyre

Tysvær kommune: Promise of America (Reisen til Amerika) Brosjyre

Tysvær kommune: Eldre Tysværbuar. Smarbeidsprosjekt med Reinhardt Søbye. Brosjyre.

Tysvær kommune: Nessa skule si historie. Brosjyre

Vennenes Samfunn Kvekerne: Kvekerhuset på Stakland. Brosjyre

Vinje kommune: Kulturminneplan

Waage, Martin: Stedsnavn på Veim. Særemne i norsk Skeisvang v.g.s. 1996

www.askeladden.ra.no

www.geonorge.no

www.haugalandmuseene.no

www.kulturminneportalen.no

www.kulturnett.no

www.kulturminnesok.no

www.matrikkelen.no

www.niku.no (Norsk institutt for kulturminneforskning)

www.riksantikvaren.no

www.rogaland.kulturnett.no

www.statkart.no (matrikkelen m.m.)

www.temakart-rogaland.no (arealis)

www.tysver.kommune.no (kulturvern, stadnavn)

www.vegvesen.no

Bildeliste

Bilde som ikkje er titulert med fotograf er Tysvær kommune sine egne bilder.

Forside:

Naust i Muslandsvåg

Rutebil Haugesund – Tysvær

Kap 4. Forminner:

Kølle frå Topnes. Foto: Terje Tveit, Ams, UiS

Flintdolk frå Gismarvik. Foto: Terje Tveit, Ams, UiS

Skålgroper på Vårå

Gardsanlegg Vårå. Ill.: Børsheim

Sverd frå Leiranger. Foto: Anke Kobbé, Ams/UiS

Sverdknapp frå sverdet i Leiranger. Foto: Anke Kobbé, Ams, UiS

Bautasteinar i Grinde

Nausttuft Leiranger

Kap 5. Bygningsvern og kulturmiljø:

Hovudhus på Sandsgård. Foto: Rogaland fylkeskommune

Gardstun på Sandsgård

Tysværsvåg prestegard

Jordkjellar på Nordtveit

Naust i Sunfjør.

Små hus i Vågen, Ytre Kvam, Nodland.

Store hus på Årvik, Øverland og Store Nessa.

Løer på Sandbekken, Stakland og Levarsbøen, Ytre Kvam. Steinløy på Aksland.

Eldhus på Helle, ute og inne

Kvern på Dalva og Ytre Kvam.

Naust på Kårstø.

Vikjå, Hinderåvåg

Naustmiljø i Leirongsvika

Nedstrand prestegard

Kap 6. Kulturlandskap og landbruk

Tuntre i Vassenden

Steintrapp på Kallakodt

Strandsitjarhuset på Stranda

Styvetre i Vikjå

Innhenting av høyr på Askeland, Sagbakken. Minny Næss og Anna Askeland.

Hestavandring, Førre. Foto: Hartvig Waage

«Hestavandring» maleri av R. T Hayes

Steingard, Høie

Steinfjøs i Førre. Foto: Hartvig Waage

Pjukung av torv på Høie, Betha Kallevik og Mathias Høie

Steinmur rundt hage i Gismarvik. Foto: Vidar Aarhus

Hage i Folgedalen, Kleiberg

Falk og falkefangst ill.

Kap 7. Maritime kulturminne og fiske

Sildefiske ved Sandsgård

Sløying av sild på Glette

Naust nytta til salteri på Odland. Foto: Vidar Aarhus

Yrkjevågen fiskeri

Barken «Constant». Skipper Øverland var frå Nedstrand
Galeas «Progress». Foto: Haugesund rederiforening/Karmsund folkemuseum
«Hilding» Foto: Sameie Hilding

Kap 8. Næring - frå handtverk til industri

Stemmen ved Skorpevatnet. Foto: Dagfinn Silgjerd
Kart, ill sager på 1600- og 1700-talet
Saga på Sætre
Kadl på kverna i Musland
Kvernhus i Dalbygda
Meieri på Stranda
Solstrand
Handlestaden Slåttevik
Handelstaden Stranda
Macadamverk Borgøy
Verkstad på Sagbakken
Karftverket på Sagbakken
Sjukeheimen i Aksdal

Kap 9. Samferdsel på land og sjø

Kjerrehjul frå Høie
Vegen frå Dåven til Eide. Foto: Sverre Nordbø
Rutebil Haugesund – Tysvær
Brua i Skjoldastraumen
Slusearbeid i Skjoldastraumen
Ferjeleie i Skjoldastraumen
M/S Robert gjennom slusa

Kap 10. Tru, kyrkjer og forsamling

Tysværåvåg kyrkje
Gapastokken på Nedstrand. Foto: Dagfinn Silgjerd
Bedehus på Stakland
Gravplass på Stakland
Apeland bedehus

Kap 11. Andre offentlege og allmene bygg

Hesthammer skule
Doktorbustaden på Nedstrand

Kap 12. Nasjonale minoritetar

Petter Stømsing stau i Skjoldastraumen. Foto: Trond Martinsen
«Villaen» på Øverland. Foto: Karmsund folkemuseum

Kap 13. Krigsminne

Tysværåvåg kyrkje, minnestøtte over falne under krigen
Askeland, Fot. Milorg-hytta.

Kap 14. Fritid – hytter

Teikning av arktiekt Halleland. Karmsund folkemuseum

Kap 15. Spesielle tema for Tysvær

Cleng Peersonhuset på Sandbekken
Frimerke med Peerson
Borgøy
«Borgøy» Maleri av Hertervig.
Tollbod Stranda. Foto: Dagfinn Silgjerd
Kart, Ryfylke

Kart, Ryfylke
Tollbod Stranda (Silgjerd)

kap 16. Immaterielle kulturminne

Bensinstasjon i Bådsvik
Ill.foto av fele
Nedstrand, Ola Li spelar fele
Fuglehus Bed & Breakfast

VEDLEGG FOR KOMMUNEDELPLAN FOR KULTURMINNE OG KULTURMILJØ TYSVÆR KOMMUNE 2015-2025

Vedlegg

Ved oppstarten av arbeidet med kulturminneplanen meinte Rogaland fylkeskommune at ein i planarbeidet burde prioritera ein ny gjennomgang av desse bygningane, og dette har ein brukt mest tid og ressursar på i dette planarbeidet.

Innleigd fagperson har dermed i 2013/14 i samråd med grunneigarane besøkt dei fleste av A- og B-objekta og vurdert tilstand i dag. Kriteria for vurderinga har vore å få ein oversikt over den generelle tilstanden til SEFRAK- bygningane og fråfallet av bygningsmasse. Materialet skulle vera tilgjengeleg for ulike avdelingar i kommunen som arbeider med byggesak eller plan, slik at SEFRAK- bygningar vart lette å finna fram til under sakshandsaming. Det var og ønskeleg med nye digitale bilete av bygningane.

Grunna manglande nasjonale og lokale standardar vart det i arbeidsgruppa avgjort korleis dette arbeidet skulle gjerast.

FORNMINNER I TYSVÆR KOMMUNE - Enkeltminner og lokaliteta
frå Askeladden database

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
1.	5747	1	Enkeltminne	Tuft	Gårdsanlegg
2.	5747	2	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
3.	5747	3	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
4.	5747	4	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
5.	5747	5	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
6.	5747	6	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
7.	5747	7	Enkeltminne	Geil	Geil
8.	5747	-1	Lokalitet	Gårdsanlegg	Haukås
9.	5748	-1	Lokalitet	Gravminne	Notavodl
10.	5748	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
11.	5749	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
12.	5749	-1	Lokalitet	Funnsted	Askeland
13.	5751	-1	Lokalitet	Gårdsanlegg	Tysvær prestegård
14.	5751	1	Enkeltminne	Tuft	Gårdsanlegg
15.	5751	2	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
16.	5751	3	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
17.	5751	4	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
18.	5751	5	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
19.	5751	6	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
20.	5751	7	Enkeltminne	Grop	Grop
21.	5752	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
22.	5752	-1	Lokalitet	Funnsted	Hervik
23.	5753	-1	Lokalitet	Funnsted	Hervik
24.	5753	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
25.	5754	-1	Lokalitet	Båtsto-anlegg	Stårhogg
26.	5754	1	Enkeltminne	Nausttuft	Nausttuft
27.	5755	-1	Lokalitet	Funnsted	Sørensåkeren
28.	5755	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
29.	5756	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
30.	5756	-1	Lokalitet	Gravminne	Haugsnes
31.	5757	-1	Lokalitet	Gravminne	Nedre kvinnesland

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
32.	5757	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
33.	5758	1	Enkeltminne	Tuft	Gårdsanlegg
34.	5758	2	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
35.	5758	3	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
36.	5758	4	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
37.	5758	5	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
38.	5758	6	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
39.	5758	7	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
40.	5758	8	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
41.	5758	9	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
42.	5758	-1	Lokalitet	Gårdsanlegg	Revursdalen
43.	5759	-1	Lokalitet	Gravminne	Storhaug
44.	5759	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
45.	5760	1	Enkeltminne	Nausttuft	Nausttuft
46.	5760	-1	Lokalitet	Båtsto-anlegg	Hastå
47.	5761	-1	Lokalitet	Funnsted	Frakkagjerd
48.	5761	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
49.	5762	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
50.	5762	-1	Lokalitet	Funnsted	Førde
51.	5763	-1	Lokalitet	Gårdsanlegg	Årek
52.	5763	1	Enkeltminne	Tuft	Gårdsanlegg
53.	5763	2	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
54.	5763	3	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
55.	5763	4	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
56.	5763	5	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
57.	5763	6	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
58.	5763	7	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
59.	5763	8	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
60.	5763	9	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
61.	5763	10	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
62.	5763	11	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
63.	5763	12	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
64.	5763	13	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
65.	5763	14	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
66.	5763	15	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
67.	5763	16	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
68.	5763	17	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
69.	5763	18	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
70.	5763	19	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
71.	5763	20	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
72.	5763	21	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
73.	5763	22	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
74.	5763	23	Enkeltminne	Innhegning	Innhegning
75.	5763	24	Enkeltminne	Innhegning	Innhegning
76.	5764	1	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
77.	5764	-1	Lokalitet	Gravminne	Førde
78.	5765	-1	Lokalitet	Gravminne	Bjoland
79.	5765	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
80.	5766	1	Enkeltminne	Nausttuft	Nausttuft
81.	5766	-1	Lokalitet	Båstø-anlegg	Aukland
82.	5767	-1	Lokalitet	Funnsted	Kringeland
83.	5767	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
84.	5768	-1	Lokalitet	Bautasteinslokalitet	Hedlå
85.	5768	1	Enkeltminne	Bautastein	Bautastein
86.	5769	-1	Lokalitet	Gravminne	Mehus
87.	5769	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
88.	5770	1	Enkeltminne	Heller	Heller
89.	5770	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Håland
90.	5771	-1	Lokalitet	Funnsted	Lindong
91.	5771	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
92.	5772	1	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
93.	5772	2	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
94.	5772	3	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
95.	5772	-1	Lokalitet	Gravfelt	Einarhaugen
96.	5773	-1	Lokalitet	Gravminne	Ytre amdal

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
97.	5773	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
98.	5774	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
99.	5774	-1	Lokalitet	Gravminne	Ytre amdal
100.	5775	-1	Lokalitet	Funnsted	Bakkevik
101.	5775	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
102.	5776	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
103.	5776	-1	Lokalitet	Gravminne	Bakkevik
104.	5777	-1	Lokalitet	Gravminne	Bakkevik
105.	5777	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
106.	5778	1	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
107.	5778	2	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
108.	5778	3	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
109.	5778	4	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
110.	5778	5	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
111.	5778	6	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
112.	5778	7	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
113.	5778	8	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
114.	5778	9	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
115.	5778	10	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
116.	5778	-1	Lokalitet	Rydningrøyslokalitet	Toftøya
117.	5779	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Toftøya
118.	5779	1	Enkeltminne	Heller	Heller
119.	5780	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
120.	5780	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
121.	5780	3	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
122.	5780	-1	Lokalitet	Gravfelt	Klungtveit
123.	5781	1	Enkeltminne	Nausttuft	Nausttuft
124.	5781	-1	Lokalitet	Båstø-anlegg	Søylå
125.	5782	-1	Lokalitet	Gravfelt	Leirong
126.	5782	1	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
127.	5782	2	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
128.	5783	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
129.	5783	-1	Lokalitet	Gravminne	Leirong
130.	5784	-1	Lokalitet	Funnsted	Kalhammar
131.	5784	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
132.	5785	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
133.	5785	-1	Lokalitet	Gravminne	Alstveit
134.	5786	-1	Lokalitet	Funnsted	Bergskleiv
135.	5786	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
136.	5787	1	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
137.	5787	-1	Lokalitet	Gravminne	Prestegarden
138.	5788	-1	Lokalitet	Gravminne	Prestegarden
139.	5788	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
140.	5789	1	Enkeltminne	Heller	Heller
141.	5789	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Prestegarden
142.	5790	-1	Lokalitet	Gravfelt	Baustaneset
143.	5790	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
144.	5790	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
145.	5790	3	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
146.	5790	4	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
147.	5790	5	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
148.	5790	6	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
149.	5791	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
150.	5791	-1	Lokalitet	Gravminne	Sandsgård
151.	5792	-1	Lokalitet	Gravminne	Tonganeset
152.	5792	1	Enkeltminne	Steinlegning	Steinlegning
153.	5793	1	Enkeltminne	Skålgropfelt	Skålgropfelt
154.	5793	-1	Lokalitet	Bergkunst	Falkeid
155.	5794	-1	Lokalitet	Rydningsrøyslokalitet	Hetland
156.	5794	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
157.	5794	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
158.	5794	3	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
159.	5794	4	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
160.	5794	5	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
161.	5794	6	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
162.	5794	7	Enkeltminne	Rydningsrøys	Rydningsrøys
163.	5794	8	Enkeltminne	Rydningsrøys	Rydningsrøys
164.	5794	9	Enkeltminne	Rydningsrøys	Rydningsrøys
165.	5794	10	Enkeltminne	Rydningsrøys	Rydningsrøys
166.	5794	11	Enkeltminne	Rydningsrøys	Rydningsrøys
167.	5794	12	Enkeltminne	Rydningsrøys	Rydningsrøys
168.	5794	13	Enkeltminne	Rydningsrøys	Rydningsrøys
169.	5794	14	Enkeltminne	Rydningsrøys	Rydningsrøys
170.	5794	15	Enkeltminne	Rydningsrøys	Rydningsrøys
171.	5794	16	Enkeltminne	Rydningsrøys	Rydningsrøys
172.	5794	17	Enkeltminne	Rydningsrøys	Rydningsrøys
173.	5794	18	Enkeltminne	Gardfar	Gardfar
174.	5794	19	Enkeltminne	Gardfar	Gardfar
175.	5794	20	Enkeltminne	Gardfar	Gardfar
176.	5794	21	Enkeltminne	Gardfar	Gardfar
177.	5794	22	Enkeltminne	Gardfar	Gardfar
178.	5795	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
179.	5795	-1	Lokalitet	Funnsted	Håland
180.	5796	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	RAMSVIKA
181.	5796	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
182.	5797	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
183.	5797	2	Enkeltminne	Boplass	Boplass
184.	5797	3	Enkeltminne	Boplass	Boplass
185.	5797	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	RAMSVIKA
186.	5798	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Grinde
187.	5798	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
188.	5799	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
189.	5799	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Båsvik

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
190.	15115	-1	Lokalitet	Funnsted	Førland
191.	15115	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
192.	15116	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
193.	15116	-1	Lokalitet	Gravminne	Høyvik
194.	15117	-1	Lokalitet	Gravminne	Tysvær prestegård
195.	15117	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
196.	15118	1	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
197.	15118	-1	Lokalitet	Gravminne	Håland
198.	15119	-1	Lokalitet	Gravminne	Sørneset
199.	15119	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
200.	15120	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
201.	15120	-1	Lokalitet	Gravminne	Susort
202.	15121	-1	Lokalitet	Gravminne	Tunganeset
203.	15121	1	Enkeltminne	Steinlegning	Steinlegning
204.	15121	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
205.	15122	1	Enkeltminne	Steinlegning	Steinlegning
206.	15122	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
207.	15122	-1	Lokalitet	Gravminne	Susort
208.	15123	1	Enkeltminne	Nausttuft	Nausttuft
209.	15123	-1	Lokalitet	Båtsto-anlegg	Nedre kvinnesland
210.	15124	-1	Lokalitet	Gravminne	Halsaneset
211.	15124	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
212.	15125	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
213.	15125	-1	Lokalitet	Gravminne	Kallevik
214.	15126	-1	Lokalitet	Funnsted	Staua
215.	15126	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
216.	15127	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
217.	15127	-1	Lokalitet	Funnsted	Staua
218.	15128	-1	Lokalitet	Funnsted	Skeiseid
219.	15128	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
220.	15129	-1	Lokalitet	Båtsto-anlegg	Nesheim
221.	15129	1	Enkeltminne	Nausttuft	Nausttuft
222.	15130	-1	Lokalitet	Gravminne	Veim

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
223.	15130	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
224.	15131	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
225.	15131	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
226.	15131	-1	Lokalitet	Gravfelt	Romsaland
227.	15132	-1	Lokalitet	Gravminne	Smalatreet
228.	15132	1	Enkeltminne	Steinsetning	Steinsetning
229.	15133	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
230.	15133	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
231.	15133	-1	Lokalitet	Gravfelt	Bjoland
232.	15134	1	Enkeltminne	Tradisjon	Tradisjon
233.	15134	-1	Lokalitet	Tradisjonslokalitet	Freiåsen
234.	15135	-1	Lokalitet	Gravminne	Dukjen
235.	15135	1	Enkeltminne	Steinsetning	Steinsetning
236.	15135	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
237.	15136	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
238.	15136	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
239.	15136	-1	Lokalitet	Gravfelt	Våg
240.	15137	-1	Lokalitet	Gravminne	Mehus
241.	15137	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
242.	15138	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
243.	15138	-1	Lokalitet	Funnsted	Ytre amdal
244.	15139	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Ytre amdal
245.	15139	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
246.	15140	1	Enkeltminne	Bautastein	Bautastein
247.	15140	-1	Lokalitet	Bautasteinslokalitet	Toftøya
248.	15141	-1	Lokalitet	Gravminne	Notaberget
249.	15141	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
250.	15142	1	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
251.	15142	2	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
252.	15142	3	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
253.	15142	4	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
254.	15142	5	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
255.	15142	-1	Lokalitet	Rydningrøyslokalitet	Leirong
256.	15143	-1	Lokalitet	Rydningrøyslokalitet	Leirong
257.	15143	1	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
258.	15144	1	Enkeltminne	Heller	Heller
259.	15144	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Skorpe
260.	15145	-1	Lokalitet	Gravminne	Prestegarden
261.	15145	1	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
262.	15146	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
263.	15146	-1	Lokalitet	Funnsted	Prestegarden
264.	15147	-1	Lokalitet	Gravminne	Baustaneset
265.	15147	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
266.	15148	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
267.	15148	-1	Lokalitet	Gravminne	Tonganeset
268.	15149	1	Enkeltminne	Kvernsteinsbrudd	Kvernsteinsbrudd
269.	15149	-1	Lokalitet	Steinbrudd	Frøvikneset
270.	15150	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	DALEN
271.	15150	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
272.	15150	2	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
273.	15151	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
274.	15151	-1	Lokalitet	Funnsted	Årvik
275.	15152	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Naustneset
276.	15152	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
277.	15153	1	Enkeltminne	Heller	Heller
278.	15153	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Årvik
279.	15154	-1	Lokalitet	Gravminne	Vassbotten
280.	15154	1	Enkeltminne	Gravkammer-gravkiste	Vassbotten
281.	24897	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
282.	24897	-1	Lokalitet	Funnsted	Dalen

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
283.	24898	-1	Lokalitet	Funnsted	Fløyte
284.	24898	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
285.	24899	-1	Lokalitet	Innskrift/ristning	Hetland
286.	24899	1	Enkeltminne	Ristning	Ristning
287.	24900	-1	Lokalitet	Gravminne	Øvrabø
288.	24900	1	Enkeltminne	Gravkammer-gravkiste	Gravkammer-gravkiste
289.	24901	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
290.	24901	2	Enkeltminne	Tradisjon	Tradisjon
291.	24901	-1	Lokalitet	Gravminne	Vodl
292.	24902	-1	Lokalitet	Gravfelt	Falkeid
293.	24902	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
294.	24902	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
295.	24903	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
296.	24903	-1	Lokalitet	Gravminne	Huldahaugen
297.	24904	-1	Lokalitet	Gravminne	Vesterøynå
298.	24904	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
299.	24905	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
300.	24905	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
301.	24905	-1	Lokalitet	Gravminne	Skeiseid
302.	24906	-1	Lokalitet	Gravminne	Veim
303.	24906	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
304.	24907	1	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
305.	24907	2	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
306.	24907	3	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
307.	24907	4	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
308.	24907	5	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
309.	24907	6	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
310.	24907	7	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
311.	24907	8	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
312.	24907	9	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
313.	24907	10	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
314.	24907	11	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
315.	24907	12	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
316.	24907	13	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
317.	24907	14	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
318.	24907	15	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
319.	24907	16	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
320.	24907	17	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
321.	24907	18	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
322.	24907	19	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
323.	24907	20	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
324.	24907	21	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
325.	24907	22	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
326.	24907	23	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
327.	24907	24	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
328.	24907	25	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
329.	24907	26	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
330.	24907	27	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
331.	24907	28	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
332.	24907	29	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
333.	24907	30	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
334.	24907	31	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
335.	24907	-1	Lokalitet	Rydningrøyslokalitet	Kringleåsen
336.	24908	-1	Lokalitet	Gravminne	Nes
337.	24908	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
338.	24909	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
339.	24909	-1	Lokalitet	Gravminne	Nesheim
340.	24910	1	Enkeltminne	Haug	Haug
341.	24910	-1	Lokalitet	Haug/Groplokalitet - ubestemt	Sønnfør
342.	24911	-1	Lokalitet	Gravfelt	Løyningshaugane
343.	24911	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
344.	24911	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
345.	24911	3	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
346.	24911	4	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
347.	24911	5	Enkeltminne	Åkerrein	Åkerrein
348.	24912	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
349.	24912	-1	Lokalitet	Funnsted	Ytre amdal
350.	24913	-1	Lokalitet	Rydningrøyslokalitet	Øygardsvik
351.	24913	1	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
352.	24913	2	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
353.	24913	3	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
354.	24913	4	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
355.	24913	5	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
356.	24914	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
357.	24914	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
358.	24914	-1	Lokalitet	Gravfelt	Toftøya
359.	24915	-1	Lokalitet	Gravminne	Leirong
360.	24915	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
361.	24916	1	Enkeltminne	Steinbrudd (uspesifisert)	Steinbrudd (uspesifisert)
362.	24916	-1	Lokalitet	Steinbrudd	Skorpe
363.	24917	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Nedre Hella
364.	24917	1	Enkeltminne	Heller	Heller
365.	24917	2	Enkeltminne	Heller	Heller
366.	24917	3	Enkeltminne	Hule	Hule
367.	24917	4	Enkeltminne	Gardfar	Gardfar
368.	24918	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
369.	24918	-1	Lokalitet	Gravminne	Bjødneset
370.	24919	-1	Lokalitet	Gravminne	Prestegarden
371.	24919	1	Enkeltminne	Steinlegning	Steinlegning
372.	24920	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
373.	24920	-1	Lokalitet	Gravminne	Øverland
374.	24921	-1	Lokalitet	Gravminne	Øverland
375.	24921	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
376.	24922	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
377.	24922	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
378.	24922	3	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
379.	24922	4	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
380.	24922	5	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
381.	24922	6	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
382.	24922	-1	Lokalitet	Gravfelt	Tonganeset
383.	24923	-1	Lokalitet	Gravfelt	Store nessa
384.	24923	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
385.	24923	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
386.	24924	1	Enkeltminne	Bautastein	Bautastein
387.	24924	-1	Lokalitet	Bautasteinslokalitet	Nessastøene
388.	24925	-1	Lokalitet	Gravfelt	Indre nessa
389.	24925	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
390.	24925	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
391.	24926	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
392.	24926	-1	Lokalitet	Gravminne	Metteneset
393.	24927	-1	Lokalitet	Jernvinneanlegg	Silgjerd
394.	24927	1	Enkeltminne	Slagghaug	Jernvinneanlegg
395.	24928	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Ytre amdal
396.	24928	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
397.	24929	1	Enkeltminne	Fangstgrop	Fangstgrop
398.	24929	-1	Lokalitet	Fangstlokalitet	Silgjerdstol
399.	24930	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	RAMSVIKA
400.	24930	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
401.	24931	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
402.	24931	2	Enkeltminne	Boplass	Boplass
403.	24931	3	Enkeltminne	Boplass	Boplass
404.	24931	4	Enkeltminne	Kullgrop	Kullgrop
405.	24931	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	SAGDALEN
406.	24932	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Yrkje

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
407.	24932	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
408.	33911	1	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
409.	33911	2	Enkeltminne	Gravkammer-gravkiste	Gravkammer-gravkiste
410.	33911	-1	Lokalitet	Gravfelt	Skarstølsleitet
411.	34762	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Leabakken
412.	34762	1	Enkeltminne	Heller	Heller
413.	34763	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
414.	34763	-1	Lokalitet	Gravminne	Bjoland
415.	34764	-1	Lokalitet	Gravminne	Nes
416.	34764	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
417.	34765	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
418.	34765	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
419.	34765	-1	Lokalitet	Gravfelt	Fikstveit
420.	34766	-1	Lokalitet	Gravminne	Vatland
421.	34766	1	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
422.	34767	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
423.	34767	-1	Lokalitet	Funnsted	Aukland
424.	34768	-1	Lokalitet	Funnsted	Munkhus
425.	34768	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
426.	34769	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
427.	34769	-1	Lokalitet	Funnsted	Finnshus
428.	34770	-1	Lokalitet	Gårdsanlegg	Bjorkjeloen
429.	34770	1	Enkeltminne	Tuft	Gårdsanlegg
430.	34770	2	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
431.	34770	3	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
432.	34770	4	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
433.	34770	5	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
434.	34770	6	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
435.	34770	7	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
436.	34770	8	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
437.	34770	9	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
438.	34770	10	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
439.	34770	11	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
440.	34770	12	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
441.	34770	13	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
442.	34770	14	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
443.	34770	15	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
444.	34770	16	Enkeltminne	Gardfar	Gardfar
445.	34770	17	Enkeltminne	Gardfar	Gardfar
446.	34770	18	Enkeltminne	Slagghaug	Slagghaug
447.	34771	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
448.	34771	-1	Lokalitet	Funnsted	Ytre amdal
449.	34772	-1	Lokalitet	Bosetning- aktivitetsområde	Bakkevik
450.	34772	1	Enkeltminne	Ukjent	Ukjent
451.	34773	1	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
452.	34773	2	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
453.	34773	3	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
454.	34773	4	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
455.	34773	-1	Lokalitet	Rydningrøyslokalitet	Øygardsvik
456.	34774	-1	Lokalitet	Gravfelt	Nerabøen
457.	34774	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
458.	34774	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
459.	34775	1	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
460.	34775	2	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
461.	34775	3	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
462.	34775	-1	Lokalitet	Gravfelt	Hillrane
463.	34776	-1	Lokalitet	Gravminne	Beitå
464.	34776	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
465.	34777	1	Enkeltminne	Bautastein	Bautastein
466.	34777	-1	Lokalitet	Bautasteinslokalitet	Bausta
467.	34778	-1	Lokalitet	Gravminne	Gohaug
468.	34778	1	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
469.	34779	1	Enkeltminne	Bautastein	Bautastein

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
470.	34779	2	Enkeltminne	Bautastein	Bautastein
471.	34779	-1	Lokalitet	Bautasteinslokalitet	Kjempesver
472.	34780	-1	Lokalitet	Gårdsanlegg	Sandsgård
473.	34780	1	Enkeltminne	Tuft	Gårdsanlegg
474.	34780	2	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
475.	34780	3	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
476.	34780	4	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
477.	34780	5	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
478.	34780	6	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
479.	34780	7	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
480.	34780	8	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
481.	34780	9	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
482.	34780	10	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
483.	34780	11	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
484.	34780	12	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
485.	34780	13	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
486.	34780	14	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
487.	34780	15	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
488.	34780	16	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
489.	34780	17	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
490.	34780	18	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
491.	34780	19	Enkeltminne	Åkerrein	Åkerrein
492.	34781	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
493.	34781	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
494.	34781	-1	Lokalitet	Gravfelt	Sandsgård
495.	34782	-1	Lokalitet	Gravminne	Dalva
496.	34782	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
497.	34783	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
498.	34783	-1	Lokalitet	Funnsted	Fjosebrå
499.	34784	-1	Lokalitet	Funnsted	Dalva
500.	34784	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
501.	34785	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
502.	34785	-1	Lokalitet	Gravminne	Store nessa

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
503.	34786	-1	Lokalitet	Rydningrøyslokalitet	Tonganeset
504.	34786	1	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
505.	34786	2	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
506.	34786	3	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
507.	34787	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
508.	34787	-1	Lokalitet	Gravminne	Leirong
509.	34788	-1	Lokalitet	Jernvinneanlegg	Store Bjølland
510.	34788	1	Enkeltminne	Slagghaug	Jernvinneanlegg
511.	34789	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Båsvik
512.	34789	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
513.	35212	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
514.	35212	-1	Lokalitet	Funnsted	Austre Dalen
515.	35213	-1	Lokalitet	Gravminne	Amdal
516.	35213	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
517.	35214	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
518.	35214	-1	Lokalitet	Gravminne	Amdal
519.	35215	-1	Lokalitet	Funnsted	Amdal
520.	35215	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
521.	35216	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
522.	35216	-1	Lokalitet	Funnsted	Høyvik
523.	35218	-1	Lokalitet	Bergkunst	Hervik
524.	35218	1	Enkeltminne	Skålgropfelt	Skålgropfelt
525.	35219	-1	Lokalitet	Funnsted	Butre
526.	35219	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
527.	35220	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
528.	35220	-1	Lokalitet	Gravminne	Skeiseid
529.	35221	1	Enkeltminne	Naturdannelse	Naturdannelse
530.	35222	-1	Lokalitet	Funnsted	Førde
531.	35222	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
532.	35223	1	Enkeltminne	Heller	Heller
533.	35223	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Romsaland

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
534.	35224	-1	Lokalitet	Gravminne	Straum
535.	35224	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
536.	35224	2	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
537.	35225	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
538.	35225	-1	Lokalitet	Gravminne	Straum
539.	44773	-1	Lokalitet	Gravminne	Ådland
540.	44773	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
541.	44774	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
542.	44774	-1	Lokalitet	Funnsted	Øykjenede
543.	44775	-1	Lokalitet	Funnsted	Hetland
544.	44775	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
545.	44776	1	Enkeltminne	Gravkammer-gravkiste	Gravkammer-gravkiste
546.	44776	2	Enkeltminne	Gravkammer-gravkiste	Gravkammer-gravkiste
547.	44776	3	Enkeltminne	Gravkammer-gravkiste	Gravkammer-gravkiste
548.	44776	4	Enkeltminne	Gravkammer-gravkiste	Gravkammer-gravkiste
549.	44776	-1	Lokalitet	Gravfelt	Haukås
550.	44777	-1	Lokalitet	Gravminne	Nes
551.	44777	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
552.	44778	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
553.	44778	-1	Lokalitet	Funnsted	Søre Kvalsvik
554.	44779	-1	Lokalitet	Gravfelt	Hervik
555.	44779	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
556.	44779	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
557.	44779	3	Enkeltminne	Gardfar	Gardfar
558.	44780	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
559.	44780	-1	Lokalitet	Funnsted	Tømmervik
560.	44781	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Hervik
561.	44781	1	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
562.	44782	1	Enkeltminne	Steinsetning	Steinsetning
563.	44782	2	Enkeltminne	Steinsetning	Steinsetning
564.	44782	-1	Lokalitet	Gravfelt	Gravarbakken
565.	44783	-1	Lokalitet	Gravfelt	Susort
566.	44783	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
567.	44783	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
568.	44784	1	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
569.	44784	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Nordtveit
570.	44785	-1	Lokalitet	Funnsted	Kallevik
571.	44785	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
572.	44786	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
573.	44786	-1	Lokalitet	Gravminne	Kallevik
574.	44787	-1	Lokalitet	Gravminne	Våga
575.	44787	1	Enkeltminne	Grav	Grav
576.	44788	1	Enkeltminne	Gravkammer-gravkiste	Gravkammer-gravkiste
577.	44788	-1	Lokalitet	Gravminne	Stegaberg
578.	44789	1	Enkeltminne	Bautastein	Bautastein
579.	44789	-1	Lokalitet	Bautasteinslokalitet	Skårvamyrå
580.	44790	1	Enkeltminne	Nausttuft	Nausttuft
581.	44790	-1	Lokalitet	Havneområde	Tongadn
582.	44791	-1	Lokalitet	Funnsted	Dokkjå
583.	44791	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
584.	44792	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
585.	44792	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
586.	44792	-1	Lokalitet	Gravfelt	Gaupås
587.	44793	-1	Lokalitet	Gravminne	Smedjehaugen
588.	44793	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
589.	44794	1	Enkeltminne	Tuft	Gårdsanlegg
590.	44794	2	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
591.	44794	3	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
592.	44794	4	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
593.	44794	5	Enkeltminne	Innhegning	Innhegning
594.	44794	6	Enkeltminne	Gardfar	Gardfar
595.	44794	7	Enkeltminne	Åkerrein	Åkerrein
596.	44794	-1	Lokalitet	Gårdsanlegg	Liå
597.	44795	-1	Lokalitet	Gravminne	Berjet
598.	44795	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
599.	44796	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
600.	44796	-1	Lokalitet	Gravminne	Storagjerdet
601.	44797	-1	Lokalitet	Gravminne	Steinbru
602.	44797	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
603.	44798	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
604.	44798	-1	Lokalitet	Gravminne	Øvrabø
605.	44799	-1	Lokalitet	Gravminne	Ikdal
606.	44799	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
607.	44800	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
608.	44800	-1	Lokalitet	Funnsted	Ytre li
609.	44801	-1	Lokalitet	Gravminne	Leirong
610.	44801	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
611.	44802	1	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
612.	44802	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Leirong
613.	44803	-1	Lokalitet	Gravfelt	Løhaugen
614.	44803	1	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
615.	44803	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
616.	44803	3	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
617.	44803	4	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
618.	44803	5	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
619.	44803	6	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
620.	44803	7	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
621.	44803	8	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
622.	44804	2	Enkeltminne	Kirkegård	Kirkegård
623.	44804	-1	Lokalitet	Kirkegårdslokalitet	Prestegarden
624.	44805	-1	Lokalitet	Funnsted	Vassenden

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
625.	44805	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
626.	44806	1	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
627.	44806	2	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
628.	44806	3	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
629.	44806	4	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
630.	44806	5	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
631.	44806	6	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
632.	44806	7	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
633.	44806	8	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
634.	44806	9	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
635.	44806	10	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
636.	44806	-1	Lokalitet	Rydningrøyslokalitet	Baustaåsen
637.	44807	-1	Lokalitet	Gravminne	Tonganeset
638.	44807	1	Enkeltminne	Steinlegning	Steinlegning
639.	44808	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
640.	44808	-1	Lokalitet	Gravminne	JOTRAVIKA
641.	44809	-1	Lokalitet	Gravminne	Naustneset
642.	44809	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
643.	44809	2	Enkeltminne	Røys	Røys
644.	44810	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
645.	44810	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Prestegarden
646.	44811	-1	Lokalitet	Rydningrøyslokalitet	Bausta
647.	44811	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
648.	44811	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
649.	44811	3	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
650.	44811	4	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
651.	44811	5	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
652.	44811	6	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
653.	44811	7	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
654.	44811	8	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
655.	44811	9	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
656.	44812	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
657.	44812	2	Enkeltminne	Boplass	Boplass
658.	44812	3	Enkeltminne	Boplass	Boplass
659.	44812	4	Enkeltminne	Boplass	Boplass
660.	44812	5	Enkeltminne	Boplass	Boplass
661.	44812	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	RAMSVIKA
662.	44813	-1	Lokalitet	Jernvinneanlegg	Vik
663.	44813	1	Enkeltminne	Slagghaug	Jernvinneanlegg
664.	44813	2	Enkeltminne	Slagghaug	Slagghaug
665.	44813	3	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
666.	54538	-1	Lokalitet	Funnsted	Hetland
667.	54538	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
668.	54539	-1	Lokalitet	Båtstø-anlegg	Naustnes
669.	54539	1	Enkeltminne	Nausttuft	Nausttuft
670.	54540	-1	Lokalitet	Gravminne	Amdal
671.	54540	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
672.	54541	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
673.	54541	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Førland
674.	54542	-1	Lokalitet	Gravminne	N. Mjåsundet
675.	54542	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
676.	54543	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
677.	54543	-1	Lokalitet	Funnsted	Klovning
678.	54544	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Gjerde
679.	54544	1	Enkeltminne	Heller	Heller
680.	54545	1	Enkeltminne	Naturdannelse	Naturdannelse
681.	54545	-1	Lokalitet	Avkreftet kulturminne	Longtjødn
682.	54546	-1	Lokalitet	Gravfelt	Hervik
683.	54546	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
684.	54546	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
685.	54546	3	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
686.	54546	4	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
687.	54546	5	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
688.	54546	6	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
689.	54546	7	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
690.	54546	8	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
691.	54546	9	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
692.	54547	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
693.	54547	-1	Lokalitet	Gravminne	Hervik
694.	54548	-1	Lokalitet	Gravminne	Falkeid
695.	54548	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
696.	54549	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
697.	54549	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
698.	54549	-1	Lokalitet	Gravfelt	Sandvik
699.	54550	-1	Lokalitet	Gårdsanlegg	N Skjelbrei
700.	54550	1	Enkeltminne	Tuft	Gårdsanlegg
701.	54550	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
702.	54550	3	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
703.	54550	4	Enkeltminne	Åkerrein	Åkerrein
704.	54550	5	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
705.	54551	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
706.	54551	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
707.	54551	-1	Lokalitet	Gravfelt	Straum
708.	54552	-1	Lokalitet	Gravminne	Steinhaugen
709.	54552	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
710.	54553	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
711.	54553	2	Enkeltminne	Skålgropfelt	Nes
712.	54553	-1	Lokalitet	Bergkunst	Nes
713.	54554	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Orlogshabn
714.	54554	1	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
715.	54554	2	Enkeltminne	Kirkegård	Kirkegård
716.	54555	1	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
717.	54555	-1	Lokalitet	Gravminne	Rishaugen
718.	54556	-1	Lokalitet	Funnsted	Brattestø

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
719.	54556	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
720.	54557	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
721.	54557	-1	Lokalitet	Gravminne	Litlaskog
722.	54558	-1	Lokalitet	Funnsted	Lindong
723.	54558	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
724.	54559	1	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
725.	54559	2	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
726.	54559	3	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
727.	54559	4	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
728.	54559	5	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
729.	54559	6	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
730.	54559	7	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
731.	54559	8	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
732.	54559	9	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
733.	54559	10	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
734.	54559	11	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
735.	54559	12	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
736.	54559	13	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
737.	54559	-1	Lokalitet	Gravfelt	Ringstveit
738.	54560	1	Enkeltminne	Åkerrein	Åkerrein
739.	54560	-1	Lokalitet	Dyrkingsspor	Ytre amdal
740.	54561	-1	Lokalitet	Gravminne	Stuten
741.	54561	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
742.	54562	1	Enkeltminne	Gravkammer-gravkiste	Gravkammer-gravkiste
743.	54562	-1	Lokalitet	Gravminne	Musland
744.	54563	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Tveit
745.	54563	1	Enkeltminne	Heller	Heller
746.	54564	1	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
747.	54564	-1	Lokalitet	Gravminne	Prestegarden
748.	54565	1	Enkeltminne	Kullgrop	Kullgrop
749.	54565	2	Enkeltminne	Kullgrop	Kullgrop

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
750.	54565	3	Enkeltminne	Kullgrop	Kullgrop
751.	54565	-1	Lokalitet	Kullfremstillings-anlegg	Breivik
752.	54566	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Bøen
753.	54566	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
754.	54567	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
755.	54567	-1	Lokalitet	Funnsted	Vassenden
756.	54568	-1	Lokalitet	Gravfelt	Reset
757.	54568	1	Enkeltminne	Steinlegning	Steinlegning
758.	54568	2	Enkeltminne	Steinlegning	Steinlegning
759.	54568	3	Enkeltminne	Steinlegning	Steinlegning
760.	54568	4	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
761.	54568	5	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
762.	54568	6	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
763.	54568	7	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
764.	54568	8	Enkeltminne	Bautastein	Bautastein
765.	54568	9	Enkeltminne	Bautastein	Bautastein
766.	54568	10	Enkeltminne	Bautastein	Bautastein
767.	54568	11	Enkeltminne	Bautastein	Bautastein
768.	54569	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
769.	54569	-1	Lokalitet	Gravminne	Tonganeset
770.	54570	-1	Lokalitet	Gravfelt	Store nessa
771.	54570	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
772.	54570	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
773.	54570	3	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
774.	54570	4	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
775.	54570	5	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
776.	54570	6	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
777.	54570	7	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
778.	54571	1	Enkeltminne	Bautastein	Bautastein
779.	54571	-1	Lokalitet	Bautasteinslokalitet	Store nessa
780.	54572	-1	Lokalitet	Gravminne	Krokahaugane

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
781.	54572	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
782.	54573	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
783.	54573	-1	Lokalitet	Gravminne	Sandsgård
784.	54574	1	Enkeltminne	Naturdannelse	Naturdannelse
785.	54574	-1	Lokalitet	Avkreftet kulturminne	Nesheim
786.	54575	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	RAMSVIKA
787.	54575	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
788.	54576	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
789.	54576	2	Enkeltminne	Boplass	Boplass
790.	54576	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Yrkje
791.	60798	-1	Lokalitet	Gravminne	Hetland
792.	60798	1	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
793.	60799	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
794.	60799	-1	Lokalitet	Gravminne	Hetland
795.	60800	-1	Lokalitet	Gravminne	Krabbetveit
796.	60800	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
797.	60801	1	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
798.	60801	-1	Lokalitet	Gravminne	Askeløand
799.	60802	-1	Lokalitet	Funnsted	Håland
800.	60802	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
801.	60803	-1	Lokalitet	Røysfelt	Smielimyra
802.	60803	1	Enkeltminne	Røys	Røys
803.	60804	-1	Lokalitet	Funnsted	Slogvik
804.	60804	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
805.	60805	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
806.	60805	-1	Lokalitet	Funnsted	Slogvik
807.	60806	-1	Lokalitet	Funnsted	Stårhogg
808.	60806	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
809.	60807	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
810.	60807	-1	Lokalitet	Gravminne	Falkeid
811.	60808	-1	Lokalitet	Gravfelt	Falkeid

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
812.	60808	1	Enkeltminne	Bautastein	Bautastein
813.	60808	2	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
814.	60809	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
815.	60809	-1	Lokalitet	Gravminne	Høye
816.	60810	-1	Lokalitet	Gravminne	Øynå
817.	60810	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
818.	60811	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
819.	60811	-1	Lokalitet	Funnsted	Kallevik
820.	60812	-1	Lokalitet	Gravminne	Døse
821.	60812	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
822.	60813	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
823.	60813	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
824.	60813	3	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
825.	60813	4	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
826.	60813	5	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
827.	60813	6	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
828.	60813	-1	Lokalitet	Gravfelt	Stokkholm
829.	60814	1	Enkeltminne	Helleristning	Vårå
830.	60814	-1	Lokalitet	Bergkunst	Vårå
831.	60815	-1	Lokalitet	Gravminne	Austvollen
832.	60815	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
833.	60816	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
834.	60816	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
835.	60816	-1	Lokalitet	Gravfelt	Vårå
836.	60817	-1	Lokalitet	Gravfelt	St. Hans-vollen
837.	60817	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
838.	60817	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
839.	60818	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
840.	60818	-1	Lokalitet	Funnsted	Sønnfor
841.	60820	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Tørshammaren
842.	60820	1	Enkeltminne	Heller	Heller
843.	60821	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
844.	60821	2	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
845.	60821	-1	Lokalitet	Gravminne	Ytre amdal
846.	60822	-1	Lokalitet	Funnsted	Ytre amdal
847.	60822	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
848.	60823	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
849.	60823	-1	Lokalitet	Gravminne	Toftøya
850.	60824	1	Enkeltminne	Røys	Røys
851.	60824	2	Enkeltminne	Røys	Røys
852.	60824	-1	Lokalitet	Røysfelt	Toftøya
853.	60825	-1	Lokalitet	Gravfelt	Søylå
854.	60825	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
855.	60825	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
856.	60826	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
857.	60826	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
858.	60826	3	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
859.	60826	4	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
860.	60826	-1	Lokalitet	Gravfelt	Øvre Buhagen
861.	60827	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Prestegarden
862.	60827	1	Enkeltminne	Heller	Heller
863.	60828	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
864.	60828	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
865.	60828	-1	Lokalitet	Gravfelt	Vassenden
866.	60829	-1	Lokalitet	Gravfelt	Bausta
867.	60829	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
868.	60829	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
869.	60829	3	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
870.	60829	4	Enkeltminne	Steinlegning	Steinlegning
871.	60830	1	Enkeltminne	Tuft	Gårdsanlegg
872.	60830	2	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
873.	60830	3	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
874.	60830	4	Enkeltminne	Geil	Geil
875.	60830	5	Enkeltminne	Gardfar	Gardfar

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
876.	60830	6	Enkeltminne	Åkerrein	Åkerrein
877.	60830	7	Enkeltminne	Åkerrein	Åkerrein
878.	60830	8	Enkeltminne	Åkerrein	Åkerrein
879.	60830	9	Enkeltminne	Åkerrein	Åkerrein
880.	60830	-1	Lokalitet	Gårdsanlegg	Øybøen
881.	60831	1	Enkeltminne	Mur	Mur
882.	60831	-1	Lokalitet	Gjerde/innhegning	Tonganes
883.	60832	-1	Lokalitet	Gravminne	Kjøphammar
884.	60832	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
885.	60833	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
886.	60833	-1	Lokalitet	Gravminne	Vikaneset
887.	60834	-1	Lokalitet	Rydningrøyslokalitet	Ytre amdal
888.	60834	1	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
889.	60834	2	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
890.	60835	1	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
891.	60835	-1	Lokalitet	Gravminne	Ytre amdal
892.	60836	-1	Lokalitet	Gravminne	Hetland
893.	60836	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
894.	60837	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
895.	60837	2	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
896.	60837	-1	Lokalitet	Funnsted	Straum
897.	60838	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	RAMSVIKA
898.	60838	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
899.	60838	2	Enkeltminne	Boplass	Boplass
900.	60839	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
901.	60839	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Yrkje
902.	60840	1	Enkeltminne	Steinbrudd (uspesifisert)	Steinbrudd (uspesifisert)
903.	60840	2	Enkeltminne	Steinbrudd (uspesifisert)	Steinbrudd (uspesifisert)
904.	60840	-1	Lokalitet	Steinbrudd	Grinde

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
905.	60841	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Kringeland
906.	60841	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
907.	60842	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
908.	60842	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Nedre kvinnesland
909.	60843	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Leirvik
910.	60843	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
911.	66096	1	Enkeltminne	Tradisjon	Tradisjon
912.	66096	-1	Lokalitet	Tradisjonslokalitet	Hetland
913.	66097	-1	Lokalitet	Gravminne	Killinghaugen
914.	66097	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
915.	66098	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
916.	66098	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Førland
917.	66099	-1	Lokalitet	Funnsted	Skogen
918.	66099	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
919.	66100	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
920.	66100	-1	Lokalitet	Funnsted	Håland
921.	66101	-1	Lokalitet	Gravfelt	Håland
922.	66101	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
923.	66101	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
924.	66102	1	Enkeltminne	Røys	Røys
925.	66102	-1	Lokalitet	Røysfelt	Håland
926.	66103	-1	Lokalitet	Funnsted	Kudalen
927.	66103	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
928.	66104	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
929.	66104	-1	Lokalitet	Gravminne	Hervik
930.	66105	-1	Lokalitet	Gravfelt	Falkeid
931.	66105	1	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
932.	66105	2	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
933.	66106	1	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
934.	66106	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
935.	66106	3	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
936.	66106	-1	Lokalitet	Gravfelt	Falkeid
937.	66107	-1	Lokalitet	Funnsted	Sandvik
938.	66107	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
939.	66108	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
940.	66108	-1	Lokalitet	Gravminne	Jonasåsen
941.	66109	-1	Lokalitet	Gravminne	Nordtveit
942.	66109	1	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
943.	66110	1	Enkeltminne	Nausttuft	Nausttuft
944.	66110	-1	Lokalitet	Båtsto-anlegg	Kallevik
945.	66111	-1	Lokalitet	Avkreftet kulturminne	Klubben
946.	66111	1	Enkeltminne	Naturdannelse	Naturdannelse
947.	66112	1	Enkeltminne	Nausttuft	Nausttuft
948.	66112	-1	Lokalitet	Båtsto-anlegg	Tøkje
949.	66113	-1	Lokalitet	Gravfelt	Aksdal
950.	66113	1	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
951.	66113	2	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
952.	66114	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
953.	66114	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
954.	66114	-1	Lokalitet	Gravfelt	Veim
955.	66115	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Førde
956.	66115	1	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
957.	66115	2	Enkeltminne	Boplass	Boplass
958.	66116	1	Enkeltminne	Nausttuft	Nausttuft
959.	66116	2	Enkeltminne	Nausttuft	Nausttuft
960.	66116	-1	Lokalitet	Båtsto-anlegg	Tongadn
961.	66117	-1	Lokalitet	Gravminne	Erland
962.	66117	1	Enkeltminne	Steinlegning	Steinlegning
963.	66118	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
964.	66118	-1	Lokalitet	Gravminne	Valen
965.	66119	-1	Lokalitet	Gravminne	Liåsen

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
966.	66119	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
967.	66120	1	Enkeltminne	Steinlegning	Steinlegning
968.	66120	-1	Lokalitet	Gravminne	Vårå
969.	66121	-1	Lokalitet	Gravfelt	Krykjen
970.	66121	1	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
971.	66121	2	Enkeltminne	Gravhaug	Gravhaug
972.	66122	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
973.	66122	-1	Lokalitet	Funnsted	Kringeland
974.	66123	-1	Lokalitet	Bautasteinslokalitet	Øyraneset
975.	66123	1	Enkeltminne	Bautastein	Bautastein
976.	66124	-1	Lokalitet	Funnsted	Lindong
977.	66124	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
978.	66125	1	Enkeltminne	Steinlegning	Steinlegning
979.	66125	-1	Lokalitet	Annen arkeologisk lokalitet	Ytre amdal
980.	66126	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Bakkevik
981.	66126	1	Enkeltminne	Heller	Heller
982.	66126	2	Enkeltminne	Heller	Heller
983.	66126	3	Enkeltminne	Heller	Heller
984.	66127	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
985.	66127	-1	Lokalitet	Gravminne	Bakkevik
986.	66128	-1	Lokalitet	Gravminne	Ørnahaugen
987.	66128	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
988.	66129	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
989.	66129	-1	Lokalitet	Gravminne	Tednaland
990.	66130	-1	Lokalitet	Gravfelt	Haugen
991.	66130	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
992.	66130	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
993.	66130	3	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
994.	66131	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
995.	66131	-1	Lokalitet	Gravminne	Kuneset
996.	66132	-1	Lokalitet	Gravminne	Øygarden

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
997.	66132	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
998.	66133	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
999.	66133	-1	Lokalitet	Gravminne	Jomfruhaugen
1000.	66134	-1	Lokalitet	Gravminne	Kleiberg
1001.	66134	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
1002.	66135	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
1003.	66135	-1	Lokalitet	Funnsted	Kleiberg
1004.	66136	-1	Lokalitet	Gravminne	Tonganeset
1005.	66136	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
1006.	66137	-1	Lokalitet	Jernvinneanlegg	Austerli
1007.	66137	1	Enkeltminne	Slagghaug	Jernvinneanlegg
1008.	66138	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Nes
1009.	66138	1	Enkeltminne	Bautastein	Bautastein
1010.	66138	2	Enkeltminne	Steinlegning	Steinlegning
1011.	66138	3	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
1012.	66139	1	Enkeltminne	Slagghaug	Jernvinneanlegg
1013.	66139	2	Enkeltminne	Slaggforekomst	Slaggforekomst
1014.	66139	-1	Lokalitet	Jernvinneanlegg	Silgjerd
1015.	66140	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Høyvik : gjerde
1016.	66140	1	Enkeltminne	Heller	Heller
1017.	66141	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
1018.	66141	-1	Lokalitet	Gravminne	Sandsgård
1019.	66142	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Bornevik
1020.	66142	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
1021.	66143	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
1022.	66143	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Ytre amdal
1023.	66144	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Jursvoll
1024.	66144	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
1025.	66145	1	Enkeltminne	Heller	Heller
1026.	66145	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Håland
1027.	66146	1	Enkeltminne	Røys	Røys
1028.	66146	-1	Lokalitet	Røysfelt	Stølsvik
1029.	66147	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Grinde
1030.	66147	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
1031.	72623	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
1032.	72623	-1	Lokalitet	Funnsted	Hetland
1033.	84223	1	Enkeltminne	Kirke	Førdesfjord kirke
1034.	84223	-1	Lokalitet	Kirkested	Førdesfjord kirkested
1035.	85098	-1	Lokalitet	Kirkested	Nedstrand kirkested
1036.	85098	1	Enkeltminne	Fjernet kirkebygg	Nedstrand kirke 1
1037.	85098	2	Enkeltminne	Fjernet kirkebygg	Nedstrand kirke 2
1038.	85098	3	Enkeltminne	Kirke	Nedstrand kirke 3
1039.	85464	1	Enkeltminne	Kirke	Skjoldastraumen kirke
1040.	85464	-1	Lokalitet	Kirkested	Skjoldastraumen kirkested
1041.	85700	-1	Lokalitet	Kirkested	Tysvær kirkested
1042.	85700	1	Enkeltminne	Fjernet kirkebygg	Tysvær kirke 1
1043.	85700	2	Enkeltminne	Fjernet kirkebygg	Tysvær kirke 2
1044.	85700	3	Enkeltminne	Kirke	Tysvær kirke 3
1045.	85700	4	Enkeltminne	Kirkegård	Kirkegård
1046.	87018	1	Enkeltminne	Bolig	hovedbygning
1047.	87018	2	Enkeltminne	Hage	Sandsgård
1048.	87018	-1	Lokalitet	Embetsgård-embetsbolig	SANDSGAARD - Sandsgård
1049.	87077	-1	Lokalitet	Prestegård	TYSVÆR PRESTEGÅRD
1050.	87077	1	Enkeltminne	Bolig	prestegård hovedbygning
1051.	87077	2	Enkeltminne	Bolig	forpakterbolig
1052.	87077	3	Enkeltminne	Eldhus-bryggerhus	eldhus

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
1053.	90327	1	Enkeltminne	Tuft	Tuft
1054.	90327	2	Enkeltminne	Marint løsfunn	Nedstrand
1055.	90327	-1	Lokalitet	Annen marin lokalitet	Nedstrand
1056.	90329	-1	Lokalitet	Annen marin lokalitet	Vesterøy, Gismarvik
1057.	90329	1	Enkeltminne	Fangstinnretning	Fangstinnretning
1058.	90330	1	Enkeltminne	Ballastrøys	Ballastrøys
1059.	90330	2	Enkeltminne	Marint løsfunn	Marint løsfunn
1060.	90330	-1	Lokalitet	Annen marin lokalitet	Nedstrand
1061.	90342	-1	Lokalitet	Skipsfunn	Tøftøy
1062.	90342	1	Enkeltminne	Skipsvrak	Vrak
1063.	107854	1	Enkeltminne	Skipsvrak	Vrak
1064.	107854	-1	Lokalitet	Forlislokalitet	Tunganeset
1065.	107866	-1	Lokalitet	Skipsfunn	Skjoldastraumen
1066.	107866	1	Enkeltminne	Skipsvrak	Vrak
1067.	107867	1	Enkeltminne	Skipsvrak	Vrak
1068.	107867	-1	Lokalitet	Skipsfunn	Skjoldastraumen
1069.	112575	-1	Lokalitet	Gravminne	Toftøen
1070.	112575	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
1071.	113992	1	Enkeltminne	Bosetningsspor	Bosetningsspor
1072.	113992	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Førland
1073.	115639	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Bosetning-aktivitetsområde
1074.	115639	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
1075.	115640	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
1076.	115640	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Bosetning-aktivitetsområde
1077.	115646	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Bosetning-aktivitetsområde
1078.	115646	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
1079.	115647	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
1080.	115647	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Bosetning-aktivitetsområde

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
1081.	115648	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Bosetning-aktivitetsområde
1082.	115648	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
1083.	115651	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
1084.	115651	-1	Lokalitet	Funnsted	Funnsted
1085.	115652	-1	Lokalitet	Funnsted	Funnsted
1086.	115652	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
1087.	115653	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
1088.	115653	-1	Lokalitet	Funnsted	Funnsted
1089.	115654	-1	Lokalitet	Funnsted	Funnsted
1090.	115654	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
1091.	115656	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
1092.	115656	-1	Lokalitet	Funnsted	Funnsted
1093.	115657	-1	Lokalitet	Funnsted	Funnsted
1094.	115657	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
1095.	115658	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
1096.	115658	-1	Lokalitet	Funnsted	Funnsted
1097.	115659	-1	Lokalitet	Funnsted	Funnsted
1098.	115659	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
1099.	115847	1	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
1100.	115847	2	Enkeltminne	Tuft	Tuft
1101.	115847	3	Enkeltminne	Gardfar	Gardfar
1102.	115847	4	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
1103.	115847	5	Enkeltminne	Rydningrøys	Rydningrøys
1104.	115847	-1	Lokalitet	Gårdsanlegg	Vatnheim
1105.	116794	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Hundsnesvika
1106.	116794	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
1107.	119705	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
1108.	119705	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Aksdal
1109.	120385	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Skoglund

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
1110.	120385	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
1111.	133628	1	Enkeltminne	Steinsetning	Steinsetning
1112.	133628	-1	Lokalitet	Gravminne	Øverland
1113.	133778	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Hattarvågen
1114.	133778	1	Enkeltminne	Tuft	Tuft
1115.	133997	1	Enkeltminne	Hustuft	Hustuft
1116.	133997	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Prestegarden
1117.	134145	-1	Lokalitet	Funnsted	Kallakot
1118.	134145	1	Enkeltminne	Løsfunn	Løsfunn
1119.	134278	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
1120.	134278	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Hundsnes
1121.	134681	1	Enkeltminne	Kullgrop	Kullgrop
1122.	134681	-1	Lokalitet	Kullfremstilling-sanlegg	Øygarden
1123.	134682	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Erland
1124.	134682	1	Enkeltminne	Heller	Heller
1125.	134948	1	Enkeltminne	Aktivitetsområde	Aktivitetsområde
1126.	134948	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Førde
1127.	134953	1	Enkeltminne	Kokegrop	Kokegrop
1128.	134953	-1	Lokalitet	Kokegroplokalitet	Førde
1129.	134967	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Romsaland
1130.	134967	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
1131.	135042	1	Enkeltminne	Skipsvrak	Vrak
1132.	135042	-1	Lokalitet	Forlislokalitet	Forlislokalitet
1133.	135979	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Førre
1134.	135979	1	Enkeltminne	Bosetningsspor	Bosetningsspor
1135.	135980	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
1136.	135980	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Førre
1137.	135984	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Førre
1138.	135984	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
1139.	144361	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
1140.	144361	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Sandvik
1141.	144372	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Bustø
1142.	144372	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
1143.	147561	1	Enkeltminne	Varde/Varderekke	Varde
1144.	147561	-1	Lokalitet	Sjømerke	Sjømerke
1145.	147563	-1	Lokalitet	Sjømerke	Stuvikneset
1146.	147563	1	Enkeltminne	Varde/Varderekke	Varde
1147.	148229	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Bosetning-aktivitetsområde
1148.	148229	1	Enkeltminne	Bosetningsspor	Bosetningsspor
1149.	148345	1	Enkeltminne	Boplass	Boplass
1150.	148345	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Staua
1151.	150211	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Grinde
1152.	150211	1	Enkeltminne	Bosetningsspor	Bosetningsspor
1153.	156385	1	Enkeltminne	Bolig	Villaen på Øverland
1154.	156385	-1	Lokalitet	Boligeiendom	Villaen på Øverland
1155.	157075	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Bosetning-aktivitetsområde
1156.	157075	1	Enkeltminne	Aktivitetsområde	Aktivitetsområde
1157.	158075	1	Enkeltminne	Bosetningsspor	Førde
1158.	158075	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Førde
1159.	162268	-1	Lokalitet	Gravfelt	Gravfelt
1160.	162268	1	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys

	ID	Index	TypeId	Art	Navn
1161.	162268	2	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
1162.	162268	3	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
1163.	162268	4	Enkeltminne	Gravrøys	Gravrøys
1164.	176364	1	Enkeltminne	Aktivitetsområde	Tysvær kyrkje
1165.	176364	-1	Lokalitet	Bosetning-aktivitetsområde	Tysvær kyrkje

SEFRAK VERNEKATEGORI A

	Gard og bruksnummer	SEFRAK-nummer og type
1.	Gbnr 25-1 Tysværåvåg Prestegård	1146-206-034 Bolighus FREDET
2.		1146-206-035 Kontor /bolighus
3.		1146-206-036 Eldhus
4.	Gbnr 31-1 Sætra Heskjadalen	1146-210-021 Sagbruk
5.	Gbnr 33-1 Vågen Hundsnes	1146-214-021 Bolighus
6.	Gbnr 34-1 Slogvik Hundsnes	1146-214-013 Kvernhus
7.	Gbnr 35-4 Sandbekken Heskjadalen	1146-214-029 Bolighus
8.	Gbnr 51-10 Løvland Tiljemyrå, Falkeid	1146-211-057 Bolighus
9.		1146-211-058 Eldhus Uthus
10.		1146-211-059 Kalvefjøs
11.		1146-211-060 Jordkjeller
12.	Gbnr 51-23 Sletheim Falkeid	1146-211-067 Smie Slettebøsmia
13.	Gbnr 52-6 Hesthammer skule	1146-211-072 Skule
14.	Gbnr 53-1 Årvik Lensmannsgård	1146-211-033 Bolighus
15.	Gbnr 64-2 Nordtveit Førdesfjorden	1146-211-033 Bolighus
16.	Gbnr 77-3 Nodland Førresfjorden	1146-102-004 Bolighus
17.	Gbnr 79-5 Frakkagjerd Førresfjorden	1146-104-001 Bolighus
18.	Gbnr 97-2 Bedehus Stakland Skjoldastraumen	1146-109-019 Bedehus
19.		1146-109-020 Gravplass
20.	Gbnr 97-5 Stakland Skjoldastraumen	1146-109-014 Bolighus
21.		1146-109-015 Løe

	Gard og bruksnummer	SEFRAK-nummer og type
22.		1146-109-016 Eldhus
23.		1146-109-017 Sommerfjøs
24.		1146-109-017 Sommerfjøs
25.		1146-109-018 Jordkjeller
26.	Gbnr 100-7 Austbø Søvik	1146-108-014 Bolighus
27.	Gbnr 106-1 Kringeland Grinde	1146-107-014 Bolighus
28.	Gbnr 112-7 Glette Sundførågen	1146-110-003 Eldhus
29.	Gbnr 113-1 Lilland Sundfør	1146-110-009 Driftsbygning
30.		1146-110-010 Eldhus
31.	Gbnr 115-6 Dalsbygda Skjoldastraumen	1146-302-002 Kvernhus
32.	Gbnr 121-2 Østeinstad Skjoldastraumen	1146-302-019 Eldhus
33.	Gbnr 143-1 Li Liarvåg Nedstrand	1146-305-048 Røykstove
34.	Gbnr 146-1 Sørtveit Nedstrand	1146-306-079 Naust
35.		1146-306-080 Naust
36.	Gbnr 146-3 Varaleite Nedstrand	1146-306-076 Bolighus
37.		1146-306-077 Vedbod
38.		1146-306-078 Driftsbygning
39.	Gbnr 154-3 Landråk Myrå Nedstrand	1146-306-053 Bolighus
40.	Gbnr 155-1 Muslandsvåg Nedstrand	1146-306-055 Sjøhus
41.	Gbnr 155-2 Musland Nedstrand	1146-306-040 Eldhus
42.		1146-306-056 Sjøhus
43.	Gbnr 155-3 Muslandsvåg Nedstrand	1146-306-057 Sjøhus
44.	Gbnr 159-1 Muslandsvåg Nedstrand	1146-306-058 Sjøhus
45.	Gbnr 159-3 Heien Nedstrand	1146-306-030 Røykstove
46.	Gbnr 163-1 Øvre Helle Nedstrand	1146-307-007 Eldhus
47.	Gbnr 166-1 Hinderåvåg Prestegård Nedstrand	1146-307-024 Bolighus
48.		1146-307-025 Uthus
49.		1146-307-026 Stabbur
50.	Gbnr 168-1 Elfarvik Ryggen Nedstrand	1146-311.003 Driftsbygning
51.		1146-311-001 Bolighus
52.		1146-311-002 Eldhus

	Gard og bruksnummer	SEFRAK-nummer og type
53.	Gbnr 182-1 Sandsgård Nedstrand	1146-308-001 Bolighus FREDET
54.		1146-308-002 Bolighus
55.		1146-308-003 Eldhus
56.		1146-308-004 Kvernhus
57.		1146-308-005 Smie
58.		1146-308-006 Sjøhus
59.		1146-308-007 Sommerfjøs
60.	Gbnr 185-24 Stranda Nedstrand	1146-309-023 Bolighus-uthus
61.	Gbnr 187-3 Dalva Nedstrand	1146-309-031 Kvernhus
62.	Gbnr 188-5 Øverland Nedstrand	1146-310-025 Bolighus
63.		1146-310-026 Løe
64.		1146-310-027 Eldhus
65.		1146-310-028 Fjøs
66.	Gbnr 189-6 Store Nessa Nedstrand	1146-310-020 Bolighus
67.	Gbnr 189-20 Leirå Nedstrand	1146-310-046 Skolemuseum Leirå
68.	Gbnr 190-15 Nessa Veien Nedstrand	1146-310-023 Bolighus
69.		1146-310-024 Driftsbygning
70.	Gbnr 191-1 Ytre Kvam Nedstrand	1146-310-013 Kvernhus
71.	Gbnr 191-2 Ytre Kvam Levarsboen Nedstrand	1146-310-015 Bolighus
72.		1146-310-016 Driftsbygning
73.		11446-308-020 Bolighus, flyttet fra Holmen
KORT OVERSIKT:		
	Bolighus	24
	Røykstove	2
	Driftsbygninger/løe/fjøs	12
	Eldhus/vedbod/uthus	13
	Naust/sjøhus	7
	Sagbruk	1
	Jordkjeller	2

	Skole	2
	Kvernhus	5
	Smie	2
	Stabbur	1
	Bedehus	1
	Gravplass	1
		73
	1998: 63 A objekt	
	2014: 73 A objekt	
	Av de 63 i 1998 er 8 borte/revet(C), 2 satt ned til verneklasse B . 18 B-objekter er flyttet opp til verneklasse A i 2014. 2 fra verneklasse C til A.	

SEFRAK VERNEKATEGORI B

	Gard og bruksnummer	SEFRAK-nummer og type
1.	Gbnr 5-2 Apeland Førland	1146-203-002 Eldhus
2.	Gbnr 14-3 Pøyla Heskjadalen	1146-209-005 Bolighus-hytte
3.		1146-209-006 Eldhus
4.	Gbnr 17-12 Søndena Førland	1146-208-004 Løe
5.	Gbnr 21-2 Gjerde Tysværåvåg	1146-206-012 Eldhus
6.	Gbnr 23-6 Erland Tysværåvåg	1146-206-020 Bolighus
7.		1146-206-021 Driftsbygning
8.		1146-206-022 Vedbod
9.		1146-206023 Utedo
10.	Gbnr 24-1 Lundervold Tysværåvåg	1146-206-027 Eldhus
11.	Gbnr 24-3 Lundervold Tysværåvåg	1146-206-028 Bolighus
12.	Gbnr 25-2,10 Løype Heskjadalen	1146-210-023 Løe
13.	Gbnr 26-1 Håland Tysværåvåg	1146-210-002 Bolighus
14.	Gbnr 26-6 Håland Tysværåvåg	1146-210-001 Bolighs m løe
15.		1146-210-008 Jordkjeller
16.		1146-210-008 Jordkjeller
17.	Gbnr 27-3 Lønninig Heskjadalen	1146-210-011 Bolighus
18.		1146-210-013 Eldhus

	Gard og bruksnummer	SEFRAK-nummer og type
19.		1146-210-021 Garasje
20.	Gbnr 33-2 Vågen Hundsnes	1146-214-016 Naust
21.	Gbnr 35-4 Sandbekken Heskjadalen	1146-214-025 Løe, uthus
22.		1146-214-028 Jordkjeller
23.	Gbnr 35-44 Hundsnes Hundsnes	1146-214-010 Bolighus
24.		1146-214-012 Jordkjeller
25.	Gbnr 36-2 Kallakot Hundsnes	1146-214-002 Bolighus
26.		1146-214-003 Vedbod
27.		1146-214-004 Bolighus
28.	Gbnr 41-5 Hervik Hervik	1146-212-005 Eldhus
29.		1146-212-006 Jordkjeller
30.	Gbnr 41-6 Hervik Hervik	1146-212-008 Eldhus
31.	Gbnr 41-7 Fora Hervik	1146-212-019 Jordkjeller
32.	Gbnr 43-20 Evje Hervik	1146-210-029 Bolighus
33.	Gbnr 45-1 Rossadal Hervik	1146-212-012 Bolighus
34.	Gbnr 47-5 Strannå Årvik	1146-211-062 Bolighus
35.		1146-211-063 Driftsbygning
36.	Gbnr 48-1 Askeland Falkeid	1146-211-075 Eldhus
37.		1146-211-076 Jordkjeller
38.	Gbnr 48-3 Askeland Falkeid	1146-211-084 Bolighus
39.		1146-211-086 Jordkjeller
40.	Gbnr 51-4 Kårstø Falkeid	1146-211-068 Naust
41.	Gbnr 52-1 Hesthammer	1146-211-051 Eldhus
42.		1146-211-052 Jordkjeller
43.		1146-211-053 Jordkjeller
44.	Gbnr 52-2 Hesthammer	1146-211-048 Bolighus
45.	Gbnr 52-3 Hesthammer	1146-211-047 Eldhus
46.	Gbnr 53-1 Årvik Lensmannsgård	1146-211-097 Driftsbygning
47.	Gbnr 53-2 Årvik	1146-211-044 Naust
48.	Gbnr 53-8 Brattebø Årvik	1146-211-079 Jordkjeller
49.		1146-211-113 Heller
50.	Gbnr 59-4 Kvinnesland Slåttevik	1146-205-021 Naust
51.		1146-205-022 Bolighus

	Gard og bruksnummer	SEFRAK-nummer og type
52.		1146-205-023 Løe
53.		1146-205-024 Eldhus
54.	Gbnr 59-5 Slåttevik	1146-205-029 Butikken
55.	Gbnr 59-6 Kjorkjeleite Slåttevik	1146-205-030 Bolighus
56.	Gbnr 61-2 Håstø Gismarvik	1146-204-003 Eldhus
57.	Gbnr 61-19 Håstø Gismarvik	1146-204-001 Bolighus
58.		1146-204-004 Eldhus
59.	Gbnr 63-2 Høie Førresfjorden	1146-202-005 Bolighus
60.	Gbnr 63-10 Høie Vassenden Førresfjorden	1146-202-009 Bolighus
61.	Gbnr 64-1 Nordtveit Førdesfjorden	1146-202-001 Bolighus
62.	Gbnr 68-7 Stegaberg Førresfjorden	1146-201-008 Bolighus
63.	Gbnr 68-10 Grønvik Førresfjorden	1146-201-007 Bolighus
64.	Gbnr 72-141 Akسدal	1146-106-001 Bolighus
65.		1146-106-002 Driftsbygning, lager
66.	Gbnr 77-5 Nodland Førresfjorden	1146-102-006 Eldhus
67.		1146-102-007 Bolighus
68.		1146-102-008 Driftsbygning
69.	Gbnr 79-7 Førre Førresfjorden	1146-101-003 Bolighus
70.	Gbnr 79-14 Førre Førresfjorden	1146-101-005 Jordkjeller
71.	Gbnr 82-2 Svinali Skjoldastraumen	1146-301-001 Bolihus
72.		1146-301-002 Jordkjeller
73.	Gbnr 83-2 Romseland Skjoldastraumen	1146-301-013 Jordkjeller
74.	Gbnr 83-4 Ertveit Skjoldastraumen	1146-301-005 Bolighus
75.	Gbnr 83-5 Røyrvik Skjoldastraumen	1146-301-010 Driftsbygning
76.		1146-301-011 Sauefjøs
77.	Gbnr 85-1 Klubben Skjoldastraumen	1146-301-020 Eldhus
78.	Gbnr 86-1 Straumsvika Skjoldastraumen	1146-301-018 Bolighus
79.	Gbnr 94-4 Fikstveit Skjoldastraumen	1146-109-034 Bolighus
80.		1146-109-035 Løe
81.	Gbnr 95-1 Steinbru Skjoldastraumen	1146-109-032 Bolighus
82.	Gbnr 97-2 Stakland Skjoldastraumen	1146-109-021 Sommerfjøs
83.	Gbnr 97-4 Stakland Skjoldastraumen	1146-109-007 Jordkjeller
84.	Gbnr 98-45 Notet Skjoldastraumen	1146-109-024 Bolighus

	Gard og bruksnummer	SEFRAK-nummer og type
85.		1146-109-025 Løe
86.		1146-109-026 Vedbod
87.	Gbnr 100-2-3 Nore krekene Søvik	1146-108-016 Bolighus
88.	Gbnr 100-56 Søre Krekene Søvik	1146-108-019 Bolighus
89.	Gbnr 104-4 Kvithaug Grinde	1146-108-002 Eldhus
90.	Gbnr 104-10 Grinde	1146-108-008 Bolighus
91.		1146-108-010 Kvernhus
92.	Gbnr 105-2 Grinde Grinde	1146-107-019 Jordkjeller
93.	Gbnr 106-1 Kringeland Grinde	1146-107-011 Bolighus
94.	Gbnr 106-2 Kvitanes Grinde	1146-107-008 Jordkjeller
95.	Gbnr 106-3 Kvitanes Grinde	1146-107-009 Driftsbygning, lager
96.	Gbnr 107-1 Kvitanes Grinde	1146-107-003 Bolighus
97.		1146-107-004 Eldhus
98.	Gbnr 108-1 Serdal Våg	1146-110-034 Naust
99.	Gbnr 108-4 Årek Våg	1146-110-016 Bolighus
100.		1146-110-017 Eldhus sauehus
101.		1146-110-018 Løe
102.	Gbnr 110-1 Våg Våg	1146-110-013 Eldhus
103.	Gbnr 111-4 Tveit Sunfør	1146-110-037 Bolighus
104.	Gbnr 112-4 Sunnfør	1146-110-021 Bolighus
105.	Gbnr 112-5 Sunnførågen	1146-110-007 Naust
106.	Gbnr 112-6 Sundførågen	1146-110-026 Uthus
107.		1146-110-027 Naust
108.	Gbnr 112-7 Glette Sundførågen	1146-110-004 Jordkjeller
109.	Gbnr 112-13 Sundførågen	1146-110-039 Naust
110.	Gbnr 113-1 Lilland Sundfør	1146-110-008 Bolighus
111.	Gbnr 115-6 Dalsbygda Skjoldastraumen	1146-302-005 Bolighus
112.	Gbnr 121-1 Østeinstad Skjoldastraumen	1146-302-007 Bolighus
113.		1146-302-008 Eldhus
114.		1146-302-009 Uthus
115.		1146-302-010 Jordkjeller
116.	Gbnr 121-2 Østeinstad Skjoldastraumen	1146-302-018 Jordkjeller

	Gard og bruksnummer	SEFRAK-nummer og type
117.	Gbnr 122-1 Båtsvik Skjoldastraumen	1146-302-022 Bolighus
118.	Gbnr 128-3 Yrkje Skjoldastraumen	1146303-018 Driftsbygning
119.	Gbnr 130-4 Yrkje Skjoldastraumen	1146-303-015 Bolighus
120.	Gbnr 133-1 Stølsvik Nedstrand	1146-304-028 Sjøbu
121.	Gbnr 134-1 Sandvik Nedstrand	1146-304-031 Bolighus
122.	Gbnr 134-25 Sandvik Nedstrand	1146-304-034 Bolighus
123.	Gbnr 138-4 Borgenvik Nedstrand	1146-304-010 Bolighus Myrå
124.		1146-304-011 Uthus Myrå
125.	Gbnr 138-18 Borgenvik Nedstrand	1146-304-015 Vedhus
126.		1146-304-023 Sjøbu
127.	Gbnr 138-24 Borgenvik Nedstrand	1146-304-017 Bolighus
128.	Gbnr 139-2 Amdal Liarvåg Nedstrand	1146-305-007 Bolighus
129.		1146-305-009 Vedhus
130.		1146-305-010 Sauefjøs
131.	Gbnr 139-6 Amdal Liarvåg Nedstrand	1146-305-011 Bolighus
132.	Gbnr 140-1 Bakkevik Liarvåg Nedstrand	1146-305-069 Bolighus
133.		1146-305-070 Eldhus
134.	Gbnr 140-3 Nordvik Liarvåg Nedstrand	1146-305-065 Sjøhus
135.	Gbnr 142-2 Stong Liarvåg Nedstrand	1146-305-050 Uthus
136.		1146-305-051 Eldhus
137.	Gbnr 144-1 Voll Liarvåg Nedstrand	1146-305-018 Bolighus
138.	Gbnr 144-5 Topnes Liarvåg Nedstrand	1146-305-045 Bolighus
139.		1146-305-046 Eldhus
140.		1146-305-047 Jordkjeller
141.	Gbnr 144-8 Nygård Liarvåg Nedstrand	1146-305-058 Driftsbygning
142.		1146-305-059 Sjøhus
143.	Gbnr 145-6,16,35 Langøysundet Liarvåg Nedstrand	1146-305-030 Sjøhus
144.		1146-305-031 Sjøhus
145.		1146-305-035 Sjøhus
146.		1146-305-036 Driftsbygning
147.		1146-305-037 Jordkjeller
148.	Gbnr 145-7 Vik Liarvåg Nedstrand	1146-305-042 Eldhus

	Gard og bruksnummer	SEFRAK-nummer og type
149.	Gbnr 146-1 Sørtveit Nedstrand	1146-306-067 Vedhus
150.		1146-306-068 Redskapshus
151.		1146-306-069 Driftsbygning
152.		1146-306-070 Sommerfjøs
153.	Gbnr 147-2 Nordtveit Nedstrand	1146-306-071 Bolighus
154.		1146-306-072 Eldhus
155.		1146-306-073 Redskapshus
156.	Gbnr 148-12 Smørdal Nedstrand	1146-304-047 Bolighus
157.	Gbnr 149-1 Klungtveit Nedstrand	1146-304-039 Jordkjeller
158.	Gbnr 151-1 Silgjerd Nedstrand	1146-306-004 Bolighus
159.		1146-306-005 Eldhus
160.	Gbnr 151-2 Silgjerd Nedstrand	1146-306-001 Sauefjøs
161.		1146-306-002 Driftsbygning
162.		1146-306-003 Bolighus
163.	Gbnr 151-4 Silgjerd Nedstrand	1146-306-008 Driftsbygning
164.	Gbnr 151-8 Silgjerd Nedstrand	1146-306-011 Bedehus
165.	Gbnr 153-1 Djursvoll Nedstrand	1146-306-048 Bolighus
166.		1146-306-050 Sommerfjøs
167.		1146-306-066 Sjøhus
168.	Gbnr 154-1 Landråk Nedstrand	1146-306-014 Eldhus
169.		1146-306-015 Driftsbygning
170.	Gbnr 154-2 Landråk Nedstrand	1146-306-018 Bolighus
171.	Gbnr 154-3 Landråk Myrå Nedstrand	1146-306-064 Sjøhus
172.	Gbnr 154-4 Muslandsvåg Nedstrand	1146-306-063 Sjøhus
173.	Gbnr 154-6 Muslandsvåg Nedstrand	1146-306-062 Sjøhus
174.	Gbnr 155-2 Musland Nedstrand	1146-306-038 Kvernhus
175.		1146-306-042 Vedbod
176.		1146-306-044 Bolighus
177.		1146-306-045 Sommerfjøs
178.	Gbnr 155-4 Musland Nedstrand	1146-306-031 Bolighus
179.	Gbnr 156-1 Store Bjelland Nedstrand	1146-306-034 Bolighus
180.		1146-306-036 Uthus
181.		1146-306-037 Vedbod

	Gard og bruksnummer	SEFRAK-nummer og type
182.	Gbnr 159-1 Muslandsvåg Nedstrand	1146-306-059 Sjøhus
183.	Gbnr 159-5 Muslandsvåg Nedstrand	1146-306-061 Sjøhus
184.	Gbnr 159-5 Tendeland Nedstrand	1146-306-027 Bolighus
185.		1146-306-028 Eldhus
186.	Gbnr 161-1 Alstveit Nedstrand	1146-307-038 Bolighus
187.		1146-307-039 Eldhus
188.	Gbnr 163-1 Øvre Helle Nedstrand	1146-307-006 Bolighus
189.	Gbnr 165-11 Tveit Nedstrand	1146-307-035 Naust
190.	Gbnr 165-12 Tveit Nedstrand	1146-307-034 Naust
191.	Gbnr 165-13 Tveit Nedstrand	1146-307-033 Naust
192.	Gbnr 165-14 Tveit Nedstrand	1146-307-032 Naust
193.	Gbnr 165-15 Tveit Nedstrand	1146-307-031 Naust
194.	Gbnr 165-16 Tveit Nedstrand	1146-307-030 Naust
195.	Gbnr 165-17 Tveit Nedstrand	1146-307-029 Nothus
196.	Gbnr 166-1 Hinderåvåg Nedstrand	1146-307-023 Jordkjeller
197.	Gbnr 166-2 Vargarvik Nedstrand	1146-307-049 Uthus
198.		1146-307-052 Sauhus
199.	Gbnr 166-5 Bjørk Nedstrand	1146-307-068 Eldhus
200.	Gbnr 167-1 Vassenden Nedstrand	1146-311-060 Bolighus
201.		1146-311-063 Naust
202.	Gbnr 167-4 Vassenden Nedstrand	1146-311-043 Bolighus
203.	Gbnr 168-1 Elfarvik Ryggen Nedstrand	1146-311-034 Sommerfjøs
204.	Gbnr 168-2 Elfarvik Nedstrand	1146-311-031 Naust
205.		1146-311-032 Naust
206.	Gbnr 169-1 Helgeland Nedstrand	1146-311-042 Bedehus
207.	Gbnr 169-5 Vassendvik Nedstrand	1146-311-017 Naust
208.		1146-311-018 Naust
209.	Gbnr 170-2 Vassendvik Nedstrand	1146-311-022 Driftsbygning
210.	Gbnr 174-1,3,4 Hetland Nedstrand	1146-308-030 Eldhus
211.		1146-308-031 Sauefjøs
212.		1146-308-036 Sommerfjøs
213.	Gbnr 174-7 Vikjå Hinderåvåg Nedstrand	1146-307-057 Driftsbygning
214.		1146-307-058 Hønsesus

	Gard og bruksnummer	SEFRAK-nummer og type
215.		1146-307-059 Verksted
216.		1146-307-060 Utedo
217.		1146-307-061 Eldhus
218.		1146-307-062 Naust
219.		1146-307-063 Bolighus
220.	Gbnr 175-8,13,18 Holmen Nedstrand	1146-308-020 Bolighus FLYTTET se 191-2
220.		1146-308-026 Bolighus
221.		1146-308-028 Bolighus
222.	Gbnr 175-9 Baustad Nedstrand	1146-308-015 Jordkjeller
223.		1146-308-016 Bolighus
224.		1146-308-017 Vedbod
225.	Gbnr 177-1 Aksland Nedstrand	1146-308-009 Driftsbygning
226.	Gbnr 183-2 Stuvik Nedstrand	1146-309-004 Bolighus
227.	Gbnr 184-1 Stranda Nedstrand	1146-309-028 Bolighus-butikk
228.	Gbnr 184-19 Stranda Nedstrand	1146-309-019 Sjøhus
229.	Gbnr 184-32 Stranda Nedstrand	1146-309-022 Bolighus
230.	Gbnr 185-6 Stranda Nedstrand	1146-309-020 Eldhus
231.	Gbnr 185-14 Stranda Nedstrand	1146-309-021 Driftsbygning
232.	Gbnr 185-30 Kleiberg Nedstrand	1146-309-024 Bolighus
233.	Gbnr 186-2 Kalsheim Nedstrand	1146-309-016 Vedbod
234.	Gbnr 187-3 Dalva Nedstrand	1146-309-032 Sommerfjøs
235.	Gbnr 187-4 Dalva Nedstrand	1146-309-007 Eldhus
236.	Gbnr 187-5 Dalva Nedstrand	1146-309-012 Eldhus
237.		1146-309-013 Jordkjeller
238.		1146-309-014 Vedbod
239.	Gbnr 188-1 Øverland Nedstrand	1146-310-030 Eldhus
240.		1146-310-037 Sommerfjøs
241.	Gbnr 189-21 Nessa Nedstrand	1146-310-018 Eldhus
242.	Gbnr 190-9 Indre Nessa Nedstrand	1146-310-051 Bolighus
243.		1146-310-052 Eldhus
244.	Gbnr 191-1 Ytre Kvam Nedstrand	1146-310-012 Driftsbygning
245.		1146-310-014 Eldhus

	Gard og bruksnummer	SEFRAK-nummer og type
246.	Gbnr 192-1 Øvrebø Nedstrand	1146-309-008 Bolighus
247.		1146-309-010 Driftsbygning
248.	Gbnr 194-1 Amdal Nedstrand	1146-310-006 Eldhus
249.		1146-310-007 Jordkjeller
	Flotte eksemplarer, uavhengig av tilstand.	
	KORT OVERSIKT:	
	Bolighus	75
	Driftsbygning/løe/fjøs	40
	Eldhus/vedbod/uthus	58
	Naust/sjøhus	34
	Jordkjeller	27
	Kvernhus	2
	Redskapshus	2
	Butikk	2
	Bedehus	2
	Utedo	2
	Andre	5
		249
	1998: 373 B objekt	
	2014: 249 B objekt	
	Av de 373 er 106 satt ned til verne-klasse C. 18 er satt opp til verneklasse A.	
	A+B	
	1998: 436	
	2014: 322	
	Nedgang: 114 stk. 26%. Revet/borte: 71 stk. 16 %	

SEFRAK VERNEKATEGORI C

Lista nedenfor inneholdt bare A- og B-objekter som er sett ned til kategori C. Det er både objekt i dårlig forfatning, og som er revne.

Gbnr 6-1 Rønnevik Førland └─1146-207-001 Bolighus Rønnevik
Gbnr 17-3 Søndena Førland └─1146-208-005 Uthus Søndena Flytta
Gbnr 17-9 Søndena Førland └─1146-208-001 Bolighus Søndena REVET
Gbnr 19-1 Klovning Førland └─1146-208-014 Bolighus Klovning └─1146-208-016 Driftsbygning Klovning REVET
Gbnr 20-7 Høyvik Tysværåvåg └─1146-206-001 Bolighus Høyvik REVET
Gbnr 21-2 Gjerde Tysværåvåg └─1146-206-010 Bolighus Gjerde REVET
Gbnr 23-1,4 Erland Tysværåvåg └─1146-206-016 Bolighus Erland REVET
Gbnr 23-7 Erland Tysværåvåg └─1146-206-019 Bolighus Erland
Gbnr 23-8 Erland Tysværåvåg └─1146-206-014 Bolighus Erland REVET
Gbnr 26-1 Håland Tysværåvåg └─1146-210-003 Eldhus Håland
Gbnr 27-3 Lønning Heskjadalen └─1146-210-014 Kvernhus Lønning REVET
Gbnr 29-1 Bjørk Heskjadalen └─1146-210-019 Bolighus Bjørk
Gbnr 30-2,3 Sætra Heskjadalen └─1146-210-025 Kvernhus Sætra REVET
Gbnr 33-1 Vågen Hundsnes └─1146-214-022 Utedo Vågen REVET └─1146-214-023 Eldhus Vågen REVET
Gbnr 34-6 Høyland Hundsnes

└─1146-214-019 Eldhus Høyland
Gbnr 35-3 Skogøy Hundsnes └─1146-214-005 Bolighus Skogøy └─1146-214-006 Løe Skogøy REVET └─1146-214-007 Sauehus Skogøy
Gbnr 35-5 Skogøy Hundsnes └─1146-214-009 Kvernhus Skogøy REVET
Gbnr 40-2 Voll Hervik └─1146-212-013 Kvernhus Voll REVET
Gbnr 41-1,17 Hervik Hervik └─1146-212-001 Bolighus Hervik REVET └─1146-212-002 Eldhus Hervik REVET
Gbnr 41-13 Vasstun Hervik └─1146-212-015 Bolig Vasstun REVET
Gbnr 41-4 Vassbotn Hervik └─1146-212-016 Løe Vassbotn REVET
└─1146-212-017 Bolighus Vassbotn REVET
Gbnr 41-6 Erikskaien Hervik └─1146-212-009 Sjøhus Erikskaien REVET
Gbnr 41-7 Fora Hervik └─1146-212-019 Uteløe Fora REVET
Gbnr 47-2 Hersdal Falkeid └─1146-211-088 Driftsbygning Hersdal
Gbnr 47-4 Strannå Årvik └─1146-211-065 Bolighus Strannå └─1146-211-066 Eldhus Strannå
Gbnr 48-2 Askeland Falkeid └─1146-211-082 Eldhus Bryggerhus Askeland
Gbnr 53-3 Haugsnes Årvik └─1146-211-041 Naust Haugsnes REVET
Gbnr 53-8 Brattebø Årvik └─1146-211-077 Bolighus Brattebø REVET └─1146-211-078 Løe Brattebø REVET
Gbnr 56-5 Lervik

└─1146-205-007 Jordkjeller Lervik REVET
└─1146-205-008 Driftsbygning Lervik REVET
Gbnr 59-3 Melkevik Slåttevik
└─1146-205-017 Naust Melkevik
└─1146-205-018 Naust Melkevik
└─1146-205-019 Kadlahus Melkevik REVET
Gbnr 59-6 Kjorkjeleite Slåttevik
└─1146-205-031 Driftsbygning REVET
Gbnr 63-9 Høie Førdesfjorden
└─1146-202-011 Bolighus Ødegården Høie REVET
Gbnr 77-4 Nodland Førresfjorden
└─1146-102-002 Bolighus Nodland REVET
└─1146-102-003 Driftsbygning Nodland REVET
Gbnr 77-6 Nodland Førresfjorden
└─1146-102-005 Bolighus Nodland REVET
Gbnr 79-3 Vestli Førresfjorden
└─1146-101-008 Jordkjeller Førresfjorden REVET
Gbnr 79-4 Udnavika Førresfjorden
└─1146-104-002 Bolighus Udnavika
└─1146-104.003 Eldhus, lager Udnavika
Gbnr 79-591 Smauhamar Førresfjorden
└─1146-101-004 Bolighus Førre
Gbnr 81-1 Øvre Svinali Skjoldastraumen
└─1146-301-044 Jordkjeller Øvre Svinali REVET
Gbnr 85-1 Klubben Skjoldastraumen
└─1146-301-020 Naust Klubben REVET
Gbnr 90-2 Bjoland Skjoldastraumen
└─1146-301-017 Bolighus Klakahuset Bjoland REVET
Gbnr 96-2 Vatland Skjoldastraumen
└─1146-109-011 Jordkjeller Vatland
Gbnr 98-7 Aukland Skjoldastraumen
└─1146-109-023 Løe Aukland REVET
Gbnr 99-3 Brattestø Skjoldastraumen
└─1146-109-002 Foreningshus Brattestø REVET

└─1146-109-003 Eldhus Brattestø REVET
Gbnr 100-1 Søvik
└─1146-108-022 Løe Søvik
Gbnr 106-1 Kringeland Grinde
└─1146-107-012 Driftsbygning Kringeland
└─1146-107-013 Røykstove Kringeland
└─1146-107-016 Jordkjeller Kringeland
└─1146-107-017 Kjerrehus Kringeland REVET
Gbnr 108-2 Årek Våg
└─1146-110-028 Bolighus Årek
Gbnr 111-2 Tveit Sundfør
└─1146-110-012 Bolighus Tårhaugen Tveit
Gbnr 112-3 Sundførpågen
└─1146-110-005 Sundførpågen
Gbnr 112-7 Sundførpågen
└─1146-110-001 Naust Sundførpågen
Gbnr 115-1 Dalsbygda Skjoldastraumen
└─1146-302-003 Bolighus Dalsbygda REVET
Gbnr 115-6 Dalsbygda Skjoldastraumen
└─1146-302-001 Bolighus Dalsbygda REVET
Gbnr 121-2 Østeinstad Skjoldastraumen
└─1146-302-016 Bolighus Østeinstad REVET
Gbnr 124-5 Lindanger Skjoldastraumen
└─1146-303-022 Bolighus Lindanger
Gbnr 128-2 Yrkje Skjoldastraumen
└─1146-303-003 Bolighus Yrkje
└─1146-303-004 Driftsbygning Yrkje REVET
Gbnr 128-3 Yrkje Skjoldastraumen
└─1146-303-019 Eldhus Yrkje REVET
Gbnr 138-27 Borgenvik Nedstrand
└─1146-304-019 Utløe Borgenvik
Gbnr 130-3 Yrkje Skjoldastraumen
└─1146-303-021 Driftsbygning Yrkje REVET
Gbnr 138-3 Borgenvik Nedstrand

└─1146-304-024 Sjøbu Borgenvik REVET
Gbnr 139-2 Amdal Liarvåg Nedstrand
└─1146-305-008 Driftsbygning Amdal Liarvåg REVET
Gbnr 139-4 Narravika Liarvåg Nedstrand
└─1146-305-017 Notbu Narravika REVET
Gbnr 139-6 Amdal Liarvåg Nedstrand
└─1146-305-012 Driftsbygning Amdal Liarvåg
Gbnr 140-3 Svinavika Liarvåg Nedstrand
└─1146-305-066 Naust Svinavika
Gbnr 145-39 Vik Nedstrand søkt
└─1146-305-043 Driftsbygning Vik REVET
Gbnr 148-1,2,5 Smørdal Nedstrand
└─1146-304-046 Bolighus Smørdal REVET
Gbnr 149-2 Klungtveit Nedstrand
└─1146-304-043 Bolighus Klungtveit REVET
└─1146-304-044 Driftsbygning Klungtveit REVET
Gbnr 149-1 Klungtveit Nedstrand
└─1146-304-038 Bolighus Klungtveit
└─1146-304-040 Driftsbygning Klungtveit
Gbnr 152-1 Leiranger Musland Nedstrand
└─1146-306-009 Bolighus Leiranger Nedstrand REVET
└─1146-306-010 Driftsbygning Leiranger REVET
Gbnr 153-3 Muslandsvåg Nedstrand
└─1146-306-046 Driftsbygning Muslandsvåg REVET
Gbnr 154-1 Landråk Nedstrand
└─1146-306-016 Stabbur-uthus Landråk
Gbnr 154-3 Landråk Myrå Nedstrand
└─1146-306-054 Driftsbygning Landråk Myrå REVET
Gbnr 155-2 Musland Nedstrand
└─1146-306-040 Bolighus Musland REVET
└─1146-306-043 Høsehus Musland REVET
Gbnr 155-4 Musland Solberg Nedstrand
└─1146-306-033 Sauehus Musland Solberg REVET
Gbnr 161-1 Alstveit Nedstrand

└─1146-307-040 Høsehus Alstveit REVET
└─1146-307-042 Sauefjøs Alstveit REVET
Gbnr 161-3 Selhammer Nedstrand
└─1146-307-046 Hestestall Selhammer REVET
└─1146-307-047 Eldhus Selhammer
Gbnr 164-1 Helle Nedstrand
└─1146-307-012 Driftbygning Helle REVET
└─1146-307-013 Kvernhus Helle REVET
Gbnr 168-3 Elfarvik Nedstrand
└─1146-311-027 Bolighus Elfarvik
Gbnr 174-1,3,4 Hetland Nedstrand
└─1146-308-032 Driftsbygning Hetland REVET
└─1146-308-035 Kvernhus Hetland REVET
Gbnr 174-7 Vikjå Hinderåvåg Nedstrand
└─1146-304-064 Jordkjeller Vikjå Hinderåvåg
Gbnr 175-8 Holmen Nedstrand
└─1146-308-023 Kvernhus Holmen REVET
Gbnr 187-3 Dalva Nedstrand
└─1146-309-003 Eldhus Dalva
Gbnr 188-1 Øverland Nedstrand
└─1146-310-031,032 Fjøs, låve Øverland Nedstrand
Gbnr 189-21 Nessa Nedstrand
└─1146-310-017 Bolighus Nessa
Gbnr 194-2 Amdal Nedstrand
└─1146-310-009 Naust Amdal REVET
Gbnr 194-4 Indre Amdal Nedstrand
└─1146-310-049 Eldhus Indre Amdal
Gbnr 194-5 Indre Amdal Nedstrand
└─1146-310-047 Bolighus Indre Amdal
Gbnr 195-2 Ringja Nedstrand
└─1146-310-001 Bolighus Ringja REVET
└─1146-310-002 Driftsbygning REVET
└─1146-310-003 Eldhus Ringja REVET

Antall 114

Revet/borte: 71, 62%

1998: 555

2014: 669 ca. 20,5,% oppgang

Av de 114 er 8 satt ned fra A, og 106 fra B

MILJØ

HINDERÅVÅG	Fint villamiljø på begge sider av veien mot Tveit Jordbrukskole. Ikke Sefrak registrert, men tidlig 1900-tall. Kaien er tatt med i dette miljøet.
LEIRANGER	Fornminner med naust og gravrøys. Del av Leidangen. I samråd med Olle Hemdorff ved AMS. Han mener det må en ekstra hensynssone med naustet og dets umiddelbare nærhet.
LEIRONGSVIKA	Uregistrert naustmiljø. Det er et gammelt miljø, fordi det er naturlig god havn. Det er søylebunn så det var lite konflikt med fiske. Det har trolig stått gilje på sørsiden, og nottørke på nordsiden. Det er også statlige fortøyningsringer her.
LEIRÅ	Skolemuseum. Bygget er flyttet hit, men det er også et miljø med mange fornminner og historie.
MUSLANDSVÅG	Naust og kai området. Spesielt fint miljø, med naust fra 1800-tallet, sag og kaianlegg for dampskip.
Gbnr 154-3 Landråk Myrå Nedstrand	1146-306-064 Sjøhus Landråk Myrå
Gbnr 154-4 Muslandsvåg Nedstrand	1146-306-063 Sjøhus Muslandvåg
Gbnr 154-6 Muslandsvåg Nedstrand	1146-306-062 Sjøhus Muslandsvåg
Gbnr 155-1 Muslandsvåg Nedstrand	1146-306-055 Sjøhus Muslandsvåg
Gbnr 155-2 Musland Nedstrand	1146-306-056 Sjøhus Muslandvåg
Gbnr 155-3 Muslandsvåg Nedstrand	1146-306-057 Sjøhus Muslandsvåg
Gbnr 159-1 Muslandsvåg Nedstrand	1146-306-058 Sjøhus Muslandsvåg
	1146-306-059 Sjøhus Muslandsvåg
Gbnr 159-5 Muslandsvåg Nedstrand	1146-306-061 Sjøhus Muslandsvåg

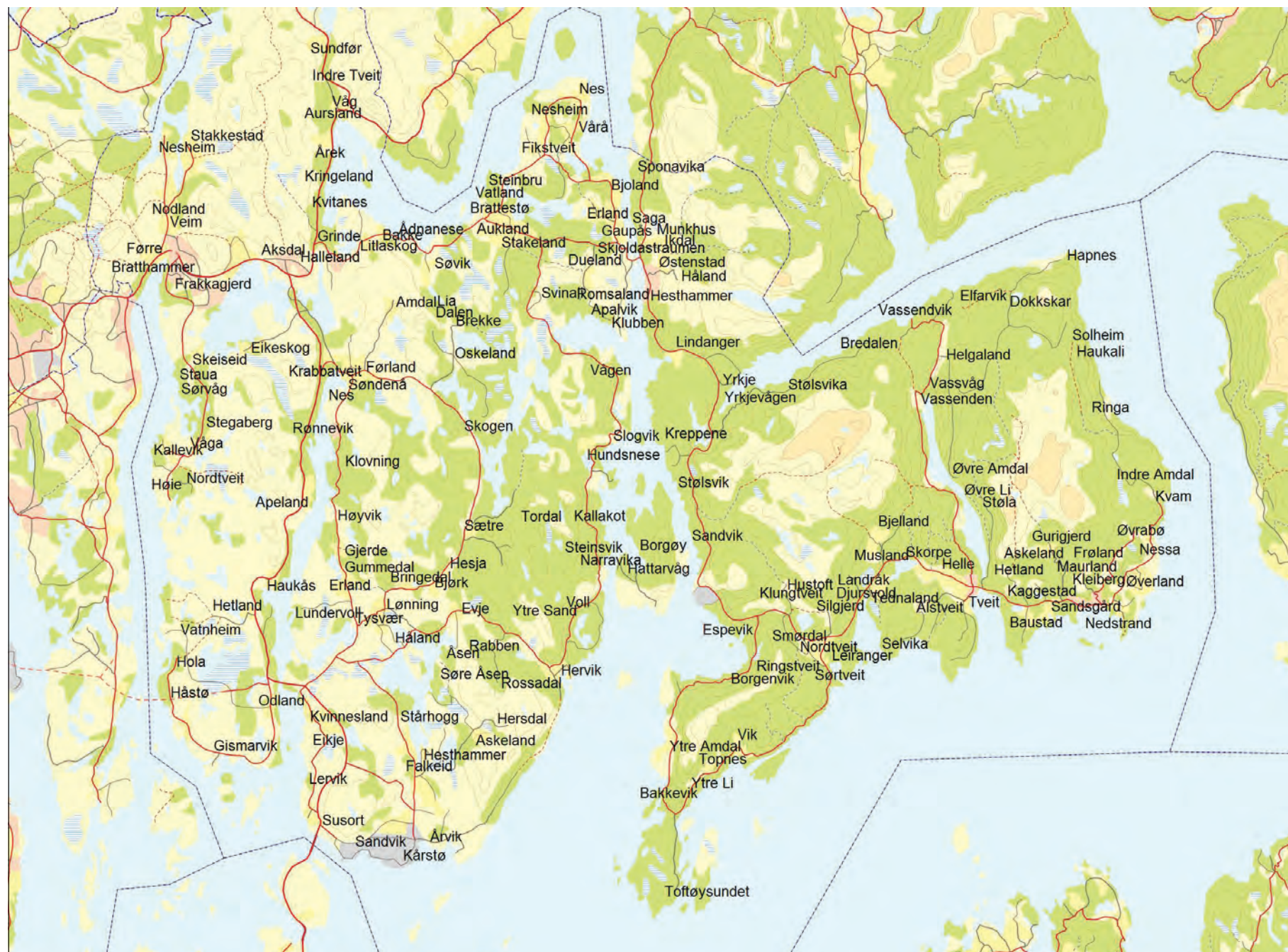
NESSA	Et særdeles fint miljø. Unike store trebygninger. Rik historie knyttet til Koll-slekten, mm. Fornminner. "Veien" er husmannsplass under Indre Nessa, dette er et eget lite miljø under Nessa.
Gbnr 188-5 Øverland Nedstrand	1146-310-025 Bolighus Øverland
	1146-310-026 Løe Øverland
	1146-310-027 Eldhus Øverland
	1146-310-028 Fjøs Øverland
Gbnr 189-6 Store Nessa Nedstrand	1146-310-020 Bolighus Store Nessa
Gbnr 190-15 Nessa Veien Nedstrand	1146-310-023 Bolighus Veien Nessa
	1146-310-024 Driftsbygning Veien Nessa
NODLAND	Eit fint opprinneleg miljø frå siste halvdel av 1800-tallet. Eit av få opprinnelege tunmiljø i ytre Tysvær.
Gbnr 77-5 Nodland Førresfjorden	1146-102-006 Eldhus Nodland
	1146-102-007 Bolighus Nodland
	1146-102-008 Driftsbygning Nodland
SANDBEKKEN	Fint miljø. Flere av bygningene er flyttet hit. Det er mulig at saga på Sætra burde innkluderes i miljøet. Cleng Person symbolsk knyttet til et av husa.
Gbnr 35-4 Sandbekken Heskjadalen	1146-214-025 Løe, uthus Sandbekken
	1146-214-028 Jordkjeller Sandbekken
	1146-214-029 Bolighus Sandbekken
Gbnr 31-1 Sætra Heskjadalen	1146-210-021 Sagbruk Sætra
SANDSGÅRD	Fint opprinneleg miljø frå siste halvdel av 1700-tallet, og fyrste del av 1800-talet. Hovedhuset er fredet av Riksantikvaren.
Gbnr 182-1 Sandsgård Nedstrand	1146-308-001 Bolighus Sandsgård FREDET
	1146-308-002 Bolighus Sandsgård
	1146-308-003 Eldhus Sandsgård
	1146-308-004 Kvernhus Sandsgård
	1146-308-005 Smie Sandsgård
	1146-308-006 Sjøhus Sandsgård

	1146-308-007 Sommerfjøs Sandsgård
SKJOLDASTRUMEN	Slusa og sjøvegen inn i Skjoldafjorden. Ei av to saltvannsluser i Noreg. Viktig handelsåre for eit stort området. Brua er verna av verna av Vegvesenet på nasjonalt plan. Dette er og eit gammalt eid frå eldre historisk tid, og det er ei gravrøys der.
SLÅTTEVIK	Butikk og kai, fra 1800-talet og oppover. Dampskipanløp, utgangspunkt for veg til Aksdal. Særs fint handlesområde.
Gbnr 59-5 Butikken Slåttevik	1146-205-029 Butikken Slåttevik
STAKLAND	Særdeles fint opprinnelig miljø. Et større området med kverkerbedehus og et gårdstun like ved. Gårdstunet er velholdt. Flere flotte steingarder.
Gbnr 97-2 Stakland Skjoldastraumen	1146-109-019 Bedehus Stakland
	1146-109-020 Gravplass Stakland
Gbnr 97-5 Stakland Skjoldastraumen	1146-109-014 Bolighus Stakland
	1146-109-015 Løe Stakland
	1146-109-016 Eldhus Stakland
	1146-109-017 Sommerfjøs Stakland
	1146-109-018 Jordkjeller Stakland
STRANDA	Eit større området med 1800-tals bebyggelse. Tollbod og Strandstad under utvikling. Vernesona bør utvides. Det er flere uregistrerte bygg. Viktig handelstad i stor del av historien.
Gbnr 184-1 Stranda Nedstrand	1146-309-028 Bolighus-butikk Stranda
Gbnr 184-19 Stranda Nedstrand	1146-309-019 Sjøhus Stranda
Gbnr 184-32 Stranda Nedstrand	1146-309-022 Bolighus Stranda
Gbnr 185-6 Stranda Nedstrand	1146-309-020 Eldhus Stranda
Gbnr 185-14 Stranda Nedstrand	1146-309-021 Driftsbygning Stranda
Gbnr 185-24 Stranda Nedstrand	1146-309-023 Bolighus-uthus Stranda
STRANNÅ ÅRVIK	Et fint opprinnelig miljø, med usedvanlig mange fine steingarder fra 1800-tallet.

Gbnr 47-5 Strannå Årvik	1146-211-062 Bolighus Strannå
	1146-211-063 Driftsbygning
SUNDFØRVÅGEN	Eit naustmiljø med både eldre og nyare naust. Bygningshistorie. Det er også fornminner.
Gbnr 112-5 Sundførpågen	1146-110-007 Naust Sundførpågen
Gbnr 112-6 Sundførpågen	1146-110-027 Naust Sundførpågen
Gbnr 112-13 Sundførpågen	1146-110-039 Naust Sundførpågen
SÆTRA HESKJADALEN	Her er det sag frå siste del av 1800-tallet. Det er truleg den siste saga i Tysvær. Bekken som ga vannkraft har rester etter bruken av saga. Stem lenger oppe i elva. Saga har fleire opprinnelege element. Stort formidlingspotensiale.
Gbnr 31-1 Sætra Heskjadalen	1146-210-021 Sagbruk
TILJEMYRÅ LØVLAND	Eit fint opprinnelig miljø. Husmannsplass som ligg midt i industriområdet til Kårstø.
Gbnr 51-10 Løvland Tiljemyrå, Falkeid	1146-211-057 Bolighus Tiljemyrå Løvland
	1146-211-058 Eldhus Uthus Tiljemyrå Løvland
	1146-211-060 Jordkjeller Tiljemyrå Løvland
	1146-211-059 Kalvefjøs Tiljemyrå Løvland
TYSVÆRVÅG PRESTEBOLIG	Tunmiljø. Hovudhuset er fredet. Fornminner med gardsanlegg og middelaldergravplass, og gravminner.
Gbnr 25-1 Tysværpåg Prestebolig	1146-206-034 Bolighus Tysværpåg
	1146-206-035 Kontor prestebolig Tysværpåg
	1146-206-036 Eldhus Tysværpåg

VARALEITE LEIRONG	Hovedgård og husmannsplass. Naust. Fint opprinneleg miljø. Hovedgården blir ikkje tatt med i hensynssonen. Området har mange fornminner, og er eit miljø som AMS meiner det er viktig å ta omsyn til. Synfart sammen med AMS (Hemdorff).
Gbnr 146-1 Sørtveit Nedstrand*	1146-306-067 Vedhus Sørtveit
	1146-306-068 Redskapshus Sørtveit
* ikke med i selve hensynssonen	1146-306-069 Driftsbygning Sørtveit
	1146-306-070 Sommerfjøs Sørtveit
	1146-306-079 Naust Sørtveit
	1146-306-080 Naust Sørtveit Varaleite
Gbnr 146-3 Varaleite Nedstrand	1146-306-076 Bolighus Varaleite
	1146-306-077 Vedbod Varaleite
	1146-306-078 Driftsbygning Varaleite
VIKJÅ HINDERÅVÅG	Særs fint opprinneleg miljø. Her er to eigendomar, den eine er registrert, naboeiendommen bør registreras. Husmannsplassar med tilknytning til sjøen.
Gbnr 174-7 Vikjå Hinderåpåg Nedstrand	1146-307-057 Driftsbygning Vikjå Hinderåpåg
	1146-307-058 Hønschus Vikjå Hinderåpåg
	1146-307-059 Verksted Vikjå Hinderåpåg
	1146-307-060 Utedo Vikjå Hinderåpåg
	1146-307-061 Eldhus Vikjå Hinderåpåg
	1146-307-062 Naust Vikjå Hinderåpåg

Kart med Matrikelnavn

Kart kulturminneplan for Tysvær

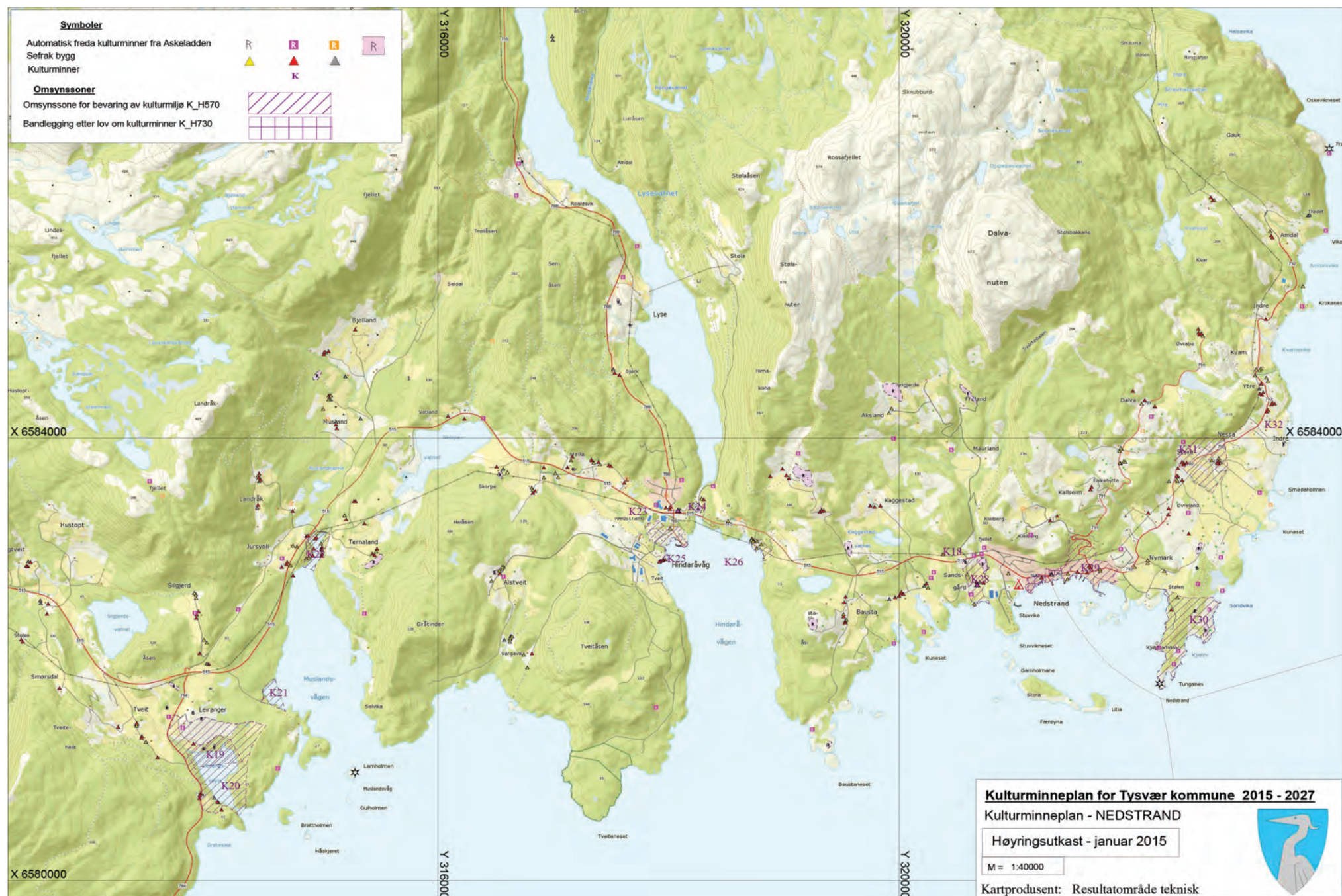
Kart kulturminneplan for Kårstø

Kart kulturminneplan for Nes

Kart kulturminneplan for Nedstrand

Kartreferanse

K1	Førresfjorden kyrkje	
K2	Nodland	Tunmiljø
K3	Aksdal	4 - generasjoners bru, E39
K4	Sundførpågen	Naustmiljø
K5	Slåttevik	Strandstad , butikk og kai
K6	Tysværpåg kyrkje	
K7	Tysværpåg	prestebolig
K8	Tysværpåg	middelaldergravplass
K9	Kårstø,Tiljemyrå,Løvland	Husmannsplass
K10	Hesthammar skule	Eldste skulehus i kommunen
K11	Årvik	Strannå
K12	Heskjadalen, Sætra	Sætra sag
K13	Sandbekken	Bygdetun, Cleng Peersonhuset
K14	Slogvik	Kvern
K15	Stakland	Kveker kyrkjegard
K16	Skjoldastraumen kyrkje	
K17	Skjoldastraumen	Slusene
K18	Skjoldastraumen	Bru
K19	Leirong	
K20	Leirong	
K21	Leirongvika	Naustmiljø
K22	Muslandspåg	Naust- og kaiområde
K23	Nedstrand	Prestegard
K24	Nedstrand kyrkje	
K25	Hinderåpåg	Fint villamiljø og kai

K26	Hinderåpåg, Vikjå	Husmannsplass
K27	Sandspgård	
K28	Sandspgård	med hovedhuset
K29	Nedstrand, Stranda	Strandstad, Tollbu
K30	Nedstrand, Leirå	
K31	Nedstrand, Øverland	Tunmiljø
K32	Nedstrand, Gnr.190 bnr.13	Tunmiljø regplan.Veien

